

TAMPEREEN YLIOPISTO

Eetu Sivula

”Etsikää totuutta faktoista”

Kiinan kommunistisen puolueen kulttuuris-historiallinen legitimizeetti Qiushi-lehden
englanninkielisessä versiossa 2009–2014

Tampereen yliopisto

Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö

EETU SIVULA: ”Etsikää totuutta faktoista” – Kiinan kommunistisen puolueen kulttuuris-historiallinen legitimizeetti Qiushi-lehden englanninkielisessä versiossa 2009-2014

Pro gradu -tutkielma, 90 s.

Historia

Huhtikuu 2016

Kiinan kommunistista puoluetta on vaikea enää nykypäivän Kiinassa määritellä kommunistiseksi sanan perinteisessä merkityksessä. Siitä huolimatta että puolue hallitsee radikaalisti muuttunutta markkinataloistunutta yhteiskuntaa, on se kuitenkin onnistunut säilyttämään otteensa vallan kahvassa halliten maailman väkirikkainta valtiota kohdaten suhteellisen vähän vastustusta. Koska Kiinan kommunistinen puolue ei käy jatkuvaa sotaa kansalaisiaan vastaan, on suuren osan kiinalaisista jollain tasolla hyväksyttävä vallitseva yksinpuoluevalta. Yksi osa puolueen menestystä on eittämättä sen kyky luoda talouskasvua ja vakautta. Tällaiset aineelliset hyödyt eivät vielä pelkästään riitä syvemman hallitsemisen oikeutuksen, eli legitimizeetin, luomiseen. Periaatteessa minkälainen valtiomuoto tahansa voisi tuoda maahan vaurautta ja yhteiskuntarauhaa. Näiden saavutuksien lisäksi kommunistinen puolue tarvitsee myös tarpeeksi voimakkaita symboleita sisältävän tarinan omasta erityislaatuisuudestaan. Tutkimus olettaa tämän narratiivin koostuvan tänä päivänä sosialistisen aatteen sijaan merkittävässä määrin Kiinan vanhan kulttuuris-historiallisen perinteen tulkinnoista.

Työni aineistona toimii Kiinan kommunistisen puolueen julkaisema Qiushi-propagandalehti. Vuodesta 2009 eteenpäin myös englanninkielisenä käännösversiona toimiva lehti on sisällöltään tarkasti puolueen vallitsevan ideologian mukainen ja sen artikkelien kirjoittajina on jatkuvasti puolueen korkeimpia johtajia ja virkamiehiä. Puolueen virallisen valtaheikarkian sisältä tulevien kirjoittajien lisäksi vähemmistö artikkelien kirjoittajista on puolueelle myötemielisiä akateemikkoja, joiden kirjoittamat artikkelit ovat lehden muun sisällön tavoin tarkasti laadittu perustelemaan puolueen legitimizeettiä. Qiushi-lehden sisällä ei käyda oikeastaan minkäänlaista dialogia, mutta sen sijaan se tarjoaa suoran ja edustavan ikkunan niihin perusteisiin ja tarinoihin, joiden avulla Kiinan kommunistinen puolue pyrkii tietoisesti perustelemaan omaa yksinvaltaansa modernissa Kiinassa kansainväliselle yleisölle. Tutkimuskysymyksekseni muotoutuu tätä myöten se, miten moderni Kiinan kommunistinen puolue käyttää historiaa ja kulttuuria valtansa legitimoimiseen Qiushi-julkaisussa. Tarkastelunäkökulmani pohjaa diskurssianalyysiin, eli niihin puhumisen tapoihin joilla kommunistinen puolue pyrkii muovaamaan sosiaalista todellisuutta Qiushin teksteissä.

Qiushin artikkelien perusteella kulttuuri ja historia ovat molemmat tärkeässä roolissa perusteltaessa kommunistisen puolueen oikeutusta hallita Kiinaa. Kiina kuvataan historiallisessa muinaisuudessaan ja elinvoimaisuudessaan ainutlaatuiseksi maailman sivilisaatioiden joukossa. Kiinan ainutlaatuisuus tarkoittaa samalla sitä, että maata on arvioitava ainutlaatuisin kriteerein.

Qiushin artikkelit kuvaavat maan vanhaa kulttuuria valikoiden sieltä harvainvaltaa tukevia argumentteja. Erityisenä huomiona on Qiushin avoimen kulttuurirelativistinen asenne – mikään kulttuuri tai hallintomuoto ei ole universaalisti paras, vaan päinvastoin niin Kiinaa kuin muitakin valtioita on arvioitava niiden omista lähtökohdista käsin. Tämä antaa kommunistisella puolueella oivan retorisen asean Qiushin sivuilla, kun suvaitsevaisuuden arvot tarkoittavat samalla sitä, ettei länsimaista demokratiakäsitystä ole oikein soveltaa omintakeiseen kiinalaiseen kulttuuriin. Ajatus Kiinan erityislaatuisuudesta nousee esiin myös kiinalaisen akateemikko Zhang Weiwein kirjoituksissa, joissa tämä kritisoi fukuyamalaista ideaa länsimaisen liberalismiin vääjäämättömästä voittokulusta.

Myös yksittäiset historialliset tapahtumat saavat paljon huomiota Qiushin sivuilla. Ihailun arvoisena nähtävä pitkä dynastinen historia tulkitaan niin, että kommunistisen puolueen valta olisi ikään kuin suora jatkumo mahtaville dynastioille. Historialliset valtapiirit nähdään ongelmattomina perusteina myös modernissa maailmassa meneillään oleville aluekiistoille. Hajaannuksen ja etnisten vihamielisyyksien ajat jäävät Qiushin kertomassa historiassa marginaaliin kiinalaisen yhtenäisyyden ja jatkuvuuden narratiivin tieltä, samoin kuin kommunistisesta ideologiasta poikenneet 1900-luvun muut kiinalaiset aatteet ja yhteiskuntakokeilut tulkitaan epäonnistuneiksi.

Tärkeäksi historialliseksi narratiiviksi nousee ajatus Kiinan 1800- ja 1900-luvulla kokemista kärsimyksistä ja nöyryytyksistä niin sisällissodan, länsimaisen kolonialismin ja Japania vastaan käydyn sodan seurauksena. Puolueen yksinvaltaa kuvataan historialliseksi vääjäämättömyydeksi, sillä vain puoleen johdolla Kiinan on ollut mahdollista palata historialliseen mahtavuuteensa. Vaarana on kuitenkin, ettei puolueen luoma tarina Kiinan mahtavuudesta pysy sen omassa hallinnassa, vaan saattaa tulla tulkituksi uudestaan maan kansalaisten joukossa hallitsemattoman nationalismin muodossa.

On historiatieteellisesti totta, että kiinalainen kulttuuripiiri sisältää verrattain runsaan ja rikkaan historiallisen perinteen. Tämän perinteen olemassaolo tekee mahdolliseksi sen, että Kiinan kommunistisen puolueen on mahdollista rakentaa tuosta laajasta aineistosta käsin sille itselleen edullisia tarinoita. Puolueen taitava tapa legitimoida valtaansa ja sen osoittama ideologinen muuntautumiskyky yhdistettynä Kiinan talouskasvuun ja laajenneisiin yksilönvapauksiin poliittisen toiminnan ulkopuolella herättää laajemman kysymyksen siitä, onko valistuva ja vaurastuva väestö todella mahdollista sitouttaa osaksi epädemokraattista systeemiä.

Sisällysluettelo

Johdanto	1
Rajaus ja metodi	2
Qiushi-lehti: etsikää totuutta faktoista	10
Kiinalaisen legitimitetin taustat.....	16
Legitimitetin määrittelystä	24
Ainutlaatuinen Kiina	31
Kiinalainen kulttuurinen sivilisaatio	31
Uskonnot ja usko auktoriteettiin.....	38
Kuin litsejä ja omenoita vertailisi: kulttuurirelativismi.....	41
Zhang Weiwei haastaa Fukuyaman.....	48
Sosialismi kiinalaisin erityispiirtein	54
Opettavainen historia.....	58
Puolue dynastijoiden perijänä	63
Nöyryytyksen vuosisata	67
Puolueen synty	70
Vajaaksi jäänyt vallankumous 1911–1949.....	72
Erheistä on opittu: Kiinan kansantasavallan historia vuodesta 1949.....	76
Johtopäätökset	79
Lähteet ja kirjallisuus	87

Kuvaluettelo

- | | |
|---------------|--|
| Kuva 1 | Tyypillinen Qiushin kansi. S. 3. |
| Kuva 2 | ” <i>Shí shì qiú shì</i> ” Maon käsialalla. S. 11. |
| Kuva 3 | Yhdysvaltalainen alennuskauppa. S. 45. |
| Kuva 4 | Naton vastainen mielenosoitus. S. 45. |
| Kuva 5 | Konsultatiivista päätöksentekoa kiinassa. S. 53. |

Johdanto

Shí shì qiú shì

(”Etsiä totuutta faktoista”)

Tutkielmani nimenä toimiva vanha kiinalainen sananlasku on läpi Kiinan historian tullut tulkituksi monia erilaisia tarkoituksia varten, aina keisarillisesta historiasta Maon aikaiseen sosialismiin ja siitä seuranneeseen perinteisen sosialismin hylänneeseen moderniin Kiinaan asti. Tästä sananparresta on myös johdettu tarkasteluni kohteena olevan Kiinan kommunistisen puolueen propagandalehden Qiushin nimi. Suoran lainauksen lisäksi tutkielmani otsikko heijastelee myös sitä tapaa, jolla kommunistinen puolue käyttää oman maansa runsasta faktuaalista historiallista perinnettä tarkasti valikoiden omiin propagandaistisiin tarkoituksiinsa. Työn edetessä tulen osoittamaan, että faktoista näyttää olevan mahdollista nostaa esiin montaa erilaista totuutta.

Kiinan kommunistista puoluetta on kuvattu maailman valtioiden mustaksi joutseneksi – erityistapaukseksi, joka kumoaa universaaleina pidetyt lainalaisuudet. Kylmän sodan taustaa vasten kehittynyt politiikantutkimus jakaa yhteiskunnat yhä helposti diktatuurin ja demokratian väliselle akselille. Kommunististen diktatuurien on yleisesti ottaen nähty olleen historian epäonnistujina, kyvyttöminä tarpeeksi nopean taloudelliseen kehitykseen, teknologiseen innovaatioon ja olosuhteisiin mukautumiseen. Tällaisen historiankäsityksen myötä on joskus pidetty ilmeisenä, että myös Kiinan kommunistinen puolue ota vallasta tulee väijäämättä näivettymään samalla tavalla kuin esimerkiksi Neuvostoliiton. Tämän sijaan Kiinan kansantasavalta on viimeisen 30 vuoden aikana puolueen johdolla vaurastunut, vahvistanut legitimitettiään ja kyennyt samaan aikaan siirtymään sosialistisesta taloudesta käytännössä markkinatalouteen.¹ Myös klassinen fukuyamalainen käsitys maailmanlaajuisesta liberalismiin voitosta ei näytä Kiinan kohdalla toteutuvan, markkinatalous ja globaaliin maailmaan kiinnittyminen eivät ainakaan toistaiseksi ole vakavasti uhanneet Kiinan kommunistisen puolueen valtaa.

Sen lisäksi, että Kiinan kansantasavalta on valtiona ja poliittisena järjestelmänä varsin omintakeinen ilmiö, on Kiinassa laajemmin kyse myös verrattain suuresta ja vanhasta kulttuuripiiristä. Käyneekin järkeen, ettei Kiinan tapausta voi näistä syistä niputtaa yksi yhteen Neuvostoliiton kohtalon kanssa

¹ Heilmann & Perry 2011, 2–5.

tai muuten selittää sitä vain vääjäämättä sortuvana diktatuurina. Jo 2000-luvun maailmanpoliittista syistä tarkasteltuna on hyvin relevanttia esittää kysymys siitä, mihin Kiinan kommunistien puolueen valta loppujen lopuksi oikein nojaa. Kiina ei käy jatkuvaa laajaa sotaa omia kansalaisiaan kohtaan, joka myöhemmin tarkentamanani legitimitietin määritelmän mukaisesti tarkoittaa sitä, että sen valta hyväksytään ainakin jollain tasolla. Näin ollen tutkimukseni ydinteemaksi nousee juurikin kommunistisen puolueen tapa perustella omaa valtaansa, eli sen legitimitietti. Tekstissäni perustelen, että vallan perusteiksi eivät koskaan riitä pelkästään pakkovalta eivätkä myöskään puhtaasti järjelliset ja utilitaristiset perusteet, kuten vaurastuminen ja kasvavat vapaudet. Valta vaatii oikeutukseksi aina myös jonkinlaisen kerrotun tarinan, legitimitiettiä tukevan narratiivin.

Maolainen Kiina kertoi selkeää ja voimakasta legitimoivaa tarinaa kommunistisesta utopiasta ja Mao Zedongin henkilökultista käsin. Tällaista legitimitietin lähdettä ei markkinatalouden omaksuneessa Kiinassa enää voida käyttää Kiinan kansaa sitouttavana suurena narratiivina. Kommunistinen puolue on tietoisesti rakentanut itselleen uusia perimmäisen legitimitietin lähteitä talouskasvun tuoman vaurauden tueksi. Yksi tällainen selkeä uusi legitimitietin lähde on kiinalaisen itsetietoisuuden korostaminen. Kommunistisen legitimitietin unohtanut Kiina on kuitenkin yhä vanha historiallinen kulttuuripiiri, jonka menneisyydestä on verrattain helppoa ammentaa aineistoa uusien narratiivien rakentamiseksi. Juuri Kiinan historiaan ja kulttuuriin nojaavat uudet legitimitiettiperusteet kommunistisen puolueen taholta rajautuvat työssäni lopullisen tarkastelun kohteeksi sellaisina kuin ne esiintyvät sen modernissa propagandassa. Oletukseni on, että moderni Kiinan kansantasavallan johdossa oleva puolue ei ole ideologialtaan niinkään sosialistinen, kuin ennen kaikkea itsetietoisesti kiinalainen, kulttuuris-historiallinen harvainvalta. Indikaattorina puolueen uusille legitimoitipyrkimyksille ja tutkimukseni aineistona toimivat puolueen itse julkaisemat ja kääntämät Qiushi-propagandalehden englanninkieliset versiot vuosilta 2009–2014.²

Tutkimuskysymykseni muotoutuu lopulta **Miten moderni Kiinan kommunistinen puolue käyttää historiaa ja kulttuuria valtansa legitimoimiseen Qiushi-julkaisussa?**

Rajaus ja metodi

Aikarajaukseni alkaa Qiushin englanninkielisen painoksen ensimmäisestä numerosta vuoden 2009 lokakuusta ja päättyy vuoden 2014 huhtikuun numeroon. Aineiston päättymisen tuohon hetkeen on

² Lehtien julkaisuajankohdat käsittävät ajan 1.10.2009- 1.4.2014.

ennen kaikkea käytännöllinen ratkaisu – kyseessä ovat tekstin kirjoitushetkellä saatavilla olleet kaikki numerot. Vaikkei kaikkein tuoreimpia myös vuonna 2016 ilmestyneitä Qiushin numeroja olekaan sisällytetty tämän tekstin analyysiin, uskon valitsemani aikarajauksen antavan riittävän kattavan kuvauksen Kiinan kommunistisen puolueen legitimizeettiperusteista modernina aikana. Aineistoni kattaa yhteensä 19 Qiushin numeroa.

Temaattisesti eri Qiushin artikkelit jakautuvat melko tasaisesti kaikkien eri numeroiden välille. Lehden yleinen luonne tai sen ajama ideologia ei muutu. Myös useat artikkelit ovat tosiasiaassa muutamia vuosia vanhempia kuin ne Qiushin numerot, joissa ne on englanninkielisessä muodossaan painettu. Varsinkin lehden ensimmäisissä numeroissa on useita tärkeäksi koettuja käännösartikkeleita, joissa puolueen yleiset ideologiset kannat tehdään selväksi. Tutkimani Qiushin vuosikerrat sisältävät kahden eri Kiinan johtajasukupolven aikana tuotettua materiaalia. Kiinan nykyisen johtajan Xi Jinpingin valtaannousu vuonna 2012 saa aikaan ainoan selkeän näkyvän muutoksen Qiushin artikkeleiden laadussa. Vuoden 2012 jälkimmäisen puoliskon lehdet eivät sisällä lainkaan selkeästi tutkimuksen kannalta relevanttia aineistoa koskien puolueen kulttuuris-historiallista legitimizeettiä. Sen sijaan ne keskittyvät ennen kaikkea legitimoimaan Kiinan sisällä tapahtuvaa, hallittua valtaeliitin vaihdosta. 2014 heinäkuun numeron pääkirjoituksena on painettu juuri presidentinvirkaan astuva Xi Jinpingin puhe, jossa hän puhuu pitkään puolueen puhtauden ylläpidosta.³ Seuraava numero onkin jo kokonaan omistettu tapahtuvalle



Qiushin kansikuva kuvastaa Hu Jintaon ja Xi Jinpingin johtajasukupolvien välillä tapahtuvaa vaihdosta. *Qiushi* 2012/4.

³Xi Jinping: *Maintaining the Purity of the Party*. Qiushi 2012/3, 5–15.

vallanvaihdokselle, jolloin lehti artikkeleiden sijasta lähinnä listaa Kiinan uudet johtajat ja tehdyt hallinnolliset päätökset. Tällainen sisällöllinen muutos kuitenkin on omiaan osoittamaan sitä, kuinka tiukasti kytketty Qiushi-julkaisu on kommunistisen puolueen propagandistisiin tarkoituksiin. Hallitun vallanvaihdoksen esittäminen nousee joksikin aikaa tärkeämmäksi prioriteetiksi puolueen yleistä legitimizeettiä koskevien artikkelien sijaan.⁴

Yksi tärkeä nykypäivän Kiinassa vallitseva tekijä, joka sivuaa niin vallankäyttöä kuin myös kulttuuria ja historiaa ovat Kiinan etniset ryhmät. Kiinan suurin etninen ryhmä ovat han-kiinalaiset, jotka myös yleisesti käsitetään niiksi tyypillisiksi kiinalaisiksi, joiden identiteetti syntyy kiinankielestä, yhteisestä kulttuurista ja historiallisesta perinnöstä. Kiinan kansantasavallan tunnustetusta 56 vähemmistöryhmästä osa on assimiloitunut miltei kokonaan osaksi valtaväestöä, kun taas toiset pitävät erittäin voimakkaasti kiinni omasta identiteetistään. Esimerkiksi islaminuskoiset uiguurit ja tiibetiläiset eivät välttämättä halua olla osa sitä kiinalaista sivilisaatiota, jota Kiinan kansantasavalta uuden legitimizeettinsä myötä on lanseeraamassa. Etnisten vähemmistöjen roolia tarkastellaan myös useaan otteeseen Qiushin sivuilla ja niiden asemaa osana kansantasavaltaa legitimoidaan erilaisin tavoin. Jiang Zeminin valtakaudella 90-luvulla Kiinan etnisten vähemmistöjen ehdoton sitouttaminen valtaväestöön sai oman ideologisen koodisanansa: kolme erottamatonta: han-kiinalaisia ei voi erottaa vähemmistöistä, vähemmistöjä ei han-kiinalaisista eikä Kiinan vähemmistöjä toisistaan, vaan ne yksiselitteisesti jakavat ”yhteisen kohtalon” kiinalaisessa valtiossa.⁵ Tämä ideologia kieltää tietenkin suoraan kaikenlaisten separatismin legitimizeetin. Kommunistinen puolue kertoo myös useaan kertaan toimivansa vähemmistöjen hyväksi ottaessaan nämä osaksi kiinalaista kulttuuripiiriä ja samalla tuoden niille materiaalista vaurautta⁶, mutta samalla myös kunnioittaen ja voimistaen vähemmistöjen omaa kulttuuria.⁷ Antropologisesta näkökulmasta on arvioitu, että han-kiinalainen enemmistö suhtautuu orientalistisin asentein omiin vähemmistöihinsä, nähden nämä usein lapsenkaltaisina ja kehittymättöminä, eksoottisina ja seksuaalisina. Kiinan vähemmistökulttuurit pelkistetään helposti ei-poliittisiksi ja ei-yhteiskunnallisiksi kulttuuriartefakteiksi. Kiinan kansantasavallan alaisuudessa

⁴ Qiushi 2012/4.

⁵ Yang, Jing & Yang Chuantang: *Great Progress in Ethnic Minority Relations*. Qiushi 2010/1, 49. Kirjoittajat ovat korkeassa asemassa kommunistisen puolueen etnisistä suhteista huolehtivissa organisaatioissa.

⁶ Esim. *The Impact of Tourism on Attitudes in Tibetan Regions*. Qiushi 2013/2, 81–83.

⁷ Esim. Cui, Yuying: *Let the Bright Pearl of the Tibetan Culture Be More Brilliant*. Qiushi 2011/1.

olevat vähemmistöt hyväksytään kyllä, mutta heidän kulttuurinsa koetaan enimmäkseen vain jännittävinä pukuina ja tansseina.⁸

Etnisten vähemmistöjen kulttuuri ja niiden asema yhteydessä puolueen legitimizeettiin on loppujen lopuksi niin laaja käsite myös Qiushin sivuilla, että se rajautuu lopulta tämän tutkimuksen ulkopuolelle. Eri vähemmistöihin liittyvät legitimizeettiperusteet vaativat runsaasti kontekstointia näiden yksittäisten ryhmien historiasta ja nykyisestä tilanteesta. Lisäksi vähemmistöihin liittyvä keskustelu pohtii usein tuon vähemmistön asemaa Kiinan kansantasavallan sisällä ja sitä, kuinka etninen ryhmä on erottamaton osa Kiinaa. Koska monet separatistiset elementit Kiinan sisällä eivät halua olla osa koko sinosfääriä, ei keskustelu aina välttämättä koske lainkaan itse kommunistisen puolueen legitimizeettiä kiinalaisen yhteiskunnan sisällä. Kiinan kommunistisen puolueen kulttuuris-historiallisesta legitimizeetistä kirjoittaessani olen kuitenkin tietoinen siitä, että tämä tarina on ennen kaikkea kiinalaisen han-enemmistön tarina.

Legitimeetti-termin universaaleista piirteistä huolimatta on selvää, että kiinalaista yhteiskuntaa tarkasteltaessa sitä on tarkasteltava vasten kiinalaista kontekstia. Vaikka länsimaisia ja etenkin akateemisia termejä on toki täysin mahdollista ja hedelmällistä soveltaa myös vieraisiin kulttuureihin, niin tämä on aina tehtävä historiatieteen ideaaleja noudattaen tutkimuskohteen omaa yhteiskunnallista ja historiallista kontekstia vasten. Tämän vuoksi määrittelen kiinalaisen legitimizeetin tarkemmin nojautuen nimenomaan Kiinaa yksittäistapauksena tutkivaan kirjallisuuteen.

Etnosentrinen tarkkailutapa on aina vaarana tutkittaessa vieraita kulttuureja. Arvioin kuitenkin vastakkaiseen suuntaan vetävän voiman, vieraan kulttuurin eksoottisuuteen uppoamisen, olevan suurempi riski erityisesti Kiinan kohdalla. Euroopan tarkastellessa ja tulkitessa itäisiä kulttuureja voidaan puhua orientalismin vaarasta. Edward Said (1978) määritteli orientalismin samannimisessä klassikossaan valmiina annetuksi kimpuksi oletuksia siitä, millainen itäisten kulttuurien perimmäinen ja lopullinen luonne on oikein on. Ensisijaisesti Lähi-idän kulttuurien kuvauksesta kiinnostunut Said mainitsee samanlaisen orientalismin ilmiön ulottuvan myös Kiinaan asti. Orientalistinen ajattelu on johtaa pohjimmiltaan tutkimuskohteen vajaaseen ymmärtämiseen: koska niin moni vieraan kulttuurin ilmiö on mahdollista yksinkertaisesti selittää sen oletetulla

⁸ Gladney 2005.

perimmäisellä kansallisella luonteella, ei tosiasialliselle tarkemmalle vieraan kulttuurin tarkastelulle välttämättä jää tarvetta.⁹

Orientalismia mukailevia, myös nykypäivänä tunnistettavia ennakko-oletuksia on helppo nimetä myös Kiinan osalta. Näitä käsityksiä voimistaneen osaltaan Kiinan suuri näkyvyys nykypäivän uutisissa – journalistinen melko pintapuolinen tapa yrittää selittää vieraan yhteiskunnan ominaisuuksia johtaa helposti pelkistävään ja essentialistiseen käsitykseen vieraasta kulttuurista. Kiinalaiset ovat luonnostaan ryhmähenkisiä, kiinalaiset ovat tottuneet vahvaan johtajaan. Kiinalaisessa kulttuurissa suositaan harmoniaa ja vältellään konflikteja. Kiinalainen kulttuuri on luonteeltaan niin mystinen ja muinainen, että länsimaisten ajattelijoiden on mahdotonta yrittää ymmärtää sitä omasta tieteenalastaan käsin. Tällaiset käsitykset muuttuvat helposti selittäviksi tekijöiksi kun tarkastellaan jotain yksittäistä vieraaseen kulttuuriin liittyvää ilmiötä. Vastaava esimerkki olisi, että suomalaista Tupo-neuvottelua selitettäisiin tyhjentävästi protestanttisella etiikalla ja suomalaisella konsensuskulttuurilla. Pätevä historiallinen ja yhteiskuntatieteellinen selitys menee aina näitä laajoja yleiskäsitteitä syvemmälle itse ilmiöiden konkreettiseen kontekstiin.

Qiushin artikkelit käsittelevät moninaisia teemoja, joiden näennäiset motiivit vaihtelevat kulttuurin, historian talouden ja maailmanpolitiikan teemojen käsittelystä avoimen suoraan puolueen legitimitettiin perusteluun. Valitsemani tutkimuskysymys kuitenkin rajaa minut tarkastelemaan näitä artikkeleja tietystä uskottavaksi näkemästäni legitimitetin näkökulmasta. Erityisesti Kiinan yhteiskunnallinen konteksti, Qiushin selvä propagandistinen arvo kommunistiselle puolueelle ja lehden sivuilla jatkuvasti esiin nousevat viittaukset Kiinan hallitsemiseen puhuvat sen puolesta, että tämä näkökulma on uskottava ja paljolti myös tietoisesti lehden julkaisijoiden tarkoittama. Oletan siis, että erilaisistakin asioista puhumalla Qiushi-lehti pyrkii rakentamaan hallittua diskurssia eli keskustelun tapaa omasta legitimitetistään. Koko työni päätermi legitimitetti on ennen kaikkea symbolinen ilmiö, joka syntyy tietynlaisen kielenkäytön kautta. Tätä taustaa vasten työni metodi ja tutkimuksellinen asenne noudattaa diskurssianalyysin laajaa tutkimusperinnettä, jossa kielen tuottamia merkityssysteemejä tutkitaan sellaisenaan jotain tiettyä kontekstia vasten.

Diskurssianalyysi on terminä varsin väljä ja sisältää runsaasti erilaisia tutkimisen tapoja, mutta tutkimukseni taustalla olevat perusolelut tekstin luomista merkityksistä oikeuttanevat tutkimukseni laskemisen osaksi tätä tutkimusperinnettä. Huolimatta diskurssianalyysin usein varsin laajasta ja väljästä määrittelystä, voidaan metodin nähdä rakentuvan viidestä teoreettisesta taustaoletuksesta: kielenkäytön sosiaalista todellisuutta rakentava luonne, keskenään kilpailevat

⁹ Said 1978, 41–42.

merkityssysteemit, merkityksellisen toiminnan kontekstisidonnaisuus, toimijoiden kiinnittyminen merkityssysteemeihin ja kielenkäytön seurauksia tuottava luonne.¹⁰ Kielenkäytön sosiaalista todellisuutta rakentava luonne tarkoittaa yksinkertaisuudessaan sitä, että tietty tapa käyttää kieltä ei vain kuvaa todellisuutta sellaisenaan, vaan rakentaa aina myös omaa käsitystämme siitä. Vaikkei kieli sellaisenaan heijastakaan todellisuutta, ei tämän silti tarvitse johtaa äärimmilleen vietyyn sosiaaliseen konstruktionismiin, jossa konkreettinen todellisuus muodostuisi pelkästään kielellisistä merkityksistä.¹¹ Tällainen kielen rakentamien merkitysten korostaminen on mielestäni hedelmällistä Qiushi-lehden artikkeleja tutkiessani: perimmäinen tutkimuskysymykseni ei käsittele todellista asioiden tilaa, vaan pikemminkin sitä tapaa jolla puolueen propagandalehti päättää puhua oman valtansa oikeuttamisesta.

Myös kilpailevat merkityssysteemit ovat läsnä tutkimusaineistossani, esimerkiksi vaikkapa siinä tavassa, jolla kommunistinen puolue pyrkii rakentamaan perusteita perinteisiä länsimaisia demokratian arvoja vastaan. Yksi oleellinen diskurssianalyysin käsite jota käytän myös Qiushi-lehden tulkitsemiseen on diskurssi. Diskurssi tarkoittaa puhumisen tapaa, eli tiettyä merkitysten kimppua, joiden käyttäminen myös rakentaa kuvattavaa todellisuutta. Diskurssin ei tarvitse olla puhuttua tai edes kielellistä, vaan samanlainen merkitysten systeemi voi syntyä vaikka kuvista tai eleistä.¹² Se pohjimmainen tapa jolla sovellan diskurssianalyysia Qiushi-lehden artikkeleihin on nimenomaan tiettyjen diskurssien esiinnostaminen ja analysointi. Tutkimuskysymykseni on muodossa ”miten Qiushi perustelee omaa valtaansa” - tuo arkikielinen sana ”miten” saa metodisen ulottovuutensa diskurssien tarkastelun kautta. Pyrin nostamaan Qiushi-lehdestä esiin niitä tiettyjä puhumisen tapoja, eli diskursseja, joiden avulla puolue nimenomaan kielenkäytöstä käsin pyrkii rakentamaan omaa legitimizeettään. En tarkastele sitä, miten puolueen todellinen kyky hallita toteutuu nykypäivän Kiinassa, vaan pelkästään miten se pyrkii tuota valtaansa rakentamaan aineistokseni valitsemassani tekstissä.

Myös valitsemani legitimizeetin käsite tukee tätä metodista näkökulmaa, legitimizeetin pohjatessa perinteisen määritelmänsä mukaisesti nimenomaan hallittavien *käsitykseen* hallitsijoiden oikeutuksesta hallita, eikä niinkään konkreettisen pakkovalan käyttöön¹³. Kiinan kommunistisen puolueen käyttämä suora pakkovalta ja sen hallussa olevat taloudelliset, sotilaalliset ja hallinnolliset resurssit olisivat melko objektiivisesti tutkittavissa. Sen sijaan symbolisiin käsityksiin pohjautuvan

¹⁰ Jokinen, Juhila, Suoninen 2016, 25-26.

¹¹ Jokinen, Juhila, Suoninen 2016, 28-29

¹² Jokinen, Juhila, Suoninen 2016, 34-35.

¹³ Weber 2004, 133-134.

käsityksen puolueen vallan oikeutuksesta voitaneen nähdä olevan ennen kaikkea sosiaalisesti konstruoitu. Tekstiini historiatieteellisen näkökulman tuova historiallis-kulttuuristen vallan perusteiden tarkastelu samalla myös rajaa ne diskurssit, joita päätän Qiushin-sivuilta nostaa esiin. Kuten Qiushi-lehteä myöhemmin kuvatessani totean, erilaisia mahdollisia vallan perustelun tapoja voisi lehdestä löytää useita muitakin. Tässä mielessä kuvaukseni lehden kommunistisen puolueen valtaa pönkittävästä diskursseista ei ole missään mielessä tyhjentävä, vaan historiallisiin tekijöihin rajautuva. Tämä vastaa myös diskurssianalyttisen viitekehyksen kysymykseen merkityksellisen toiminnan kontekstuaalisuudesta omassa tutkimuksessani. Hyvin paikallisella tasolla merkitysten tuottamista voidaan tarkastella vaikkapa keskusteluanalyysin kautta. Toisaalta merkitysten konteksti voidaan asettaa hyvinkin laajempaan näkökulmaan, jolloin voidaan puhua kulttuurisesta kontekstista.¹⁴ Oman tutkimukseni historiatieteellinen näkökulma ja Qiushi-lehden kontekstointi Kiinan poliittisella ja ideologisella historialla asettavat oman näkökulmani tiukasti makrotason kulttuuriseen kontekstiin.

Toimijoiden kiinnittyminen merkityssysteemeihin kuvaa sitä tapaa, jolla diskurssianalyysin ensisijainen kohde eivät ole merkityksiä käyttävät yksilöt, vaan sosiaaliset käytännöt. Metodi ei oleta, että se voisi tavoittaa diskurssien käyttäjien subjektiivista kognitiivista todellisuutta, esimerkiksi Kiinan kommunistisen puolueen kohdalla tekstin yksittäisten kirjoittajien sisäisiä motiiveja.¹⁵ Tämä tutkimuksellinen asenne tukee osaltaan myös omaa näkökulmaani, jossa tarkastelen Qiushi-lehteä melko monoliittisenä ideologisena kokonaisuutena, jossa puolueen legitimizeettiä eivät niinkään rakenna artikkelit kirjoittaneet yksilöt, vaan puolueen korkeimman johdon laajoja ideologisia suuntaviivoja noudattavat diskurssit. Viimeinen diskurssianalyysin teoreettisista lähtökohdista on kielenkäytön seurauksia tuottava luonne, eli kielenkäytän funktionaalisuus. Tämä tarkoittaa yksinkertaisuudessaan sitä, että kieli ei vain kuvaa todellisuutta, vaan myös aktiivisesti muokkaa tapaamme ymmärtää maailmaa. Kielenkäytön seuraukset voivat olla tietoisia tai tiedostamattomia ja ne sillä voi olla myös voimakkaita ideologisia seurauksia.¹⁶ Diskurssianalyysini onkin ensisijaisesti luonteeltaan retorista. Retorinen diskurssianalyysi tarkastelee kielellisiä prosesseja, jotka yrittävät vakuuttaa ja taivutella lukijoita sitoutumaan niiden tarjoamiin merkityssysteemeihin.¹⁷ Qiushi-lehden propagandaististen tekstien kohdalla tällainen tietoinen ideologinen muokkaus on verrattain selvää.

¹⁴ Jokinen, Juhila, Suoninen 2016, 34-35.

¹⁵ Jokinen, Juhila, Suoninen 2016, 43-44 & 62.

¹⁶ Jokinen, Juhila, Suoninen 2016, 47-49.

¹⁷ Jokinen, Juhila, Suoninen 2016, 337-338.

Analyysini edetessä olen purkanut auki ja eritellyt auki joukon Qiushi-lehdessä esiintyviä puhumisen tapoja eli diskursseja, joissa yhdistyvät seuraavat ominaisuudet: niiden funktio näyttää olevan puolueen legitimizeerin voimistaminen, ne käyttävät Kiinan historiasta ja kulttuurista peräisin olevaa käsitteistöä ja ne toistuvat selkeästi useassa eri artikkelissa. Löytämäni päädiskurssit noudattavat paljolti tutkimukseni lopullista rakennetta: Kaksi suurta vallan perustelun pääkategoriaa ovat joko Kiinan kulttuuriseen ominaislaatuun tai sitten konkreettiseen tapahtumahistoriaan nojaavat diskurssit. Tutkimusmetodini työn edetessä on ollut siinä mielessä ennakkotietoon pohjaava, että olen jo aikaisemman tutkimukseni pohjalta tietoinen juurikin näiden teemojen merkityksellisyydestä ja olemassaolosta – olen toisinsanoen sulkeistanut ja hylännyt kulttuurin ja historian määritelmän ulkopuolelle jäävät diskurssit jo tutkimuskysymystä muotoillessani. Tällainen valmis aineiston rajaaminen sisältää aina vaaran ennalta lukkoon lyödyistä tulkinnoista ja vaatii aina pätevät taustatiedot tutkittavasta kohteesta.¹⁸ Tältä osiin nojaan omaan arviooni Kiinan poliittisesta tilanteesta ja ideologiasta, jonka uskon tarjoavan hedelmällisen pohjan nimenomaan kulttuuris-historiallisen legitimizeerin tutkimiseen. Toisin sanottuna kaikista mahdollisista tekstistä esiin nostettavista diskursseista totean kulttuuris-historiallisen vallan legitimoinnin olen hyvin relevantti myös Qiushi-lehden käsitteellisen avaruuden ulkoisessa maailmassa.

Kulttuurin ja historian pääteemoista erittelen työni analyysiosiossa tarkemmin erilaisia puhumisen tapoja, joilla puolueen valtaa legitimoidaan. Ensimmäisessä osiossa etenen temaatteisesti ja jälkimmäisessä tapahtumahistoriaan nojaavia narratiiveja tarkastelevassa osassa järjestys on kronologinen. Vaikka näen historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden yhteenlinkittymisen toisaalta vahvuudeksi tutkimuskohteeni merkityksellisyyden kannalta, asettaa tämä osaltaan haasteita tekstin rakenteen kannalta: samankaltaiset historiaan ja kulttuuriin nojaavat argumentit tulevat vääjäämättä esiin useaan kertaan eri puolilla tekstiä ja sama Qiushin artikkeli voi aihealueensa puolesta toimia pätevänä esimerkkinä niin kulttuurisesta kuin myös historiallisesta tavasta perustella puolueen valtaa. Käytän diskurssi-termin lisäksi myös termiä narratiivi, joka vastaa laajalti diskurssia, mutta korostaa ajallista ulottuvuutta¹⁹. Qiushin sivuilla konkreettista tapahtumahistoriaa käyttävät vallan perusteet voidaan näin ollen tulkita tarinallisiksi narratiiveiksi, legitimizeettiä pönkittäviksi kertomuksiksi. Pyrin myöhemmin tekstissäni näyttämään, kuinka historia ja kulttuuri ovat erityisesti Kiinan tapauksessa tiukasti toisiinsa linkittyneitä käsitteitä. Työni rakenteen osalta olen pyrkinyt tekemään kompromissia kattavien esimerkkien ja toisaalta luettavuuden välillä.

¹⁸ Jokinen, Juhila, Suoninen 2016, 76-78.

¹⁹ Jokinen, Juhila, Suoninen 2016, 282.

Qiushi-lehti: etsikää totuutta faktoista

Qiushi-lehti sai alkunsa vuonna 1988 sen korvatesa aikaisemman vastaavan poliittisen julkaisun, sisällöltään selvästi maolaisen Punalipuksi kääntyvän *Hongqi*-julkaisun. Mao Zedongin kädestä syntyneet kirjoitusmerkit olivat toimineen vanhan lehden logona, joka sai väistyä Kiinan kansantasavallan siirtyessä lopullisesti radikaalista sosialismin toteuttamisesta siksi nykypäivän Kiinaksi, jota voidaan luonnehtia esimerkiksi autoritääriseksi markkinataloudeksi. Tämän päivän Kiinaa johtavan puolueen valtaa perusteleva lehti saa kansilogonsa Maota seuranneen Deng Xiaopingin kirjoittamista kirjaimista *qiú shì*.

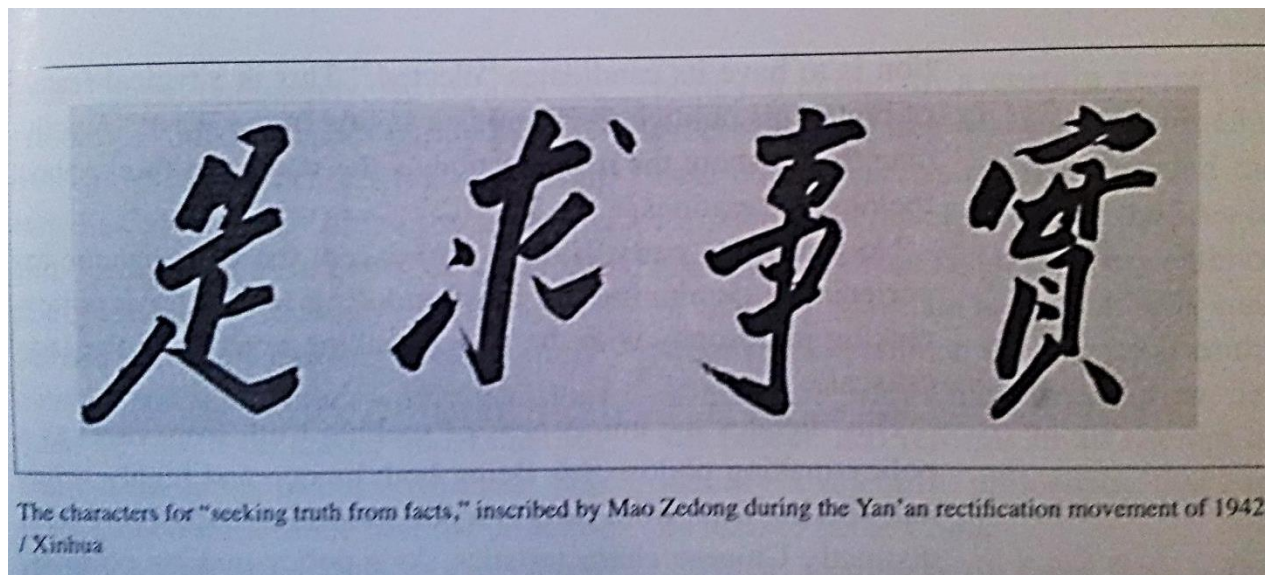
Qiushi-lehden nimi tulee vanhasta kiinalaisesta sanonnasta *shí shì qiú shì*, etsikää totuutta faktoista. Myös tällä vanhalla opiskeluun kannustaneella sananparrella on nykypäivän Kiinassa selvä poliittinen lataus: Deng Xiaoping lanseerasi sen yhdeksi tunnuslauseeksi symboloimaan vuodesta 1978 alkaneen valtakautensa talousuudistuksia ja fundamentalistisen maolaisuuden tosiasiallista hylkäämistä. Historialliseen legitimizeettiin nojaamista kuvaa osuvasti kuitenkin se, että totuuden etsimisen fraasi oli aikaisemmin tullut tunnetuksi nimenomaan Mao Zedongin lausumana. Toistamalla Maon sanoja Dengin oli valtaan noustessaan mahdollista tyydyttää puolueen fundamentalistista vasemmistosiipeä. Tosiasiassa kyseessä oli retorinen temppu, jossa Deng käytännössä tulkitsi vanhoja maolaisia fraaseja täysin vapaalla kädellä tehden niistä sellaisia tulkintoja, jotka mahdollistivat hänen oman markkinatalouteen vievän poliittisen ohjelmansa toteuttamisen.²⁰ Qiushi-lehti itse kertoo totuuden etsimisen ideologiansa saavan vaikutteita niin Kiinan muinaisesta filosofiasta, kuin myös nykypäivän kommunistijohtajien tulkinnoista. Nämä muodostavat näennäisesti katkeamattoman kiinalaisen poliittisen kulttuurin ja hallitsemistavan jatkumon.²¹

Myös 2000-luvun Qiushi-lehti toistelee usein tätä fraasia kuvatessaan puolueen järkiperäistä ja sopeutumiskykyistä toimintaa. Tutkielmani yhdeksi tärkeäksi osaksi Qiushi-lehteä tulkitessani nousee juuri tällainen menneisiin historiallisiin ja kulttuurisiin fraaseihin viittaaminen ja niiden todellisten merkitysten pohtiminen. Lehden teksteissä kuten Kiinan poliittisessa kulttuurissa yleensäkin on erittäin tyypillistä jopa luettelomainen ja puuduttava edellisten johtajien ja ideologioiden nimiin vannominen. Kommunismin sanan klassisessa merkityksessä hylännyt Kiina korostaa tarkastelemissani teksteissä erittäin voimakkaasti, ettei se ole hylännyt kommunismia,

²⁰ Vogel 2011, 199–200.

²¹ Hu, Angang & Mao, Jie: *Seeking Truth From Facts: The Secret of China's Policy-Making*. Qiushi 2013/1, 116–125. Kirjoittajat ilmoitetaan vain Tsinghuan yliopiston jäseniksi.

sosialismia, marxilaisuutta saati sitten Maon tärkeitä ajatuksia. Kontekstoimalla nämä väitteet Kiinan tosiasialliseen poliittiseen tilanteeseen pyrin kuitenkin osoittamaan selvästi, että sosialismi merkitsee 2010-luvun kiinalaisessa poliittisessa kulttuurissa hyvin erilaista asiaa verrattuna aikaisempiin vuosikymmeniin. Väljähtänyt käsite ei myöskään Qiushin-sivuilla riitä enää ainoaksi puolueen legitimoijaksi.



Mao Zedongin kaunokirjoitus legitimoii maolaisuuden kanssa pohjimmiltaan ristiriitaista pragmaattista talouskasvua. *Seeking Truth From Facts: The Secret of China's Policy-Making*. Qiushi 2013/1, 117.

Kiinan sisällä ilmestyvän ja luonnollisesti kiinankielisen painoksen lisäksi Qiushi-lehdestä on vuodesta 2009 asti julkaistu englanninkielistä painosta, johon koottu valikoituja artikkeleita alkuperäisestä versiosta. Omien sanojensa mukaan Qiushin neljästi vuodessa ilmestyvä englanninkielinen painos esittää tavoitteekseen:

*[...] edesauttaa Kiinan kommunistisen puolueen ja Kiinan hallituksen yhteydenpitoa ulkomaihin, niiden poliittisiin puolueisiin ja toimia alustana autoritatiivisten tulkintojen ja strategioiden tarjoamiseen koskien Kiinan kommunistisen puolueen ja Kiinan hallituksen hallitsemistapaa sekä toimia korkeimpana kommunikointikanavana joka tekee julkiseksi Kiinan kehityksen teoriaa, mallia ja polkua ja tärkeänä ikkunana poliittisiin ja akateemisiin piireihin kuin myös tarjota vieraiden maiden ihmisille tietoa ja oppia kiinalaisesta politiikasta.*²²

²² *To Our Readers*. Qiushi 2009/1, 5. “[...] to promote the the CPC and Chinese government exchanges with foreign political parties and countries, and function as a platform for authoritative

Toisin sanoen, englanninkielinen Qiushi-lehti toimii suorana ikkunana puolueen valtaeliitin ideologiaan ja legitimitettiin perusteluihin niiden julkisissa muodoissa ja samalla tarjoaa vielä erikseen kansainväliselle yhteisölle valikoidun koosteen näistä aiheista. Englanninkielinen versio sisältää kuitenkin joka tapauksessa aina kaikki tärkeimmät artikkelit mitä alkuperäinen versiokin, joten en näe valikoidusti julkaistujen artikkelien luovan mitään suurta ristiriitaa tai eroa puolueen virallisen ideologian erikielisten versioiden välille. Joka tapauksessa Qiushi-lehtien sisältö edustaa puoleen virallista ideologista kantaa siinä muodossa, jossa se sen haluaa mahdollisimman laajalle yleisölle tarjota niin kotimaassaan kuin ulkomailla. Kiinassa lehden levikin kerrotaan olevan yli miljoona.²³ Valtion mediakontrolli ja julkaisujen poliittisuus on 2000-luvun aikana Kiinassa vähentynyt, mutta Qiushi kuuluu edelleen niihin muutamaan lehteen, joiden tilaaminen on puolueen sisällä pakollista.²⁴ Suuri osa myös englanninkielisestä Qiushista on saatavilla painetun lehden lisäksi myös verkossa. Varsinaisten artikkelien lisäksi Qiushin-verkkosivu sisältää myös lyhyempää verkkouutisten kaltaista uutistarjontaa. Painetun lehden asemastaan huolimatta Qiushi-lehden yleinen sanoma on siis laajasti saataville myös internetissä.

Kiinan kansantasavallan propagandakoneisto on perinteisesti ollut jaettu kahteen eri osaan: Kiinan sisällä levitettävään ja ulkomaille suunnattuun materiaaliin. Puolue on kuitenkin tietoinen siitä, kuinka globalisaatio, maan kasvava sivistystaso ja ennen kaikkea internet tekevät tästä kahtiajaosta yhä vähemmän ja vähemmän relevantin. Tämän vuoksi 2000-luvulla puolueen tuottama propaganda on entistä vähemmän suunnattu vain ja ainoastaan esimerkiksi maan omalle yleisölle, vaan sillä tiedostetaan olevan aina myös kansainvälistä yleisöä.²⁵ Sama pätee myös toisin päin, mikä on nähtävissä englanninkielisen Qiushin tekstivalikoimassa – länsimaista yleisöä vakuuttamaan tehtyä aineistoa ei ole täytynyt kirjoittaa alusta asti uudelleen, vaan lehti koostuu paljolti kiinankielisestä aineistosta valikoiduista artikkeleista. Nämä artikkelit ovat arvatenkin valittu sillä perusteella, että ne on koettu ulkomaalaisillekin relevanteiksi ja siksi käsittelevätkin paljon puolueen legitimitettiin laajoista ja abstrakteista teemoista käsin, kuten myös kulttuurirelativismiin ja ihmisoikeuksien käsitteitä pohtien. Aineistosta tarkastelemieni artikkelien voi uskottavasti ajatella olevan suunnattuja niin länsimaalaiselle lukijalle kuin myös keskiluokkaiselle koulutetulle Kiinan

interpretations of the principles and strategies with which the CPC and Chinese government run the country, as a top communications channel for publicizing China's development theory, path and model and as an important window for political and academic circles and the people of foreign countries to learn about and study Chinese affairs." Qiushin ensimmäisen numeron alussa julkaistu esittelyteksti.

²³ 'About Qiushi Journal' English Edition of *Qiushi Journal*, 2011. Qiushi-lehden esittelyteksti sen verkkosivuilla.

²⁴ Zheng 2010, 158–159.

²⁵ Brady 2008, 12–13.

kansalaiselle. Huolimatta markkinataloistumisesta ja poliittisesta avautumisesta, kerrotaan maailmassa yhä käytävän taistelua sosialistisen ja kapitalististen arvojen välillä. Qiushin ja kommunistipuolueen yhdeksi tärkeäksi tehtäväksi mainitaankin kansan valistaminen, jotta he ymmärtäisivät miksi Kiina ei voi koskaan hylätä valitsemaansa polkua, jolla puolue sitä johdattaa.²⁶

Qiushi-lehden julkaisijan ja Kiinan korkeimman johdon ideologisesta yhtenäisyydestä vastuussa olevan Kommunistien puolueen keskuskoulun (Central Party School) johtaja Li Jianru viesti voimakkaasti länsimaiselle medialle antamassaan lausunnossaan puolueen itsevarmuutta. Kannanottoihin Kiinaa uhkaavista ongelmista ja ristiriidoista hän vastasi:

*On outoa, että ajattelette ettemme olisi ajatelleet kaikkia näitä mahdollisuuksia, ja pahempaaakin. Lähetämme ihmisiä koulustamme Kiinan provinsseihin ja maaseudulle jatkuvasti. He menevät kaikkialle. He näkevät kaiken. Olemme käyneet läpi kaikki skenaariot aivan äärimmäisyyksiin asti. Ja koemme silti voivamme pärjätä. Teidän pitäisi olla luottavaisia. Joukoissamme on teräviä ihmisiä.*²⁷

Qiushi-lehden artikkelien sisällön perusteella vaikuttaa selvältä, että erilaiset kannat tai äänet eivät käy minkäänlaista dialogia lehden sisällä. Kannanotoiltaan rohkeimmatkin artikkelit ovat selvästi harkittuja ja laskelmoituja esityksiä Kiinan kommunistiseen puolueen yleisestä ja virallisesta mielipiteestä. Lehti itsessäänkin tunnustaa, että suurin osa sen artikkeleista on korkeiden valtion ja puolueen johtajien tuottamia.²⁸ Varsinkin korkeimpaan johtoon kuuluvien puolueen politiikkojen kohdalla tekstit eivät selvästikään edusta heidän henkilökohtaista ilmaisuaan, vaan lienevät haamukirjoittajien avustuksella laadittuja, usein varsin raskaita ja luettelevia poliittisten kannanottojen julistuksia. Näistä syistä näen perustelluksi tutkielmani yhteydessä tarkastella Qiushi-lehteä ikään kuin yhtenä äänenä ja yhtenä eheänä kokoelmana diskursseja.. Sanoessani Qiushin olevan tiettyä mieltä oletan tämän kannan melko identtiseksi puolueen korkeimman johdon julkisen ideologian kanssa.

²⁶ Liu, Yunshan: *Work for Thriving Development of Philosophy and The Social Sciences At This New Historical Starting Point*. Qiushi, 2010/1, 19-21.

²⁷ Li Jianru 2007, lainaus teoksesta Brown 2009, 158. ”It’s odd that you don’t think we haven’t thought through all this, and worse. We have people from our school go into the provinces and countryside of China all the time. They go everywhere. They see everything. We have thought through all the scenarios, to the absolute extreme. And we still feel we can cope. You should be at ease. We have some clever people.”

²⁸ ‘About Qiushi Journal’ *English Edition of Qiushi Journal*, 2011.

Tällainen tarkastelutapa myös vahvistaa tutkimustehtävääni, joka tarkastelee Kiinan kommunistisen puolueen legitimizeettiä yhtenä isona ideologisen rakennelmana. Kiinnitän tekstissä erikseen huomiota niihin tapauksiin, joissa kirjoittaja on akateemikko tai muu julkinen ajattelija selvästi poliittisen viranhaltijan sijaan. Tällaisissa tapauksissa onkin erittäin hedelmällistä huomioiden nimenomaan minkälaisen julkiset ajattelijat Kiinassa vastaavat ajatuksiltaan niin hyvin puolueen virallista kantaa, että heidän tekstinsä on saanut julkisen kunnian tulla julkaistuksi Qiushissä.

Kiinalaiselle propagandakoneistolle onkin tyypillistä oppineiden ja akateemikkojen hyödyntäminen omiin tarkoituksiinsa. Kiinalaiset sosiaalitieteilijät ovat rahoituksena puolesta pohjimmiltaan riippuvaisia puolueen suosioista ja voivat tästäkin syystä tuottaa sellaista sisältöä, joka antaa uskottavuutta puolueen legitimizeettiperusteilla täydentäen puolueen vallitsevaa poliittista linjaa.²⁹ Tämä ilmiö on selvästi nähtävissä myös Qiushin artikkeleissa. Osa teksteistä on puolueen jäsenten poliittisessa roolissaan julkaisemia, pienempi osa taas akateemikkojen ja ajattelijoiden nimissä julkaistuja. Kielellinen ero näiden kahden tekstityypin välillä on selvästi huomattavissa. Raskaskielisen, virallisia fraaseja toistelevan ja luettelomaisen kirjoitustyylin sijaan kiinalaisten ajattelijoiden tekstit kyllä mukailevat puolueen politiikkaa, mutta ilmaisevat samoja ajatuksia huomattavasti kekseliäämmässä ja luettavammassa muodossa.

Kiinan kommunistinen puolue on yksinvalloille tyypillisesti päätöksenteoltaan vaikeaselkoinen ja tämä ulottuu myös Qiushi-lehteen. Tekstien tarkkoja syntytaustoja ja niihin mahdollisesti tehtyjä muutoksia ennen julkaisua on hyvin vaikea selvittää. Myöskään tarkka prosessi juttujen hylkäämisestä tai valitsemisesta ei ole selvillä. Tämä on eittämättä yksi heikkous analysoidessani Qiushi-lehteä työni aineistona. Koska kyseessä on propagandan kaltaista sisältöä tuottava lehti, voidaan olettaa, että siihen valittu aineisto on tarkasti kontrolloitua ja ajoittain myös tiettyyn ajankohtaisten poliittiseen tarkoitukseen tilattua. Vaikka Qiushin toimituksen sisäinen toiminta ja artikkelien toimituspolitiikka jää tämän tekstin osalta hämäräksi, ei se kuitenkaan estä tutkimasta lehden julkista ulosantia. Tutkimani vallan diskurssit rakentuvat kuitenkin nimenomaan tämän julkisen tekstin kautta, jota Qiushi-lehti ja sen taustalla vaikuttava kommunistinen puolue tuottaa.

Kulttuuris-historialliset perusteet eivät toki ole ainoita modernin kommunistisen puolueen vallan perusteita. Vallankumouksellinen henki tai sosialistinen aate eivät enää selvästikään ole uskottavia tai riittäviä legitimizeetin lähteitä 2000-luvun puolueelle. Sen sijaan selkein ja hyväksytty uusi legitimizeetin lähde on taloudellinen suorituskyky, eli puolueen kyky tuottaa kasvavaa hyvinvointia

²⁹ Perry 2013, 14.

suurelle enemmistölle kansalaisistaan³⁰. Toinen on stabiliteetti eli yhteiskunnallinen vakaus. Näiden lisäksi kolmas yleisesti hyväksytty kommunistisen puolueen runsaasti käyttämä peruste vallalleen on nationalismiin vetoaminen.³¹

Taloudelliseen suoriutuskykyyn nojaavat perusteet nousevat selväksi pääteemaksi myös tarkkailemissani Qiushi-lehden numeroissa. Sen lisäksi, että jokaisen lehden artikkeleista yksi osio on varattu nimenomaan taloudellisille teemoille, niin Qiushin teksteillä on muutenkin ominaista runsas kasvutilastojen esittely mitä moninaisimmissa yhteyksissä. Esimerkiksi Tiibetin kulttuurin elinvoimaista tilaa esitellessään lehti kertoo maahan rakennetun 41 kuntatason kulttuurivarannon keskusta, 62 ”tason III” satelliittiasemaa ja 478 maaseudun elokuvaprojektoriitiimiä, joiden avulla 79,01% karjatalouden alueen ihmisistä pääsee elokuviin nähden keskimäärin 1,6 elokuvaa jokaista kylää kohti.³² Taloudelliset perusteet puolueen vallalle kuitenkin rajautuvat tämän tutkimuksen ulkopuolelle toisaalta ilmiselvyytensä vuoksi ja erityisesti siksi, että tällaiset perusteet eivät juuri lainkaan sivua valitsemaani historiallis-kulttuurista diskurssia.

Yhteiskuntarauhan ylläpitäminen ja uhilta suojaamisen retoriikka lienevät joiltain osin ominaisia kaikille maailman valtioille. Stabiliteetin korostaminen yhtenä legitimitietin lähteenä saa kuitenkin Kiinan kohdalla aivan omia sen historialle ominaisia konnotaatioita. Kiinan historia todellakin sisältää poliittisen hajanaisuuden ja nöyryytyksen aikakauden. Tämän lisäksi esimerkiksi kulttuurivallankumouksen aikainen kaoottisempi aika on kansallisen psyyken lisäksi osa myös elossa olevien ihmisten muistia. Tulen osoittamaan, että Qiushi-lehti tarkastelee ja käyttää tätä historiaa tietoisesti luomaan puolueen uutta, selvään historialliseen narratiiviin nojaavaa legitimitettä. Vaikka kommunistinen puolue korostaa Kiinan tuhatvuotista historiaa ja sen kulttuurista jatkuvuutta osana nykypäivää, niin samalla puolue on myös se korjausliike, joka estää lähihistorian nöyryyttävää kaaosta enää toistumasta.

Nationalismi on jossain määrin osa sitä kiinalaista kulttuuris-historiallista identiteettiä, jota pyrin nostamaan esiin Qiushin sivuilta. Erityisesti Kiinan osalta nationalismi voidaan käsittää melko laajasti, eikä kiinalaisen kulttuuripiirin käsitys itsestään välttämättä sovellu täysin perinteiseen länsimaisiin kansallisvaltioihin nojaavaan nationalismikäsitykseen.³³ Pyrinkin tutkimukseni aikana

³⁰ Tämä käsitys elävöityi erittäin hyvin myös länsimaissa tunnetuissa vuoden 1989 Tiananmenin opiskelijamielenosoituksissa, joissa demokratialiikkeen murskaaminen mahdollisti yhteiskunnan nopean muutoksen ja markkinatalouden omaksumisen nimenomaan keskusjohtoisesti.

³¹ Laliberté & Lantaigne 2008, 4–5.

³² Cui, Yuying: *Let The Bright Pearl of the Tibetan Culture Be More Brilliant*. Qiushi 2011/1, 142. Kirjoittajat on Kiinan kommunistisen puolueen Tiibetin alueen julkisuusviraston johtaja.

³³ Laliberté & Lantaigne 2008, 11.

määrittelemään tarkemmin sitä tapaa, millä Qiushi-lehti rakentaa tarinaa kiinalaisuudesta, eli minkälaista on nationalismiksi kutsuttu itsetietoisuus nimenomaan Kiinan kommunistisen puolueen rakentamana. Ennakko-oletukseni on, että pelkän kommunistisen narratiivin menettäessä merkitystään puolue pyrkii entistä enemmän käyttämään hyväkseen Kiinan pitkää historiaa ja laajaa kulttuuriperintöä. Sen lisäksi että maolaisuus on hylätty markkinatalouden tieltä sen taloudellisessa merkityksessä, myös vanhan kieltävä tulevaisuuteen katsova sosialistinen utopia saa vähintäänkin rinnalleen voimakkaan tietoisuuden Kiinasta vanhana ja voimakkaana kulttuurina, joka sisältää tosiasiallisen historiallisen jatkumon aina tähän päivänä saakka.

Kiinalaisen legitimitetin taustat

Baogang Guo yhdistää kiinalaisen historiantuntemuksensa ja Yhdysvalloissa saamansa politiikan tutkimuksen koulutuksen kattavaksi ja päteväksi yleiskuvaksi tämän päivän kiinalaisesta legitimitetistä. Guo analysoi historiallisen kiinalaisen legitimitetin ajatusta perimmäisen (*original*) ja utilitaarisen perusteen dikotomian avulla. Utilitaarinen valtaperuste pohjaa hallittavien omaneduntavoitteluun ja perustelee valtaeliitin vallan suoritusperustein. Tämä on perinteisen länsimaisen utilitaarisen yhteiskuntafilosofian perusajatus, jossa hyvä hallinto pohjaa mahdollisimman suuren hyödyn tuottamiseen mahdollisimman suurelle osalle kansaa. Guon mukaan myös Kiinan traditionaaliset ajattelijat ovat ilmaisseet vastaavia ajatuksia. Hyvät virkamiehet huolehtivat ensisijaisesti hallittaviensa hyvinvoinnista, vähentävät epätasa-arvoisuutta ja ylläpitävät yhteiskuntavakautta. Vaikka tällainen hyvän hallitsemisen ideaali vallitsi voimakkaasti läpi dynastisen Kiinan historian, tulee kuitenkin ottaa huomioon, että se oli aina luonteeltaan paternalistinen – hallittavilla oli oikeus vaatia hyvää hallintoa, mutta ei osallistumista itse päätöksentekoon. Toinen Guon tekemä tärkeä huomio on, että tällainen hallittavien ja hallitsijoiden välillä vallitseva yhteiskuntasopimus oli implisiittinen, eikä lainkaan sillä tavalla julkisesti lausuttu ja tarkkaan määritelty, kuten modernien lakiin pohjaavien yhteiskuntien ajatellaan olevan.³⁴ On tietenkin vaikea arvioida, kuinka suuri poliittisen kulttuurin jatkuvuus dynastisen kungfutselaisuuden ja modernin Kiinan kansantasavallan välillä on. Lienee kuitenkin uskottavaa olettaa, että esimerkiksi demokraattisen osallistumisen perinne on ollut altavastaajana paternalistiselle yhteiskuntakäsitykselle myös 1900-luvun Kiinassa, joka luopui traditionaalisesta yhteiskuntamallistaan lopullisesti vasta Qing-dynastian lakattua olemasta vuonna 1912.

³⁴ Guo 2010, 9–12.

Guon dikotomian toinen osa, perimmäinen legitimizeetti, on utilitaristista legitimizeettiä relevantimpi ilmiö juuri Qiushi-lehdissä tarkastelemieni kulttuuris-historiallisten valtaperusteiden kannalta. Kyseessä ovat idealistisen ja ideologiset vallan perusteet, jotka ovat olemassa hallitsijoiden varsinaisista suorituksista huolimatta.³⁵ Perimmäistä legitimizeettiä voinee kutsua myös niiksi arvoiksi ja emotionaalisiksi rakennelmiksi, joiden avulla valtaa voidaan perustella. Alkuperäinen vallan peruste on aina luonteeltaan selvästi ideologinen, koska se kertoo miksi esimerkiksi kommunistisella puolueella on oikeus esimerkiksi vaurastuttaa Kiina. Eikö tällaisiin utilitaristisiin lopputuloksiin olisi mahdollista päästä monia eri polkuja pitkin, kovinkin erilaisten hallitsijoiden alaisuudessa? Muinaisessa dynastisessa Kiinassa tärkeä perimmäinen legitimizeetin lähde oli käsitys taivaan mandaatista (tian ming) – Kiinaa hallinneella keisarilla on ollut yliluonnollinen mandaatti, jolla hallita koko Kiinaa. Vallanvaihdosten tapahtuessa taivaan mandaatti on vain siirtynyt uudelle vallankaappajalle tai perijälle. Kyseessä on pohjimmiltaan tyypillinen jumalkuninkuuden idea, mutta sellaisessa Kiinan yhtenäisyyttä ajaneessa muodossa, jonka mukaan taivaan mandaatteja voi olla lopultakin vai yksi. Guon mukaan kiinalainen alkuperäinen legitimizeetti onkin muotoutunut toisaalta ajatuksesta Kiinaa hallitsevasta Taivaan pojasta ja toisaalta hallitsijalle osoitetusta implisiittisestä vaatimuksesta hallita oikeudenmukaisesti ja hyveellisesti.³⁶

Kiinan keisarin yksi nimike Taivaan poika kuvaa keisarin asemaa niin suvereenina hallitsijana, mutta myös taivaan mandaatin kantajana ja täten myös taivaan tahdon toteutumisen vastuuhenkilönä. Taivaan mandaatin idea velvoitti keisarin kantamaan huolta niin alamaistensa aineellisesta hyvinvoinnista kuin myös valtakunnan moraalisesta selkärangasta. Legitimeetin perusteet eivät sijainneet ensisijaisesti sotilaallisessa voimassa, eivätkä edes keisarin aseman periytyvyydessä. Käytännössä jo Han-dynastian aikana keisarin todellinen aktiivisuus hallitsijana oli hyvin vaihtelevaa ja aika ajoin täysin olematonta. Suoran toiminnan sijasta oleellista olikin keisarin hyveellinen luonne ja tämän sijainti valtakunnan symbolisessa keskipisteessä.³⁷ Yleistäen voidaan sanoa, ettei varsinainen keisarin toiminta tai edes hänen oletettu hyveellinen luonteensa ollut vallan legitimitöinnin kannalta oleellista. Tärkeintä oli itse keisari-instituution olemassaolo. Keisarin oletettu hyveellisyys ja kosmologinen asema maailman keskipisteenä ja taivaan poikana loivat abstraktin vallan perusteen, johon koko Kiinan hallinnon legitimizeetti oli aina palautettavissa. Taivaan mandaatin elinvoimaisuudesta kertoo se, että myöhemmässä Kiinan historiassa etnisesti ja

³⁵ Guo 2010, 6.

³⁶ Guo 2010, 7–9

³⁷ Loewe 2005, 146–150.

kulttuurisesti vieraat valloittajat perustivat omia dynastioitaan³⁸ keisareineen omaksuen kiinalaisen kulttuurin legitimizeerusteet omille valloituksilleen, vaikeivat muuten olisikaan kokonaan sulautuneet kiinalaiseen kulttuuriin.

Tässä kohtaa on huomioitava, että keisari-instituution lisäksi on kyse paljon laajemmasta jatkuvuudesta, nimittäin Kiinasta historiallisena, kulttuurispoliittisena kokonaisuutena. Esitettäessä väitteitä historian ja tämän päivän valtioiden yhteneväsyyksistä on helppo sortua anakronismeihin, mutta on kuitenkin totta, että käsite Kiinasta tietynä yhteisen kulttuurin ja kielen omaavana, yhdelle hallitsijalle kuuluvana maantieteellisenä alueena on säilynyt Han-dynastiasta ennen ajanlaskun alkua aina nykypäivään asti. Toisin sanoen, vaikkemme pohtisikaan tarkemmin kaikkia niitä kiinalaisen yhteiskunnan ominaisuuksia, jotka ovat säilyneet, muuttuneet tai tuhoutuneet, voidaan kuitenkin todeta, että Kiinan käsitys itsestään on yli kaksituhatta vuotta vanha. Tämä tekee vääjäämättä myös modernista kiinalaisesta nationalismista erilaista kuin vaikkapa monien länsimaisten, hyvinkin tuoreeltaan rakennettujen valtioiden kansallistunne. Käsitellessäni Qiushin tarjoamaa kulttuuris-historiallista legitimizeetin perustetta oletan löytäväni kommunistiselta puolueelta juurikin edellä kuvatun kaltaista narratiivia, jossa puolue asetetaan keisarillisen Kiinan symboliseksi mantelinperijäksi.

Diana Lary toteaa historian käyttämisen valtiovallan puolesta olleen hyvin yleistä myös Kiinan dynastisessa historiassa. Kirjoitetun kulttuurin ja vahvaan keskusvaltaan pyrkivät dynastiat käyttivät historiankirjoitusta legitimoimaan omaa valtaansa: kaikki historiankirjoitus oli oletusarvoisesti tarkoituksenmukaista, dynastisen historiankirjoituksen funktio oli kertoa hyväksyttävä kertomus aikaisempien dynastioiden noususta ja tuhosta. Rankelainen käsitys historiatieteestä pyrkimässä kertomaan historia sellaisena kuin se todella tapahtui on paljon tuorempi ilmiö. Laryn mukaan nykypäivän Kiinan historiatieteilijät pyrkivät myös osaltaan objektiiviseen historiankirjoitukseen³⁹, mutta tämän lisäksi valtio harrastaa myös perinteisempää, tarkoituksenmukaista virallista itseään legitimoivaa historiankirjoitusta.⁴⁰

³⁸ Kublai-Kaanin valloituksien seurauksena perustettu mongolien Yuan-dynastia hallitsi Kiinaa 1279–1368, kun taas maan viimeiseksi jäänyttä, vuosina 1644–1912 hallinnutta Qing-dynastiaa johti mantsujen valloittajakansa.

³⁹ Lary viittaa ilmeisesti epä tietoisena Qiushi-propagandalehden nimestä nimenomaan vanhaan kiinalaiseen sananlaskuun totuuteen pyrkimisestä. Jo nimensä mukaisesti tällaisina objektiivisina esityksinä lehden artikkelit todellakin pyrkivät esittämään itseään, vaikka ne selvästi vastaavat enemmän Laryn kuvaamaa tarkoituksenmukaista historiankirjoitusta,

⁴⁰ Larry 2008, 131–132.

Kuten kaikkialla maailmassa, myös Kiinassa modernisaatio muutti yhteiskuntaa radikaalisti ja peruuttamattomasti. Kiinan viimeinen keisari luopui vallastaan vuonna 1912. Keisari-instituutiosta luopuminen tapahtui sisäisten paineiden vuoksi, yleinen mielipide katsoi Kiinan tarvitsevan modernisaatiota vapautuakseen länsimaille alisteisesta asemasta.⁴¹ Tärkeä huomio kiinalaisen kulttuurin jatkuvuuden kannalta on, että kiinalainen yhteiskunta ei kokenut samanlaista totaalista edeltävien poliittisten järjestelmien hajoamista kolonialismin seurauksena kuin vaikkapa monet Afrikan tai Amerikkojen kulttuurit. Kiina alistettiin poliittisesti ja kaupallisesti, mutta se oli niin suuri, kaukainen ja myös kehittynyt yhteiskunta, ettei länsivaltojen ollut mahdollista hävittää tai ottaa haltuun sitä kokonaan. Esimerkiksi vuosina 1839–42 ja 1856–60 käydyt oopiumsodat rajoittuivat lähinnä pääkaupungin ryöstelyyn ja voittajille entistä edullisempien kauppasopimusten laatimiseen. Huomionarvoista onkin, että länsimaiden tavoitteena oli ensisijaisesti hyväksikäyttää valmiina olemassa olevia kiinalaisia markkinoita, ei valloittaa koko maata.⁴² Pohjimmiltaan kysymys siitä, kuinka suuri jatkuvuus dynastisen ja modernin Kiinan välillä loppujen lopuksi on olemassa on varsin kiinnostava historiatieteellinen kysymys, mutta jää laajuudessaan täysin tämän tutkimuksen ulkopuolelle. Kuten historiatieteen konsensus yleisesti hyväksynee, ovat historialliset jatkumot ja kulttuuriyksiköt aina jossakin suhteessa tietoisesti rajattu ja konstruoitu ilmiö. Historiaan pohjaavien legitimizeettiperusteiden kannalta on kuitenkin huomionarvoista todeta tässä kohtaa, että todellakin lienee olemassa suhteellisen yhtenäisen ja pitkälle historiaan ulottuvan itsetietoisuuden omaava kulttuuripiiri, jota voi sanan laajassa merkityksessä kuvata Kiinaksi tai kiinalaisuudeksi. Kuten myöhemmin tulen tekstini analyysiosiossa toteamaan, vie kommunistinen puolue tämän käsityksen kiinalaisen kulttuurin jatkuvuudesta aivan äärimmäisyyksiin asti, mutta kuitenkin edes mahdollisuus rakentaa tällaista propagandistista mielikuvaa ei ole voinut syntyä aivan tyhjästä.

Keisarivallan päättymisestä seurasi epäyhtenäisyyden aika, jolloin käytiin lukuisia sisäisiä taisteluja sekä myös sota Japania vastaan. Viimeistään tuona aikana Kiinan uusi älymystö sai runsaasti vaikutteita länsimaisesta ajattelusta, mutta toisaalta tuli myös erittäin tietoiseksi Kiinaa uhkaavista ulkoisista voimista. Jonathan Spence määrittelee sotien ja epäyhtenäisyyden ajan samalla myös sellaiseksi murroksen ajaksi, jolloin Kiina etsi ja määritteli itseään uudelleen. Myös Kiinan kommunistinen puolue sai alkunsa vuonna 1921. Tuore moderni Kiinan kansantasavalta ei onnistunut pitämään yllä yhteiskuntarauhaa, eivätkä myöskään lopulta tappiolle jäänyt

⁴¹ Spence 1991, 262–268.

⁴² Darwin 2008, 269–276.

nationalistihallitus sekä kommunistinen puolue kysyneet pitkäaikaiseen yhteistyöhön.⁴³ Kiinan sisäinen kamppailu jatkui Japanin poistuessa maasta hävittäessään toisen maailmansodan. Vasta vuonna 1949 Kiinan kommunistinen puolue Mao Zedongin johdolla palautti koko Kiinan yhtenäisvaltioksi. Kiinan kommunistinen puolue oli ensimmäinen modernin ajan Kiinan yhdistäjä, jonka oli mahdollista myös palauttaa yhteiskuntarauha ja tosiasiallisesti ottaa koko Kiinan alue haltuunsa.

Vanha kiinalainen kulttuuri nähtiin tarpeettomaksi uudessa kommunistisessa Kiinassa. Uuden sosialistisen yhteiskunnan lisäksi vanha kiinalainen kulttuuri pyrittiin kaikissa muodoissaan hävittämään Maon aloittamassa Kulttuurivallankumouksessa vuosina 1966–1976. Vaarattomiltakin vaikuttavat kulttuuriperinteet tuli uudistaa.⁴⁴ Suureksi massaliikkeeksi kehittynyt Kulttuurivallankumous ajoi lopulta myös kommunistisen puolueen sisäiseen kaaokseen ja lamautti sen hallinnon. Puolueen johto käytti lopulta armeijaa Kulttuurivallankumouksen tukahduttamiseksi.⁴⁵ Kiinan kommunistisen tasavallan alkuaikojä luonnehti byrokraattisen suunnittelun ja valmiiden instituutioiden puuttuminen. Tämä yhdistettynä Maon henkilökulttiin johti tilanteeseen, jossa Maon oli mahdollista ajaa suuria Kiinan muutosprojekteja lävitse ilman suurempaa keskustelua tai kritiikkiä tuoreen kommunistisen hallinnon sisällä. Maon epärealistisilla kulttuuri- ja talousuudistuksilla oli tuhoisia seurauksia niin taloudellisesti kuin inhimillisen kärsimyksen osalta.⁴⁶

Maon karismaattiseen auktoriteettiin nojaava legitimizeetti ja yhteiskunnallisten muutosten hallitsemattomuus ovat sellaisia ominaisuuksia, joista Kiinan kommunistisen puolueen parissa on myöhemmin pyritty eroon. Maon kuoleman jälkeen hänen tekemistään virheistä puhuttiin avoimesti jo vuodesta 1978. Myös sosialistisesta taloudesta luovuttiin Kiinan johtoon⁴⁷ seuraavaksi astuneen Deng Xiaopingin (1904–1997) johdolla. Jo Dengin aikana Kommunistisen puolueen intressit muuttuivat ideologisista paljon käytännöllisemmiksi, ainakin talouspolitiikan osalta, mistä seurasi aina tähän päivään asti jatkunut nopea talouskasvu.⁴⁸ Maon ja Dengin tavat käyttää valtaa yhteiskunnassa olivat hyvin erilaiset – maolaisuuteen eivät sopineet materiaaliset palkkiot, vaan

⁴³ Spence 1991, 271–273.

⁴⁴ Spence 1991, 602–608.

⁴⁵ Spence 1991, 612.

⁴⁶ Spence 1991, 574–583.

⁴⁷ Kiinan johtajuus ja vallan jakautuminen ovat itsessään erittäin monimutkaisia teemoja. Ylin valta Kiinassa koostuu lukuisten eri korkeiden virkojen hallussapidosta ja suurin osa kiinalaisen byrokraatian sisällä käytettävästä on näkymätöntä.

⁴⁸ Spence 1991, 696–704.

valtaa käytettiin kansalaisia kohtaan ensisijaisesti voimakkailla ideologisilla perusteilla ja tarvittaessa pakkovaltaa käyttäen. Heti Maoa seuranneen Dengin ja tämän sukupolven hallitsemisfilosofia oli täysin päinvastainen, materiaallinen hyvä ja talouskasvu saivat kansan ensisijaisesti toimimaan halutulla tavalla. Esimerkiksi jotkut maatalouden menestyksekkäät uudistukset eivät vaatineet lainkaan valvontaa ylhäältä käsin, vaan ne toteutuivat itsestään kun maanviljelijöiden annettiin vapaammin tavoitella omaa taloudellista etuaan.⁴⁹ Tähän päivään asti pakkovalta on ollut hyväksyttävä vallankäytön keino, mutta puolue käyttää sitä harkitusti vain oman legitimitetinsä ollessa uhattuna. Tämän työn yhtenä pääteimana on yrittää tarkastella, missä uusissa muodoissa puolue on rakentanut Maon jälkeisenä aikana osittain vesittynyttä vallankäytön muotoa – ideologisia perusteita.

Varsinainen käsiteltävänäni oleva Kiinan kommunistisen puolueen nykyinen muoto ja tapa perustella valtaa on nähtävä tätä historiallista taustaa varten – Maon aikaisen sisäisen kaaoksen ja hallinnon lamaantumisen ei haluta toistuvan. Esimerkiksi muutoin suuria uudistuksia ajanut Deng Xiaoping oli kyllä valmis komentamaan tankit Tiananmenin aukiolle vuonna 1989. Kymmenen vuotta myöhemmin Dengin seuraaja Jiang Zemin (1926–) teki näennäisten harmittomalta vaikuttavasta Falun Gong -liikkeestä laittoman samoista syistä. Myös moraalisia opetuksia sisältävä henkinen liike sai liian laajaa suosiota Kommunistisen puolueen ulkopuolisena systeiminä ja joutui täten strategisen vainon kohteeksi.

Tämän lisäksi toinen tärkeä teema kiinalaisessa historiallisessa tietoisuudessa on 1800-luvulla syntynyt alemmuudentunto suhteessa erityisesti länsimaihin. Kiinan 1800-luvun aikana kokemat nöyryytykset olivat erittäin traumaattisia – länsimaat pakottivat sen väkivalloin ensimmäistä kertaa luopumaan symbolisesta asemastaan maailman luonnollisena keskipisteenä erilaisten alueluovutusten ja epäedullisten sopimuksien kautta. Ensimmäistä oopiumsotaa seurannut vuonna 1842 Englannin ja Kiinan välillä laadittu Nanjingin sopimus pakotti Kiinan maksamaan suuria sotakorvauksia, avaamaan satamiaan ulkomaalaisille kauppiaille ja luovuttamaan Hong Kongin Englannille. Pian seurannut säädös takasi, ettei Kiinassa oleilevia länsimaalaisia voinut tuomita Kiinan omien lakien tai virkamiesten toimesta. Kiinakeskinen auktoriteetti koki kovan iskun, kun se ei pystynyt hallitsemaan edes omalla maaperälläään toimivia muukalaisia. Ehkä kaikkein kuvaavimmin Nanjingin sopimus vaati, ettei englantilaisten diplomaattien tarvinnut enää Kiinan

⁴⁹ Lampton 2014, 21.

hovia lähestyessään käyttää alentuvia termejä, kuten ”anella”, vaan maiden tuli kohdella toisiaan tasavertaisina.⁵⁰

Sinologi Pye on ehdottanut, että Maon mukanaan tuoma kurjuus olisi muuttanut perinteistä kiinalaista johtajuusajattelua, jossa keisariajoilta asti hallitsijoita oli pidetty vastuullisina alamaistensa aineellisesta hyvinvoinnista. Kiinalainen valtio ei ole ollut ihmisten toiminnan rajoittaja tai turha veronkerääjä, vaan taivaan mandaatin nimissä toivottu vaurauden tuottaja. Samalla tavoin Maon asettaminen koko valtion talouden johtoon oli kiinalaiselle poliittiselle kulttuurille luonnollista, mutta tästä aiheutunut tuho ja vaino murensivat ihmisten luottamusta keskushallintoon. Maon luomat massaliikkeet kielsivät hyveellisten oppineiden auktoriteetin ja korostivat talonpoikien itseriittoisuutta.⁵¹ Tällaista massaliikkeiden kulttuuria ei modernissa byrokraattisen harvainvallan Kiinassa ole lainkaan olemassa, jossa puolue pyrkii pitämään kaiken ruohonjuuritasonkin poliittisen toiminnan tiukasti kontrollissaan.

Kommunistinen puolue on 2000-lukuun mennessä lisännyt talouden liberalisoinnin lisäksi myös yksityisten kansalaisten vapauksia poliittisen elämän ulkopuolella. Tästä huolimatta puolue on kuitenkin kaikilla yhteiskunnan tasoilla jatkuvasti läsnä oleva toimija yli 87 miljoonan jäsenluvullaan. Kommunistisen puolueen johdon sisäinen toiminta on vähän tunnettua, eikä se tänäkään päivänä näe tarvetta läpinäkyvyyteen tai päätöstensä perustelemiseen. Kaikista uusista vapauksista huolimatta puolueen asema ainoana ja absoluuttisena Kiinan legitiiminä hallitsijana on pysynyt täysin ehdottamana. Kiinan kommunistisen puolueen vallan kyseenalaistamisesta rangaistaan yhtä mielivaltaisesti kuin ennenkin.⁵² Kansankommuunien ja uudelleenkoultusleirien aika on kuitenkin kaukana poissa. Kommunistinen puolue näyttää tehneen sanattoman sopimuksen kansalaistensa kanssa, johon sisältyy laaja vapaan yksityiselämän sektori, johon puolue ei puutu vastineena siitä, että sen poliittista yksinvaltaa ei kyseenalaisteta.

Kommunistinen puolue pyrkii toki yhä vaikuttamaan kansalaisiinsa, mutta sen moderni propaganda on epäsuorempaa. Myös tältä osin siirtymä sosialistisesta ideologiasta ennemminkin Kiinan omaa kulttuuria korostavaan ajattelutapaan on nähtävissä. Kiinassa 90-luvulta asti vallinnut julkinen ideologia on kannustanut kiinalaisia entistä sivistyneempään käytökseen julkilausuttuna tavoitteenaan rakentaa entistä ehompaa kiinalaista sivilisaatiota. Sivilisaation ja sivistyksen nimissä

⁵⁰ Spence 1991, 158–164.

⁵¹ Pye 1988, 165.

⁵² Brown 2009, 5–12.

kiinalaisille on markkinoitu puolueen toimesta niin isänmaallisuutta kuin parempaa ruokahygieniaakin. Organisaatioita, ihmisiä, esineitä kuin myös käyttäytymismalleja on pisteytetty virallista kaavaa noudattaen niiden sivistyksen tason mukaan. Koko laajalti käytössä oleva sivilisaatiota vastaava termi *wénmíng* viittaa niin sivistykseen kuin myös kulttuuriin. Juurikin tämä kiinalaisen kirjoitusmerkin ja termin epämääräisyys on mahdollistanut sen laaja-alaisen tulkinnan puolueen toimesta. Lähes kaikenlaista toivottua toimintaa voidaan perustella sivistyneen yhteiskunnan rakentamisen puolesta. Dynon arvioi, että laajalle Jiang Zeminin 90-luvun aikana levittämä kiinalaisen sivilisaation termi on kerännyt itseensä niin paljon ideologista latausta, että sitä voidaan pitää jopa jonkinlaisena maolaisuuden aikaa vastaavana pyhänä tekstinä. Kuten pyhiä tekstejä yleensä, myös sivilisaation käsitettä on mahdollista tulkita ja lukea monista eri näkökulmista käsin monien erilaisten poliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi.⁵³

Myös henkilöhistorian tasolla modernit Kiinan kommunistipuolueen johtajat poikkeavat voimakkaasti aikaisemmista. Mao oli Kiinan kansantasavallan kiistaton isähahmo, joka taisteli niin japanilaisia kuin kiinalaisia nationalisteja vastaan. Myös Maoa seurannut Deng Xiaoping oli ansioitunut vallankumouksellinen ja kykeni hallitsemaan Kiinaa paljolti henkilökohtaisen valtaverkostonsa ja persoonansa voimin. Näitä aikaisia Kiinan kansantasavallan hallitsijoita luonnehti nimenomaan heidän henkilökohtainen valtansa, joka kumpusi ennen kaikkea kolmesta tärkeästä lähteestä: puolueen byrokratian hallinnasta, suhteista armeijaan ja vahvoista liittolaisuuksista Kiinan ydinprovinsseissa. Mao ja Deng olivat yksinvaltaisia ja tämän vuoksi joutuivat myös omaamaan laaja-alaista ja syvää henkilökohtaista valtaa. Kuvaavasti tämä tarkoitti myös sitä, että Dengin ja Maon seuraajien löytyminen vaati aidon valtataistelun puolueen sisällä kummallakin kertaa. Kiinan nykyisen johtajasukupolven tilanne on täysin toinen: Heillä ei käytännössä ole päteviä vallankumouksellisia krediittejä ja heidän asiantuntemuksensa ja valtansa on entistä enemmän keskittynyttä ja spesialisoitunutta. Tämä puhuu osaltaan sen puolesta, ettei maolaisen kaltainen henkilökulttiin perustuva legitimizeetti olisi nykypäivän Kiinassa mitenkään mahdollista, edes jos kommunistinen puolue haluaisikin sitä toteuttaa. Kuten Lampton toteaa, Mao ei miljoonia nälkäänkään tappaessaan koskaan esiintynyt anteeksipyytävästi, kun nykypäivän Kiinan johtajat pyrkivät antamaan välittävän ja vastuullisen kuvan esimerkiksi Kiinassa tapahtuviin luonnonkatastrofeihin reagoidessaan.⁵⁴ Kiinalaisen yhteiskunnan muutokset ovat osaltaan tehneet vanhoista legitimizeettiperusteista voimattomia ja luoneet tarpeita kestävämmälle ja persoonattommammalle legitimizeetin ideologialle.

⁵³ Dynon 2008, 97–99.

⁵⁴ Lampton 2014, 30–31.

Legitimiteetin määrittelystä

Historiallisen taustansa lisäksi kiinalaista legitimizeettiä voidaan tarkastella toki myös abstraktimmin ja länsimaalaisista käsitteistä käsin – onhan itse sana legitimizeetti etymologiselta taustaltaan länsimainen. Tätä termiä käyttäessäni teenkin taustaoletuksen siitä, että legitimizeetin termi on siinä mielessä universaali ja käyttökelpoinen, että sitä voidaan soveltaa myös täysin vieraan kulttuurin tarkasteluun. Oletukseni legitimizeetin yleisestä luonteesta noudattaa paljolti Max Weberin klassista määritelmää: legitimizeetti on hallitsijan kyky toteuttaa politiikkaa vastustuksesta huolimatta, käyttämättä kuitenkaan pakkovaltaa. Tämä kyky nojaa hallittavien käsitykseen siitä, että hallitsijalla on oikeutus antaa käskyjä. Myös tässä työssä tarkastelen legitimizeettiä nimenomaan niinä ideoina ja ajatuksina, joita Qiushi-lehti vaikuttaa rakentavan ja tarjoavan yleisölleen. Todelliset vallankäytön realiteetit ja ruohonjuuritason tulkinnat jäävät paljolti tämän työn ulkopuolelle.

Max Weber jaottelee vallan legitimizeetin kolmeen ideaalityyppiin:

Traditionaalinen auktoriteetti perustuu nimensä mukaisesti tapoihin. Asiat tehdään tietyllä tavalla ja tiettyjä ihmisiä totellen, koska näin on aina tehty.

Karismaattinen auktoriteetti nojaa yksittäisten johtajien henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Karismaattinen auktoriteetti on luonteeltaan epävakaa ja ennustamatonta, koska legitimizeetti on hankittava jatkuvasti uudelleen karismaattisella käytöksellä.

Lakiin perustuva auktoriteetti on Weberin mukaan modernille ajalle ominainen, uusi hallintomuoto, joka pohjaa ylös kirjattuihin lakeihin ja byrokratiaan. Byrokratia edustaa Weberille positiivisesti järkeen ja oikeudenmukaisuuteen perustuvaa hallintomuotoa.⁵⁵

Weberin määritelmä on tietenkin melko yleisellä tasolla toimiva ja kuvaa ennen kaikkea sosiologisia ideaalimalleja, joiden tarkka erittelyminen Qiushin artikkeleista ei lienisi kovinkaan hedelmällistä. Modernin Kiinan kommunistisen puolueen legitimizeettiä on vaikeaa kuvata tyhjentävästi Weberin määreillä. Lakiin perustuva auktoriteetti on nykypäivän Kiinassa tunnetusti paljon puhuttu teema. Korruptio ja epätasa-arvo tarkoittavat sitä, että näennäisesti lainvoimaiset

⁵⁵ Weber 2004, 133–139.

säännöt eivät todellisuudessa toteudu tasa-arvoisesti ja säännöt eivät ole rikkaille ja vaikutusvaltaisille samat. Maassa jossa keskimääräinen usko lainvoimaan on alhainen, ei myöskään lakiin perustuva legitimizeetti voi olla kovin vahva. Karismaan perustuva auktoriteetti sai malliesimerkkinsä Maon aikaisen henkilökultin Kiinassa. Nykypäivän Kiinan johtajat hallitsevat teknokraattisesti ja konsensuspohjalta, paljolti yksittäisen johtajapersoonan korostamista vältellen. Vaikka koko yhteiskunta ei olisikaan kovin lainvaltainen, niin puolueen sisäisen byrokraattinen ryhmäkuri on muodostunut selkeäksi instituutioksi Maon aikaisesta kaaoksesta. Toisaalta myöskään selvät traditiot eivät ohjaa nykypäivän puoluetta, joka on tullut kuuluisaksi nopeasta muuntautumiskyvystään ja ideologisesta taipuisuudestaan.

Kiinan kommunistisen puolueen legitimizeetin voidaan sanoa olevan traditioon perustuvaa siinä mielessä, että laajasta näkökulmasta käsin se tosiaan haluaa rakentaa kuvaa historiallisesta jatkumosta, jossa puolue on Kiinan pitkän ja mahtavan historian luonnollinen jatke. Karismaattiseksi sitä voitaisiin kutsua sillä perusteella, että puolueen hyveellisyys ja tahto palvella kansaa instituutiona ovat vahvasti läsnä. Kuten myöhemmin tulen toteamaan, tämä hyveellisyyden vaatimus on olemassa myös vanhan Kiinan kungfutselaisissa legitimizeettikäsityksissä. Myös lakiin perustuva legitimizeetti näyttää toteutuvan itse puolueen sisällä – kyseessä ei ole enää millään tavalla vallankumouksellinen puolue, vaan erittäin vakiintunut ja vakaasti toimiva byrokraattinen kokonaisuus. Esimerkiksi vallanvaihdokset Kiinassa ovat viimeisten vuosikymmenten aikana tapahtuneet erittäin hallitusti ja odotetusti, vakiintunutta poliittista kulttuuria noudattaen.

Zheng Yongnian tekee huomion siitä, että Weberin legitimizeetin ideaalityypit kuvaavat pelkästään erilaisia olemassa olevia legitimizeetin tyyppejä, eivätkä lainkaan sitä prosessia *millä tavoin* legitimizeetti syntyy. Zhengin mukaan kommunistisella puolueella on selkeä hegemonia kiinalaisessa yhteiskunnassa, mutta tämä ei tarkoita edes autoritäärisen Kiinan tapauksessa sitä, että hallitsijat voisivat vain sanella valtaansa hallittaville. Koska koko legitimizeetin käsite perustuu vapaaehtoisuuteen, niin myös kommunistisen puolueen täytyy käydä neuvottelua muiden sosiaalisten voimien kanssa ylläpitääkseen auktoriteettiaan. Neuvottelu, kompromissit ja pluralismi ovat hyödyllisiä tekijöistä, sillä ne ylläpitävät yhteiskunnan rauhaa ja vakautta. Toisin kuin länsimaiset systeemit, kommunistinen puolue käyttää myös pakkovaltaa auktoriteettinsa säilyttämiseen kokiessaan sen tarpeelliseksi. Kuten kommunistinen puolue on kuitenkin historiansa aikana selvästi huomannut, ovat vapaaehtoisuuteen ja neuvotteluun perustuvat vallankäytön välineet huomattavasti kustannustehokkaampia ja kestävämpiä kuin suoran pakkovalan käyttäminen.⁵⁶

⁵⁶ Zheng 2010, 132–134.

Kommunistisen puolueen elinvoimaisuuden yksi yleisesti tunnettu syy onkin ollut sen kyky muuttua muuttuvien olosuhteiden myötä. Tässä mielessä se legitimizeetti, jota myös Qiushin artikkelit rakentavat ei ole ehdotonta tai absoluuttista, vaan niin puolueen valtaa kuin myös sille avoinna olevia legitimoinnin keinoja aina muokkaavat ja rajoittavat muut maailmanpoliittiset ja myös maan sisäiset tekijät. Nämä ovat kaikki osa sitä kontekstuaalista todellisuutta, jossa Qiushi-lehdessä esiintyvät diskurssit tosiasiassa toimivat.

Esittämäni väite siitä, että kulttuuris-historiallinen legitimizeetti on saamassa Kiinassa entistä enemmän jalansijaa vaikuttaa uskottavalta tästä reaali poliittisesta näkökulmasta: Kiinan kansantasavalta on globaalissa maailmassa tiukasti kiinni oleva autoritäärinen harvainvalta, joka on käytännössä menettänyt sosialistisesta aatteesta nousevan legitimeettinsä ja jonka kansa jatkuvasti vaurastuu ja koulutautuu. Tällaisessa tilanteessa puolueen mahdolliset vaihtoehdot ovat rajatut. Läpi 80- ja 90-luvun elänyt puolue on hyvin tietoinen siitä, että poliittisen avoimuuden ja vapauden vaatimukseen suostuminen saattaa johtaa hallitsemattomaan muutokseen ja yksipuoluesysteemien hajoamiseen. Kommunistinen puolue on kuitenkin onnekas siinä mielessä, että se hallitsee suuren, vanhan ja itsetietoisen kulttuuripiirin ja historian perinyttä valtiota. Tästä näkökulmasta on vain loogista, että puolue vallassa olevana organisaationa kääntyy sellaisen saatavilla olevan legitimoitikeinon puoleen joka mahdollistaa sen uusintaa omaa valtaansa.

Baogang Guo ottaa myös huomioon länsimaisille tulkinnoille yleiset virhepäätelmät, joissa itseriittoisen kulttuuritaustan omaavaa Kiinaa pyritään tulkitsemaan pelkästään länsimaisista käsitteistä käsin. Tämän lisäksi yksipuoluevaltaan liittyy selvä arvoasetelma, kommunistinen puolue oletetaan länsimaisesta näkökulmasta käsin oletusarvoisesti illegitiimiksi ja näin ollen sen vallasta kaatumista pidetään vääjäämättömänä. Guon mukaan vain kiinalaisen legitimeettiajattelun kautta on mahdollista ymmärtää, kuinka harvainvallalla hallitseva puolue kaikesta huolimatta nauttii verraten suurta suosiota hallittaviensa keskuudessa.⁵⁷ Esimerkiksi vuonna 2008 yli 80% kiinalaisista ilmoitti olevansa tyytyväisiä maansa yleiseen tilanteeseen. Esimerkiksi yleisesti länsimaista oikeustajua loukkaavaksi koetun yhden lapsen politiikan hyväksyivät kolme neljäsosaa molemmista sukupuolista.⁵⁸ Guo onkin selvästi oikeassa osoittaessaan selvittämisen tarpeessa olevan ristiriidan vallitsevan kiinalaisten ja länsimaisten legitimeettikäsitysten kanssa. Myöhemmissä Qiushin teksteissä ilmenee myös kommunistisen puolueen tietoisuus näistä

⁵⁷ Guo 2010, 2–3.

⁵⁸ Pew Research Center: *The 2008 Pew Global Attitudes Survey in China: The Chinese Celebrate Their Roaring Economy, As They Struggle With Its Costs*, s. 14. 24 eri valtiota käsittävässä kyselyssä kiinalaisten tyytyväisyys oli ylivoimaisesti suurinta. Vastaava prosentti oli esimerkiksi Intialla 41%, Japanilla ja Yhdysvalloilla 23%.

eroavaisuuksista ja tulen nostamaan esiin sitä retoriikkaa, jolla lehden tekstit pyrkivät tulkitsemaan länsimaisia asenteita tekopyhiksi. Kiinalaisten suuri tyytyväisaste kertoneekin ainakin joltain osin puolueen kyvystä hallita omaa julkisuudenkuvaansa hallittaviensa keskuudessa.

Legitimiteetti on pohjimmiltaan subjektiivista ja koettua. Guo lainaa taloustieteen termejä luodessaan kahtiajaon kahden vastakkain olevan vallan perusteen kanssa. Valtiokoneiston oikeus hallita syntyy tehokkuudesta (*efficiency*) ja osakkuudesta (*equity*). Hallinnon pohjimmainen tehtävä on hallita ja tehokas hallinto pystyy uskottavasti saavuttamaan halutuksi asetettuja tavoitteita. Tehokkuus tarkoittaa kuitenkin käytännössä myös aina erilaisten resurssien epätasaista jakautumista. Valtion legitimiteetin toinen osa syntyy sen kyvystä saada hallittavansa kokemaan itsensä reilusti kohdelluksi osakkaaksi osana yhteiskuntaa. Nämä kaksi vallan oikeutusta vetävät usein vastakkaisiin suuntiin – länsimainen parlamentarismi osallistaa elegantisti koko väestön tasaveroiseksi valtion osakkaaksi, mutta luo usein kansalaisilleen kokemuksia hitaasti reagoivasta ja teknisestä hallinnasta.⁵⁹ Esimerkiksi talouden näkökulmasta tehokkuuden ja osakkuuden voi nähdä jännitteenä toisaalta kasvavan vaurauden ja toisaalta vaurauden tasaisen jakautumisen välillä.

Kiinan kansantasavallan historiaa ja sitä hallinneita kommunistijohtajien sukupolvia on mahdollista tarkastella tehokkuuden ja osakkuuden välisenä heilurimaisena liikkeenä. Maolaisuuden, sosialistisen talouden ja egalitarististen arvojen vallitsema Kiina oli vuodesta 1949 eteenpäin ennen kaikkea osakkuudella valtansa perustelevalta valtio. Maareformi ja julkisten palvelujen luominen tarkoittivat ennenkokematonta osallisuuden kokemusta miljoonille talonpojille. Kulttuurivallankumouksessa huipentunut massaliikkeiden kulttuuri loi myös laajaa poliittisen osallistumisen kokemusta, samalla kun monien asiantuntijaroolien ja koulutuksen arvo yhteiskunnassa painui alas. Tunnetusti teollistumisen tuoman alun vaurastumisen jälkeen maolainen Kiina ei kuitenkaan pystynyt tuottamaan osakkailleen kasvavaa hyvinvointia.⁶⁰ Samalla tuon ajan Kiinan voidaan nähdä kaaottisten vallankumouksellisten projektien myötä epäonnistuneen myös sellaisten inhimillisten resurssien tuottamisessa kuin kokemus yhteiskunnan vakauudesta ja ennustettavuudesta.

Deng Xiaopingin ja tämän sukupolven noustessa valtaan ja toteuttaessaan markkinataloud uudistuksia 1970- ja 1980-luvuilla myös kommunistisen puolueen legitimiteetti heilahti radikaalisti osakkuudesta kohti tehokkuutta. Markkinatalouden luoman vaurauden lisäksi myös yhteiskunta ja kulttuuri muuttuivat epäpoliittisiksi ja yksilöiden toiminta vapautui. Puolueen

⁵⁹ Guo 2010, 2–4.

⁶⁰ Guo 2010, 44–50.

teknokraattinen valtaeliitti alkoi tarkastella yhteiskuntaa ja sen ongelmia ensisijaisesti insinörimäisestä näkökulmasta. Korkeidenkin johtajien koulutustaustassa oli huomionarvoista sosiaalitieteiden tai humanististen tieteiden puute. Niin Deng Xiaopingin kuin myös vuonna 2002 päättäneen Jiang Zeminin Kiina pystyi kuitenkin kompensoimaan osakkuuden kokemusta voimakkaalla tehokkuudella: kasvavasta taloudellisesta piiraasta riitti jaettavaa myös aikakauden häviäjille. Vanhat vallankumouksellista ideologiaa edustavat puoluevirkailijat pystyttiin siirtämään rauhanomaisesti uuden asiantuntijasukupolven tieltä runsailla eläkkeillä ja etuuksilla ja myös tavallisten kansalaisten hyvinvointi ja vapaudet kasvoivat hyvinvointivaltion purkamisesta huolimatta.⁶¹ Pareto-periaatetta noudattaen oli Deng Xiaopingin mukaan kaikkien edun mukaista, että joidenkin kiinalaisten annettaisiin rikastua ennen toisia.⁶²

2000-luvun Kiina alkaa kuitenkin kokea entistä voimakkaammin osakkuuden vaatimukset, joka näkyvät myös tämän vuosituhannen puoluejohtajien uusissa tavoissa legitimoida valtaansa. Tehokkuusperusteen yleinen ongelma vallan legitimoijana syntyy siitä, että se pelkistää valtion menestyksen pelkästään kvantitatiivisiin arvoihin. Kiinan väestön jatkuvasti vaurastuessa myös muut kuin perustavaan toimeentuloon nojaavat seikat tulevat relevantiksi kun maan kansalaiset arvioivat puolueen legitimitettä. 1990-luvun aikana epäpolitisoituneen yhteiskunnan valtatyhjiötä nousi täyttämään uusi yhteistyö taloudellisen ja poliittisen eliitin välillä. Vuodesta 2001 eteenpäin myös yksityisyrittäjät on hyväksytty puolueen jäseniksi. Koska puolueen päätöksenteko on markkinatalouden hallitsemassa Kiinassa yhä paljolti piilossa julkisuudelta, niin poliitikkojen yhteistyö ja osallistuminen vapailla markkinoilla luovat juurikin sen korruption ilmiön, jota pidetään 2000-luvun Kiinan yhtenä suurimpina ongelmana. Päätöksenteon ja vaurauden keskittyminen tarkoittaa, että yhä kasvavan hyvinvoinnin piiraan osakkuuden koetaankin nyt jakautuvan epäoikeudenmukaisesti.⁶³ Kiinalaisten kokemukset oman maansa ongelmapisteistä heijastavat asian tärkeyttä: ylivoimaisesti kolmena tärkeimpänä ongelmana pidetään korkeita hintoja, taloudellisen eriarvoisuuden kasvamista ja korruptiota.⁶⁴

Vuonna 2002 valtaan noussut Hu Jintao ja hänen hallituksensa ovat vastanneet näihin ongelmiin korostamalla taas uudestaan osakkuuteen liittyviä arvoja. Puhtaasti pragmaattisten ja kvantitatiivisten arvojen sijaan Hun valtakauden aikana lanseeratut poliittiset koodisanat tieteellinen kehitys (*Scientific Development Theory*) ja harmoninen yhteiskunta (*Harmonious Society*) korostavat

⁶¹ Guo 2010, 50–55.

⁶² Guo 2010, 22

⁶³ Guo 2010, 25–26.

⁶⁴ Pew research center: *The 2008 Pew Global Attitudes Survey in China: The Chinese Celebrate Their Roaring Economy, As They Struggle With Its Costs*. s. 15.

jälleen oikeudenmukaisuuden ja ihmiskeskeisyyden arvoja. Varsin tyypillistä keskiluokkaistuvan väestön arvomaailmaa heijastellen Hun ideologia määritteli ne perimmäiset humanistiset ja immateriaaliset arvot, joiden vuoksi taloudellinen kehitys tapahtui. Tällainen tasa-arvoista ja hallittua kehtiystä kuvaava lähestymistapa on selvästi myös ristiriidassa perinteisen luokkataisteluun ja dialektiikkaan perustuvan marxilaisen ideologian kanssa.⁶⁵ Nämä termit tulevat useaan kertaan mainituiksi myös tarkastelemieni Qiushi-lehtien sivuilla. Guon kuvaama heiluri osakkuuden ja tehokkuuden välillä näyttää Qiushin tekstien perusteella heilahtavan entistä voimakkaammin kohti osakkuuden kokemusten luomisia – vuodesta 2012 eteenpäin vallassa ollut Kiinan uusi johtajasukupolvi on Xi Jinpingin johdolla korostanut entistä enemmän immateriaalisia arvoja, kuten kulttuuria ja Kiinan kansan yhteistä toiveikasta tulevaisuutta kiinalaisen unelman (*The Chinese Dream*) myötä. Qiushin tekstien lisäksi kasvavat osakkuuden ja tasa-arvoisuuden vaatimukset ovat nousseet 2000-luvun aikana selvästi esiin myös Kiinan johtaja Hu Jintaon puheissa, jossa tämä on korostanut puolueen tehtävää koko Kiinan kansan hyvinvoinnin ja modernin ajan luomien ristiriitojen korjaajana, korostaen esimerkiksi sosiaalisen harmonian tärkeyttä⁶⁶.

Tehokkuuden ja osakkuuden lisäksi Baogang Guo jakoi legitimizeettiperusteet myös edellä määriteltyihin suorituspohjaiseen utilitaariseen ja perimmäiseen idealistisempaan valtaperusteeseen. Guo toteaa pätevästi, että perimmäinen ja utilitaarinen legitimizeetti ovat aina jonkin verran toisistaan erillään. Juurikin tämä kahden erilaisen legitimizeetin muodon olemassaolo puhuu myös tutkimukseni relevanssin puolesta – pelkkä vapauksien lisääminen ja hyvinvoinnin tuottaminen ei koskaan riitä ainoaksi ja perimmäiseksi perusteeksi, vaan Kiinan kommunistisen puolueen on löydettävä uusia perimmäisen legitimizeetin muotoja, joiden päälle se voi rakentaa teknisen ja numeerisen menestyksenä. Yhtenä tärkeänä elementtinä näille perusteille oletan olevan Kiinan historian ja kulttuurin käyttäminen.

Perry kuvaa kulttuurilla rakennettua legitimizeettiä termillä kulttuurinen hallinto (*cultural governance*). Kulttuurisen hallinnon voidaan ajatella olevan symbolisten resurssien käyttämistä poliittisen auktoriteetin lisäämiseen.⁶⁷ Tällainen kuvaus osuukin ytimekkäästi tutkielman alussa määriteltyyn legitimizeetin termin luonteeseen: kyse on nimenomaan kyvystä hallita ja määrätä muutoksia yhteiskunnassa ilman varsinaista pakkovallan käyttöä. Kulttuuristen symbolien luominen ja niiden käyttäminen vallan perustelemiseen mahdollistaakin juuri sen, ettei Kiinan kommunistinen

⁶⁵ Guo 2009, 29–32.

⁶⁶ Brown 2012, 57–61.

⁶⁷ Perry 2013, 2.

puolueen tarvitse käyttää pakkovaltaa jokaista kansalaistaan kohtaan. Mitä voimallisempia nämä symboliset resurssit, sitä kustannustehokkaampaa hallinta on. Perryn mukaan näitä kulttuurisia resursseja voidaan verrata myös dynastisen Kiinan rituaaleihin ja instituutioihin, jotka mahdollistivat laajojen alueiden hallinnan suhteellisen pienillä konkreettisilla resursseilla.⁶⁸ Guon luomaa osallistavan ja suorituspohjaisen legitimitietin välistä jakoa noudattaen kulttuurisessa hallinnossa näyttää olevan nimenomaan kyse sitouttavasta, osallistavasta legitimitietistä. Kuten myös Qiushin artikkeleista on nähtävissä, kommunistinen puolue rakentaa propagandassaan kiinalaisesta kulttuurisesta sivilisaatiosta laajaa ja abstraktia kokonaisuutta, johon mahdollisimman moni kiinalainen voisi kokea olevansa osallinen. Kyse ei selvästi ole myöskään suoranaisesti utilitaristisesta sopimuksesta, vaan yhteenkuuluvuuden symbolit voimistavat Guon kuvaamaa perimmäistä legitimitiettiä. Perryn mukaan erityisesti Tiananmenin mielenosoitukset vuonna 1989 ja Neuvostoliiton hajoaminen 90-luvun alussa toimivat tehokkaana varoituksena siitä, että sen tulisi luoda uusia hedelmällisempiä kulttuurisia symboleja vanhojen kommunististen tilalle.⁶⁹ Perry ekstrapoloikin julkisista tilastoista Kiinan kulttuuriseen propagandaan käyttämän rahamäärän 50-kertaistuneen viimeisen 20 vuoden aikana.⁷⁰ Puolueen kadeerejen ideologiseen kouluttamiseen ja ”modernin marxismin” kehittämiseen on uhrattu 2000-luvulla runsaasti resursseja puolueen sisäisen yhtenäisyyden säilyttämiseksi⁷¹.

Politiikantutkija Anne-Marie Brady on tutkinut kattavasti propagandan luonnetta 2000-luvun Kiinan kansantasavallassa. Brady tekee osuvan analogian keskiaikaisen kirkon ja kommunistisen puolueen propagandakoneiston välillä. Molempien perimmäisenä tavoitteena on sitoa todellisuudessa hyvinkin erilaisia alueita osaksi yhtenäistä symbolista kokonaisuutta. Ennen kaikkea propagandan luonne on kuitenkin idealistista ja jopa henkistä – se pyrkii luomaan yhteenkuuluvuudentunnetta keskusvallan hyväksi ylitse laajojen erojen. Kuten keskiajan kirkossa, niin myös Kiinassa propagandan luonne on ennen kaikkea moraalista, ei niinkään lainopillista.⁷²

Maolainen propaganda oli varsin yksiulotteista suhteessa ulkomaihin: Kiina oli poliittisesti varsin eristäytynyt ja vailla liittolaisia ja ulkomaat myös kuvattiin vihollisiksi. Maon jälkeen vuoteen 1989 asti propagandan motiivi taas oli aivan päinvastainen, markkinataloistuvan ja aukenevan Kiinan motiivina oli hankkia positiivista julkisuuskuvaa ja liittolaissuhteita ulkomaista. Tiananmenin runsaasti kansainvälistä huomiota saaneet mielenosoitukset vuonna 1989 herättivät kommunistisen

⁶⁸ Perry 2013, 2–3

⁶⁹ Perry 2013, 12–13.

⁷⁰ Perry 2013, 10.

⁷¹ Holbig 2009, 36–37.

⁷² Brady 2008, 9.

puolueen siihen todellisuuteen, että yksinpuoluevallan kansainvälinen kuva oli varsin huono. Tätä julkisuus kuvaa on tämän jälkeen uudistetulla ulkomaille suunnatulla propagandakoneistolla pyritty korjaamaan.⁷³ Moderni kommunistinen puolue on myös propagandassaan mukautunut siihen faktaan, ettei sen legitimitetin ytimenä ole enää vallankumous tai edes näennäinen proletariaatin asioiden ajaminen, vaan puolueen oikeutus valtaan nousee koko Kiinan kansan enemmistön tyytyväisenä pitämisenä.

Anne-Marie Brady kutsuu tällaista laajaan suosioon nojaavaa harvainvaltaa Kiinassa populaariautoritarismiksi (*Popular Authoritarianism*). Tähän hallintamuotoon sisältyy Bradyn mukaan yksi kommunistisen puolueen propagandistisen menestyksen taustalla olevista perusoivalluksista – pakkovalta on aina hyvin rajattu keino saavuttaa halutut tavoitteet, kun taas suostuttelu mahdollistaa hyvinkin vakaan autoritarismin.⁷⁴ Todellinen, tehokas ja toimiva propaganda on sellaista, joka vastaanottaja todella oppii ja omaksuu ja alkaa tätä myöten myös omaehtoisesti toteuttaa omassa toiminnassaan. Tästä näkökulmasta käsin modernin kiinalaisen propagandan voidaan sanoa menestyneen varsin hyvin. Kiinalaiset ovat omaksuneet niin vaurastumisen tuomat keskiluokkaiset arvot kuin myös lähteneet mukaan kiinalaisen sivilisaation koettuun voimantunteeseen kasvavan nationalismiin muodossa.⁷⁵ Suurin osa kiinalaisista onkin tyytyväisiä maansa suuntaan.⁷⁶

Tutkielmani varsinainen käsittelyosuus jakautuu toisiinsa tiukasti liittyviin, osittain keinotekoisesti työn rakenteen ehdoilla jaettuihin pääteemoihin: Kiinan uniikkisuus ja Kiinan historia. Kiinan uniikkisuus liittyy kulttuuriseen legitimizeettiin – Kiinan koetaan olevan selkeästi muista kulttuureista poikkeava erillinen yksikkönsä, jonka erityislaatuisuudesta voidaan tehdä myös poliittisia johtopäätöksiä Kiinan hallitsemista koskien. Samalla tavalla historia oikeuttaa tätä erityislaatuisuuden väitettä, sekä tarjoaa myös konkreettista tapahtumahistoriaa, jota tulkitsemalla puolueen on mahdollista legitimoida valtaansa.

Ainutlaatuinen Kiina

Kiinalainen kulttuurinen sivilisaatio

⁷³ Brady 2008, 153.

⁷⁴ Brady 2008, 190–191

⁷⁵ Brady 2008, 192–193

⁷⁶ Pew research center: *The 2008 Pew Global Attitudes Survey in China: The Chinese Celebrate Their Roaring Economy, As They Struggle With Its Costs*, s. 14.

Qiushin sivuilta esiin nousevat perusteet yksinpuoluevalalle eivät ole millään tavalla universaaleja esimerkiksi siten kuin perinteinen marxilainen käsitys vääjäämättömästä kehityksestä kohti kommunismia. Sen sijaan kommunistisen puolueen strategia näyttääkin nojaavan selvästi kulttuurirelativistiseen käsitykseen siitä, millainen hallinto missäkin maassa kunakin historiallisena aikana on paras mahdollinen. Yhtä a priori muita parempaa ja hyväksyttävämpää hallintomuotoa ei ole olemassakaan, vaan jokaista yksittäistapausta on tarkasteltava konkreettisten saavutusten suhteen. Universaalien tai abstraktien väitteiden sijasta yksi kiinalaisen legitimizeetin pääväitteistä tässä osiossa tarkastelemissani Qiushin artikkeleissa lähteekin Kiinan partikulaarisista ominaisuuksista. Kuvaan ensin joitakin tyypillisiä Qiushissä Kiinalle uniikeiksi koettuja piirteitä, ja tämän jälkeen keskityn tarkemmin noista piirteistä tärkeimmäksi nousevaan ajatukseen Kiinan kulttuurista ja siitä johdettuun kulttuurirelativismiin diskurssiin.

Qiushi-lehti rakentaa tietoista kuvaa kiinalaisesta historiallisesta ja kulttuurisesta sivilisaatiosta yhtenäisenä jatkumona. Kiinalaisen kulttuurin voidaan yleisesti ottaen todeta omaavan vanhat historialliset juuret. Kuitenkin erilaisten historiallisten lähteiden jatkuvuus ja tosiasiallinen yhteys nykypäivään on historiatieteessä asetettu kyseenalaiseksi.⁷⁷ Qiushin sivuilla ei tällaista epätietoisuutta ilmene, vaan vanhaa kiinalaista arkeologista aineistoa käsittelevässä artikkelissa perustellaan tuhansia vuosia ennen ajanlaskun alkua ajoitetut neoliittiset löydökset osaksi kiinalaisen sivilisaation varhaisia vaiheita.⁷⁸ Kiina on yhtenäisyydessään täysin uniikki osa ihmiskunnan historiaa – toisin kuin maailman muut korkeakulttuurit, kiinalainen kulttuuri ei ole koskaan läpi historiansa kokenut keskeytyksiä.⁷⁹ Toisin kuin Rooman tai osmanien imperiumi, kiinalainen sivilisaatio sisältää kyllä lukuisia eri etnisiä ryhmiä, muttei ole vain keinotekoinen valtio, saatikka kenenkään tietoisesti keksimä idea. Sen sijaan kyseessä on tuhansien vuosien aikana muotoutunut luontainen kulttuuripiiri.⁸⁰ Käsitys valtiosta on toki moderni ajatus, mutta Kiina oli aina yhtenäinen yksikkö, joka vain tuli tietoiseksi omasta valtiollisesta olemassaolostaan modernina aikana länsimaisten nationalistisen vaikutteiden myötä. Toisin kuin epäyhtenäiset Afrikan ja Intian alueet, Kiina oli yhtenäinen ja voimakas kulttuuripiiri, jota länsimaiden kolonialistien ei ollutkaan mahdollista ottaa totaalisesti hallintaansa. Nimenomaan tämä yhtenäisyyden perintö on Qiushin mukaan yksi tärkeimpiä lahjoja esi-isiltä nykypäivän Kiinalle.⁸¹ Koskaan ennen ei ihmiskunnan

⁷⁷ Esim. Keay 2009, 3, 29-31.

⁷⁸ Shan, Jixiang: *What's so special about the Chinese Civilization?* Qiushi 2010/1, 85–88.

Kirjoittaja on Kiinan kansantasavallan valtiollisen kulttuuriperinnön viraston johtaja.

⁷⁹ Shan, Jixiang: *What's so special about the Chinese Civilization?* Qiushi 2010/1, 89–90.

⁸⁰ Jin, Chongji: *The Formation of the Chinese Nation*. 2010/1, 128. Kirjoittajalla on ollut useita korkeita valtiollisia virkoja kirjallisuuden- ja historiantutkimuksen alalla.

⁸¹ Jin, Chongji: *The Formation of the Chinese Nation*. 2010/1, 134–135.

historiassa ole nähty Kiinan kaltaista ilmiötä, jossa muinainen sivilisaatio nousee esiin modernin valtion muodossa.⁸²

Historian suoma legitimizeetti ulottuu Qiushin artikkeleissa moniin erilaisiin valtion toimiin. Esimerkiksi Kiinan omanlaistaan oikeusjärjestelmää perustellaan maan historiallisella perinteellä. Vahva valtio ja sen ylläpitämä sensuuri ovat juurtuneet syvälle kiinalaiseen kulttuuriin, jolloin myös modernin Kiinan oikeusjärjestelmän voidaan sanoa olevan suoraa jatkumoa muinaiselle kiinalaiselle sivilisaatiolle.⁸³ Myös edellä mainittu Guon määrittelemä osallisuuden kokemus on Qiushin sivuilla mahdollista luoda verrattain hyvin myös yksipuoluesysteemin kautta – juuret tähänkin ovat Kiinan muinaisessa kulttuurissa: Siinä missä länsimainen systeemi pohjaa julkisine vaaleineen lopulta rahan valtaan, on kiinalainen systeemi avoin ja meritokraattinen kommunistiseen puolueen sisällä. Kiinan ikivanha poliittinen kulttuuri mahdollistaa sen, että kaikki lahjakkaat toimijat otetaan mukaan yhteiseen päätöksentekoon.⁸⁴ Äärimmilleen pelkistettynä esimerkiksi ohessa referoidun artikkelin argumentti koostuu väitteestä, jonka mukaan Kiinassa tapahtuva poliittinen päätöksenteko ja osallistuminen (*people's democracy*) on laadullisesti verrattain hyvää ja tietyllä tapaa myös perusominaisuuksiltaan parempaa kuin länsimainen. Syy tälle löytyy yksinkertaisesti Kiinan elinvoimaisesta historiallis-kulttuurisesta perinnöstä, jonka automaattisesti oletetaan myös sopivan Kiinalle parhaalla mahdollisella tavalla. Käsittelyni aikana pyrin osoittamaan, että tällainen ”Kiina koska Kiina” – muotoon redusoitavissa oleva argumentti esiintyy Qiushin artikkeleissa hyvin tiheään. Edellä tarjoamistani esimerkeistä huolimatta Kiinan erityislaatuisuuden perustelu tiivistyy Qiushissä loppujen lopuksi yhteen päätermiin: kulttuuriin.

Kiinan uusi johtajasukupolvi on nostonut kulttuurin arvostuksen uudeksi suureksi tavoitteekseen. Sosialistisen ja maolaisen modernismin mukaisen vanhan kulttuurin halveksinnan sijaan Qiushi-lehdet osoittavat 2000-luvun Kiinan haluavan korostetusti tuoda esiin omia kulttuurisia arvojaan. Kiinalaisen kansanperinteen kokoaminen ja suojeleminen nähdään kertomisen arvoisiksi ansioiksi.⁸⁵ Kulttuuriin panostamisen nähdään vastaavan ei pelkästään kansalaisten viihteen ja kulttuurin kaipuuseen, vaan myös yleisiin älyllisiin ja ideologisiin tarpeisiin, joiden ymmärretään

⁸² *The Historical Legitimacy of the Chinese Path – Interview with Zhang Weiwei, Professor of International Relations at Fudan University and Senior Research Fellow at the Center for Asian Studies, Geneva.* Qiushi 2013/3, 123.

⁸³ Sun, Qian: *Characteristics of China's Procuratorial System.* Qiushi 2010/2, 109. Kirjoittaja on Kiinan kansantasavallan valtionsyyttäjä (deputy procurator-general).

⁸⁴ Zheng Yongnian: *The Political Factors of the China Model.* Qiushi 2011/4, 157–158. Kirjoittajan teksti on valikoitu toisesta aikakauslehddestä, eikä hänen mainita omaavan erityisiä titteleitä.

⁸⁵ Zhou, Heping: *Preservation of China's Intangible Cultural Heritage.* Qiushi 2010/3, 111. Kirjoittaja on Kiinan kansantasavallan varakulttuuriministeri.

kasvavan Kiinan vaurastumisen myötä. Materiaalisen hyvän lisäksi kiinalaisten tunnustetaan tarvitsevan myös kulttuurin mukanaan tuomaa henkistä hyvinvointia.⁸⁶ Vaikka kiinalaiset kulttuurituotteet syntyvät vapailla markkinoilla yksilöiden kulutettaviksi, haluaa puolue pysyä tietoisena kulttuurin poliittisesta luonteesta – ”Just because cultural products have a general nature as commodities does not mean we can neglect their special ideological nature”.⁸⁷ Tietoisuus omasta kulttuurista kytketään osaksi tietoisuutta omasta sivilisaatiosta ja sen kehityksestä. Minkä tahansa poliittisen puolueen kyvykkyyden kerrotaan olevan paljolti riippuvainen sen kulttuurisesta tietoisuudesta.⁸⁸ Tietoisesti Kiinan kulttuuria rakentamalla puolue uskoo voivansa rakentaa yhteisen henkisen pohjan koko kiinalaiselle kansakunnalle.⁸⁹

Qiushin artikkelit viestivät selvästi, että kommunistinen puolue asettautuu tietoisesti rakentamaan uutta legitimizeettiään kulttuurin areenalle, sen sijaan että se markkinatalouden myötä luovuttaisi sen täysin osaksi yksityistä sektoria. Käsitys kulttuurista kaikissa muodoissaan kytkeytyy tiukasti osaksi itse kiinalaisesta sivilisaatiosta ja historiaa ja tätä myöten myös puolueen legitimizeettiä. Näiden laajojen teemojen yhteys jää usein Qiushissä hieman epäselväksi, esimerkiksi eräässä yhteydessä Kiinan kulttuurisen itsetunnon salaisuudeksi todetaan kiinalainen kulttuuri, jonka ”juuret” rakentuvat 5000 vuoden kulttuuriperinteestä ja jonka sielu puolestaan koostuu ”marxilais-leninismistä, Mao Zedongin ajattelusta ja Deng Xiaopingin teoriasta.”⁹⁰

Kommunistinen puolueen käsite kulttuurista tukee aikaisemmin kuvattua ajatusta kiinalaisesta sivilisaatiosta historiallisena jatkumona. Kommunistinen puolue haluaa kuvata hallitsemansa Kiinan ensisijaisesti kulttuuripiirinä, eikä niinkään paljon selvärajaisena modernina kansallisvaltiona. Tämä määrittelytapa on hyödyllinen puolueen legitimizeettipyrkimyksille – käsitys laajasta kulttuuris-historiallisesta sinosfääristä ei rajaudu Kiinan kansantasavallan maantieteellisiin rajoihin tai pelkkään poliittiseen käsitykseen kansalaisuudesta. Myös ulkomailla asuvat kiinalaiset voidaan näin

⁸⁶ Wang, Xiaohui: *Firmly Grasping the Guiding Thought of Cultural Reform and Development*. Qiushi 2012/1, 87–88. Puolueen virallista linjaa tarkasti noudattavan tekstin kirjoittaja on kiinalainen kuvataiteilija.

⁸⁷ Li Changchun: *Major Relationships in Cultural Development: Working out a cultural development path with Chinese Characteristics*. Qiushi 2010/4, 43. Kirjoittaja oli julkaisuhetkellä politbyroon keskuskomitean, eli keskushallinnon korkeimman sisäpiirin jäsen.

⁸⁸ Yun, Shan: *Cultural Awareness, Cultural Confidence, Cultural Strength – An Approach for Ensuring the Thriving Development of Socialist Culture with Chinese Characteristics*. Qiushi 2011/1, 11. Kirjoittaja on yksi politbyroon keskuskomitean jäsenistä.

⁸⁹ Wang, Xiaohui: *Firmly Grasping the Guiding Thought of Cultural Reform and Development*. Qiushi 2012/1, 84.

⁹⁰ Zhang, Guozuo: *A Culturally Strong Country Should Have Cultural Confidence*. Qiushi 2012/2, 136. Kiinalaisesta viikkolehdestä lainattu mielipideteksti.

sitouttaa osaksi puolueen johtamaa kiinalaista sivilisaatiota. Yleisesti käytetty kiinalainen sivilisaatiota tai kulttuuria vastaava termi *wénmíng* on sopivasti kielellisiltä konnotaatioiltaan sivistykseen ja kulttuuriin viittaava, eikä sisällä ajatusta poliittisesta tai sosiaalisesta järjestelmästä sillä tavalla kuin länsimainen sivilisaatio-termi.⁹¹ Tämä vaikuttaakin luovan ainakin jonkinlaisen historiallisen analogian dynastisen ja modernin Kiinan välille – ajatus Kiinasta ei ole koskaan muodostunut tietyn yksittäisen poliittisen järjestelmän tai valtakunnan mukaan, vaan ajatus kiinalaisuudesta pohjaa ennen kaikkea kulttuuriseen ja historialliseen tietoisuuteen. Kysymykset todellisesta historiallisesta jatkuvuudesta niin kiinalaisten dynastioiden kuin muinaisen ja modernin kulttuurin välillä jäävät tämän tutkielman ulkopuolelle, mutta oleellista kiinalaisen legitimitetin kannalta lienee uskottavan vaikutelman luominen. Kiinan kieltämättä pitkä ja elinvoimainen kulttuurihistoria mahdollistaa toki sen, että Kiinan kommunistinen puolue on mahdollista konstruoida legitimitettiään keinoitekoisestikin sellaisten käsitysten pohjalle, joita vähemmän historiatietoisista kansallisvaltioista ei yksinkertaisesti löytyisi. Ensimmäiseksi nimeämäkseni valtaa perustelevalle diskurssiksi Qiushin artikkeleista nouseekin uniikin kulttuurin Kiina – diskurssi - ajatus omintakeisesta Kiinasta, jonka erityislaatuisuus nojaa ennen kaikkea kulttuuriseen sivilisaatioon ja sen pitkään historiaan.

Kiinan vanha kulttuuri sisältää toki paljon myös sellaisia ominaisuuksia, jotka eivät ole tänä päivänä toivottuja. Tieteellistä tarkkuutta noudattaen puolue kykenee kuitenkin erottelemaan jyvät akanoista niin, että muinainen voi palvella nykyisyyttä.⁹² Myös monikulttuurisuus ja kansainväliset vaikutteet esitetään Qiushissä täysin hyväksyttävänä ja vääjäämättöminä ilmiöinä. Mikään kulttuuri ei varsinaisesti ole muita parempi, eikä kenenkään ole mahdollista eristää omaa kulttuuriaan muiden maiden vaikutteista. Kiinan menestys on historiallisestikin pohjautunut sen kykyyn suhtautua positiivisesti vieraisiin kulttuurivaikutteisiin, kun taas eristäytyneisyyden kaudet ovat tehneet kiinalaiselle yhteiskunnalle hallaa.⁹³ Tällaisen historiallisen tulkinnan esittäminen on tietenkin omiaan vahvistamaan Qiushin narratiivia Kiinan omintakeiseen kulttuuriin nojaavasta harvainvallasta. Toisaalla käsitelty kulttuurirelativismi suhteessa erilaisiin valtiomuotoihin saa voimistavia argumentteja myös muista Qiushin artikkeleista, joissa puolue kertoo tarinaa itsestään kulttuuris-historiallisena yksinpuoluesysteeminä. Tämä systeemi sopii ehdottomasti Kiinan

⁹¹ Campbell 2015, 2–4.

⁹² Yun, Shan: *Cultural Awareness, Cultural Confidence, Cultural Strength – An Approach for Ensuring the Thriving Development of Socialist Culture with Chinese Characteristics*. Qiushi 2011/1, 21.

⁹³ Yun, Shan: *Cultural Awareness, Cultural Confidence, Cultural Strength – An Approach for Ensuring the Thriving Development of Socialist Culture with Chinese Characteristics*. Qiushi 2011/1, 22–23.

olosuhteisiin, mutta universaaleja muita kulttuureja ja valtiomuotoja suvaitsemattomia väittämiä vältetään tekemästä. Kuten erässä artikkelissa suoraan todetaankin, kaiken ei-marxilaisen ideologian vihamielinen vastustaminen tarkoittaisi sitä, että Kiina tulisi aina olemaan erilaisten vihollisten piirittämä.⁹⁴

Kiinalla kerrotaan kuitenkin olevan oma vanha kulttuurinen moraalisysteeminsä, joka ei hevillä muutu ja jonka arvoja myös puolue pyrkii vaalimaan. Perinteiset kiinalaiset moraaliset arvot yhdistetään osaksi modernisti nimettyjä ”sosialistisia arvoja”⁹⁵, joiden avulla Kiinan uskotaan menestyvän. Kiinalaisen kulttuurin luoman pehmeän vallan suhteellinen heikkous otetaan realistisesti huomioon Qiushin artikkelissa, jossa maan kulttuuritavoitteita pohdittaessa todetaan, että monet länsimaiset kulttuurituotteet ovat laadultaan parempia ja houkuttelevampia. Kaikki länsimaiset vaikutteet eivät pohjimmiltaan ole hyvästä, koska ne heijastavat länsimaiselle kulttuurille ominaista arvomaailmaa, joka kuitenkin poikkeaa niistä voimista, joilla kiinalaisen sivilisaation uskotaan pysyvän koossa.⁹⁶ Länsimaisen mallin kritisoinnin lisäksi puolue on valmis myös antamaan tilaa ansaitulle kritiikille itseään kohtaan – negatiiviseksi koettu vanhanaikainen kulttuuri vallitsee joiltain osin vielä modernissakin Kiinassa esimerkiksi korruption, nepotismin ja kehittymättömän oikeussysteemin muodossa. Qiushin artikkelit eivät ole niin naiiveja länsimaisen lukijan silmässä, että ne kieltäisivät Kiinan laajalti hyväksytyt yhteiskunnalliset ongelmat. Oleellista on kuitenkin se, että lehti tarjoaa vastauksia näihin ongelmiin yksipuoluesysteemin sisältä. Länsimaisen kapitalistiseksi kutsutun systeemin ongelmat ovat niin suuria, ettei niistä juurikaan ole kiinalaiselle omintakeiselle kulttuurille hyötyä, vaikka Qiushin mukaan länsimainen propaganda näin haluaakin väittää.⁹⁷

Vaikka Qiushi esittää kulttuurin kuuluvan sosialistisen ideaalin mukaisesti tasaveroisesti koko Kiinan kansalle, esittää se toisaalta myös harvainvallan teemoja sivuavia väitteitä kertoessaan näkemyksiään kulttuurista. Suuria historiallisia kulttuurisia ajanjaksoja ja saavutuksia ei Qiushin mukaan voi erottaa ajan suurmiehistä. Minkä tahansa menestyvän kulttuurin johdossa on vääjäämättä kyvykkäiden mestarien kärkijoukko. Länsimaisena esimerkkinä esitetään esimerkiksi

⁹⁴ *Making The Four Important Distinctions in Theoretical and Practical Issues*. Qiushi 2011/1, 59.

⁹⁵ Kuten sosialismia yleensäkin modernissa Kiinassa, myöskään sosialistisia arvoja tässä artikkelissa ei määritellä kovinkaan selväsanaisesti. Käsittelen tämän työn loppuosassa tarkemmin sitä, mitä sosialismin termi tosiasiaassa tarkoittaa modernin kiinalaisen propagandan kontekstissa.

⁹⁶ Yun, Shan: *Cultural Awareness, Cultural Confidence, Cultural Strength – An Approach for Ensuring the Thriving Development of Socialist Culture with Chinese Characteristics*. Qiushi 2011/1, 29–31.

⁹⁷ Qiu, Shi: *Making The Four Important Distinctions in Theoretical and Practical Issues*. Qiushi 2011/1, 55–69. Virallista linjaa noudattavan kirjoittajan taustoja ei kerrota.

renessanssi ja Dante, DaVinci ja Michelangelo.⁹⁸ Kulttuurin suurmiesten puolesta puhuva retoriikka on välillä hyvin samanlaista, kuin puoluetta massojen kärkijoukkona perusteleva:

[...] sukupolven ideologinen ja kulttuurinen järjestelmä tarvitsevat tuekseen joukon mestareita ja muita lahjakkaita osallistujia, valtion loistava kulttuuri tarvitsee edustajikseen oppineita mestareita ja maan kukoistaa ja menestyvä kulttuuri vääjäämättä omaa joukon polkua raivaavia johtavia persoonia.”⁹⁹

Koska kulttuuri osaltaan selvästi on mukana harvainvaltaisen puolueen moderneissa legitimizeeripyrkimyksissä, on luontevaa että Qiushin pohjimmainen asenne myös itse kulttuurin on teknokraattinen. Tämä suhtautuminen ilmenee myös välillä äärimmilleen viedyssä teknisessä asenteessa, jolla kulttuurin ja sen tuottamiseen suhtaudutaan. Markkinoiden ja tieteen yhteistyön uskotaan riittävän elinvoimaisen kulttuurin tuottamiseen:

Tiede ja markkinat ovat kuin linnun kaksi siipeä, noiden siipien voima antaa kulttuurin lentää korkealle ja entistä pidemmälle.¹⁰⁰

Qiushin artikkeleissa esiintyvät lukuista maininnat sivilisaatiosta ja kulttuurista ovat osa laajempaa kommunistisen puolueen ideologista suunnanmuutosta, jossa sivilisaatiosta on tullut entistä käyttökelpoempi termi. Jo 80-luvun aikana Deng Xiaoping lanseerasi termit henkisestä ja materiaalisesta sivilisaatiosta korvaamaan perinteistä maolaista legitimizeettiä. Näiden kahden sivilisaation nähtiin voivan kehittyä osana samaa kiinalaista yhteiskuntaa, ilman että taloutta tarvitsisi liikaa politisoida. Henkinen sivilisaatio rakentui kyllä marxilaisesti materiaalsen päälle, mutta henkisen sivilisaation piirissä oli myös mahdollista varjella puolueen legitimizeettiä ja kulttuurin kiinalaisia ominaispiirteitä. Materiaalsen sivilisaation kehitys tarkoitti samalla myös muiden Aasian maiden ja lopulta myös länsimaisen kiinniottamista talouskasvussa. Länsimaat

⁹⁸ Yun, Shan: *Cultural Awareness, Cultural Confidence, Cultural Strength – An Approach for Ensuring the Thriving Development of Socialist Culture with Chinese Characteristics*. Qiushi 2011/1, 34–35.

⁹⁹ Yun, Shan: *Cultural Awareness, Cultural Confidence, Cultural Strength – An Approach for Ensuring the Thriving Development of Socialist Culture with Chinese Characteristics*. Qiushi 2011/1, 35. “[...] the ideological and cultural edifice of a generation must be supported by a group of masters and other talented participants, that the brilliant culture of a nation must be represented by a group of deans and masters and that the thriving and flourishing culture of a country inevitably has a group of leading personages leading the way.”

¹⁰⁰ Yun, Shan: *Cultural Awareness, Cultural Confidence, Cultural Strength – An Approach for Ensuring the Thriving Development of Socialist Culture with Chinese Characteristics*. Qiushi 2011/1, 37. “Science and the market are like the two wings of a bird, and the strength of those wings will allow culture to fly even higher and even farther.”

olivat tässä mielessä vauraudessaan ihailtava kohde ja samaan aikaan myös kilpailija kiinalaiselle sivilisaatiolle.¹⁰¹ Vaikka sosialistinen ideologia jäi paitsioon, niin käsitys kilpailevista sivilisaatioista säilyi elinvoimaisena. Kuten Guo kuvasi aikaisemmin tekstissään osallisuuden ja tehokkuuden välisiä heilahteluja, myös henkisen sivilisaation tärkeys tulisi nousemaan ensisijaiseksi puolueen alkaessa menettää perinteistä legitimizeettään.

Dengiä ja Tiananmenin vuoden 1989 mielenosoituksia seuranneen Jiang Zeminin aikana käsite henkisestä sivilisaatiosta erosi lopullisesti sosialistisesta ideologiasta. Vasteena puolueen hujonneelle legitimizeetille puolue rakensi uutta henkisen sivilisaation käsitettä, joka nojasi ennen kaikkea kulttuuriseen nationalismiin – perinteinen kiinalainen kulttuuri esitettiin 90-luvun aikana jo kaikin puolin positiivisessa valossa. Talous ei enää riittänyt legitimizeetin perusteeksi, vaan henkisen sivilisaation tärkeys nostettiin taas ensisijaiseksi tavoitteeksi materiaalisen sivilisaation jäädessä toiseksi. Aikaisempien historiallisten nöyryytysten luoma käsitys siitä, että kiinalainen perinteinen kulttuuri oli vajaata ja heikkoa ja tarvitsi modernismia ja länsimaisia aatteita kääntyi nyt pääläelleen: Kiina voisi vahvistua ja modernisoitua onnistuneesti vain ja ainoastaan oman omintakeisen kulttuurinsa avulla, säilyttäen oman perimmäisen kansanluonteensa.¹⁰² Myöhemmin Jiang loi vielä käsitteen kolmannesta, poliittisesta sivilisaatiosta, jonka myötä Kiinassa olisi mahdollista tehdä myös hallittua poliittista reformia ja torjua puolueen omaa korruptiota.¹⁰³ Myös Qiushin sivuilla esiintyvä vahva käsitys modernista ja globaalista, mutta kuitenkin pohjimmiltaan kiinalaisesta sivilisaatiosta ja kulttuurista kommunistinen puolue suunnannäyttäjänään saa selvästi muotonsa tässä 90-luvun ideologisessa muutoksessa.

Hu Jintaon vuonna 2004 lanseeraama harmonian (hexie) käsite toimii paljolti yhteydessä sivilisaatio-termin kanssa kuvatessaan esimerkiksi ideaalista harmonista kiinalaista sivilisaatiota. Harmonisuutta korostamalla puolue pyrkii hengellisten arvojen lisäksi ottamaan huomioon Kiinan kasvavan tuloerokuilun. Myös ekologinen sivilisaatio on aikaa kuvaavasti noussut uudeksi käsitteeksi 2000-luvulla.¹⁰⁴

Uskonnot ja usko auktoriteettiin

Puhuttaessa minkä tahansa maan kulttuurista ja historiallisesta perinnöstä ei voida sivuuttaa uskontoa. Myös laajasta kiinalaisen uskonnon perinteestä Qiushi valikoi tietyt itselleen mieluisat

¹⁰¹ Dynon 2008, 86–92.

¹⁰² Dynon 2008, 92–94.

¹⁰³ Dynon 2008, 105–106.

¹⁰⁴ Dynon 2008, 104–106.

osaset. Qiushin viittaukset kiinalaiseen kulttuuriperintöön ja ajatusmaailmaan ovat ylivoimaisesti kungfutselaisia. Tämä ei anna kattavaa tai edustavaa kuvaa historiallisesta kiinalaisesta ajatusmaailmasta, koska toisin kuin esimerkiksi kristillinen tai islamilainen kulttuuripiiri, on kiinalainen sivilisaatio ollut aina luonteeltaan moniuskoinen. Perinteiseen kiinalaiseen ajatteluun vahvasti kuuluvat taolaisuus ja buddhalaisuus jätetään Qiushin sivuilla selvästikin tietoisesti marginaaliin kungfutselaisuuden suosioksi. Syitä tähän voidaan löytää uskontojen luonteista ja vanhoista yhteiskunnallisista funktioista. Buddhalaisuus on ulkopuolelta saapunut uskonto, eikä näin ollen sovi kuvaan vahvasta ja itseriittoisesta kiinalaisesta kulttuurista. Taolaisuus taas perinteisesti korostaa yksilöllistä henkisyttä ja irtiottoa yhteiskunnasta, mikä tekee siitä huonosti yhteensopivan puolueen kollektiivisen yhteiskuntaprojektin kanssa.¹⁰⁵

Qiushi-lehdistä löytyy ainoastaan yksi lyhyt, uudelleenjulkaistu teksti joka käsittelee varsinaisesti taolaisuutta. Kiinalainen akateemikko Yang Guorong käsittelee taolaisuuden perimmäistä luonnetta osana kiinalaista kulttuuria. Taolaisen ajattelun yleisesti tunnettua perusluonnetta noudattaen Tao kuvataan maailman kaikkien ilmiöiden takana vaikuttavaksi mystiseksi voimaksi. Yangin tulkinnan mukaan taolaisuudella on myös huomattava yhteiskunnallinen, sosiaalinen ja eettinen puoli. Taon mystinen voima antaa myös yhtenevän hengen ihmisten keskinäiselle toiminnalle ja sivilisaatiolle, eikä Taoa voikaan erottaa ihmiskunnan käytännöllisestä elämästä (practical activities of humankind).¹⁰⁶ Tämä antaa varsin epäedustavan kuvan taolaisuuden yleisestä luonteesta ja myös sen asemasta kiinalaisessa kulttuurissa. Taolaisuuden ymmärretään ennen kaikkea olleen jopa anarkistinen vastapaino yhteiskunnallisia ja eettisiä teemoja korostavalle kungfutselaisuudelle. Arkisten yhteiskunnallisten toimien sijasta taolaisuus on liitetty enemmänkin etiikan tuolla puolen olevaan metafysiikkaan ja vallitsevan yhteiskuntajärjestelmän kieltämiseen.¹⁰⁷ Qiushin motiivit tällaiseen perinteisen uskonnon sanoman hienovaraiseen muokkaamiseen ovat melko selvät – taolaisuus on niin suuri osa Kiinan kulttuuriperintöä, ettei sen olemassaoloa voi uudessa entistä enemmän kulttuuria korostavassa poliittisessa ilmapiirissä kokonaan kieltääkään. Näin ollen taolaisen ajattelun tulkitseminen lopultakin osana maallista yhteiskuntafilosofiaa ja sosiaalista elämää mahdollistaa sen tuomisen osaksi kommunistisen puolueen legitimizeettia. Metafysiikka ja anarkismi ovat sellaisia teemoja, jotka toimivat helposti pikemminkin vallitsevan vallan vastaisina ajatuksina, kuin minkäänlaisina yhteiskuntajärjestystä legitimoivina kulttuurituotteina. Esimerkiksi todisteet muinaisista sivilisaatioista ja kungfutselaiset opetukset etiikasta ja hierarkiasta soveltuvat

¹⁰⁵ Campbell 2015.

¹⁰⁶ Yang, Guorong: *The “Tao” of Chinese Culture*. Qiushi 2011/1, 176. Kiinalaisesta päivälehdestä lainattu lyhyt teksti.

¹⁰⁷ Huotari & Seppälä 1999, 197–200.

huomattavasti paremmin muokattavaksi osaksi puolueen julkisuuskuvaa yhtenäisestä kiinalaisesta kulttuurista.

Myös kungfutselaisuuden todellinen luonne on pohjimmiltaan liian pehmeä ja puhtaasti hallitsijoiden moraaliseen hyvyyteen nojaava, että se riittäisi sellaisenaan pönkittämään kommunistisen puolueen valtaa. Alastair Campbell arvioi, että myös kungfutselaisuutta suosinut ja korostanut Kiinan nykyinen johtaja Xi Jinping on tietoinen tästä ihmisten hyvyyteen ja moraalityyteen nojaavan ideologian kyvystä pitää kiinalainen yhteiskunta kasassa. Todellisuudessa tarvitaan myös tiukkoja säädöksiä ja valtion harjoittamaa pakkovaltaa. Näin lienee ollut läpi koko Kiinan historian – kungfutselainen ajatus hyvyydestä tarjoaa kiinalaiselle kulttuurille hyvään hallintoon ja sosiaaliseen elämään liittyviä arvoja, mutta todellisuudessa menestyneet keisarit kuin myös kommunistinen puolue käyttävät voimaa ja pakkovaltaa. Sosiaaliseen vastuunkantoon ja luottamukseen tähtäävien arvojen tuominen todelliseksi osaksi modernia kiinalaista yhteiskuntaa voi olla erittäin vaikeaa. Maon ajan kokeneet sukupolvet ovat menettäneet luottamuksensa yhteiskuntaan ja yhteiseen hyvään. Samalla tavalla myös virkamiesten yleinen korruptio tarkoittaa sitä, että kungfutselaisten arvojen lanseeraaminen kommunistisen puolueen toimesta on tarpeellinen, mutta todennäköisesti hyvin vaikea tehtävä.¹⁰⁸

Lopullinen kysymys siitä, mikä on aitoa ja mikä epäaitoa kungfutselaisuutta lienee mielellön kysymys. Lukuisat kiinalaiset toimijat ovat eri aikoina pyrkineet tulkitsemaan kulttuuriperintöään monista erilaisista intresseistä käsin, eikä näiden joukosta liene mahdollista löytää minkäänlaista kungfutselaisuuden puhdasta muotoa. Hyveellisen ja hierarkisen yhteiskunnan ideologia palvelee kuitenkin selvästi kommunistisen puolueen intressejä. Koska kungfutselaista kulttuuriperintöä voidaan tulkita myös modernissa Kiinassa monin eri tavoin, on puolueelle ollut edullista ottaa se osaksi virallista jargoniaan samalla, kun se on yleisesti kasvattanut muutakin kulttuuris-historiallista legitimitettiään. Samalla yksi mahdollinen vastarinnan muoto saadaan torjutuksi – kun kungfutselaisuus pelkistetään jäykiksi propagandaistiseksi kommunistisen puolueen kliseiksi, menettää se tehonsa aidon yhteiskuntakritiikin mahdollisena moottorina.¹⁰⁹ Esimerkiksi Baogang Guo näkee kuitenkin kungfutselaisuuden historiallisen perusluonteen yksiulotteisempänä – inhimillisyydestään ja hyvän hallinnon ideaaleistaan huolimatta kungfutselaisuus on pohjimmiltaan aina autoritarismin ideologia, joka ei jätä sijaa osallistuvalla kansalaisuudella.¹¹⁰

¹⁰⁸ Campbell 2015, 4–5.

¹⁰⁹ Holbig & Gilley 2010, 409–411.

¹¹⁰ Guo 2010, 33–35.

Kuin litsejä ja omenoita vertailisi: kulttuurirelativismi

Tekstin alussa käsittelemäni orientalismin ja siitä syntyvien laajojen yleistyksien vaara on siinä mielessä mielenkiintoinen, että tässä tapauksessa Saidin kuvaaman kaltaisia stereotyypppejä ei löydy välttämättä niinkään tutkijan asenteista, vaan enemmänkin itse tutkimusaineistosta. Ajatukset Kiinasta jonkinlaisena monoliittisenä tietyt valmiit kulttuuriset ominaispiirteet omaavana kokonaisuutena on juuri yksi niistä diskursseista, joilla Kiinan kommunistinen puolue itse rakentaa omaa legitimizeettään. Qiushi-artikkeleista rajaamani kulttuuris-historiallisiin teemoihin nojaavat teemat rakentavat erittäin tietoisesti kuvaa Kiinasta nimenomaan perinpohjaisesti länsimaista poikkeavana kulttuurina. Erilainen perimmäinen luonne tarkoittaa kommunistisen puolueen propagandassa sitä, että universalistiset väittämät demokratiasta ja ihmisoikeuksista eivät pure. Lähdeaineistona tarkasteleman artikkelit käyttävät varsin akateemisia ja valistuneita retorisia keinoja tällaista itseensä suuntautuvaa orientalistia rakentaessaan. Kulttuurirelativismiin viittaaminen ja globaalin suvaitsevaisuuden puolesta puhuminen antavat selvää osviittaa sen puolesta, että Kiinan kommunistinen puolue on propagandassaan erittäin tietoinen myös siitä tavasta, jolla akateeminen tutkimusperinne kuin myös tämä teksti joutuvat tasapainottelemaan etnosentrismien ja orientalismin välillä. Tässä mielessä Qiushin kulttuurirelativistinen peruste saa huomattavan osan voimastaan suhteessa muihin kansainvälisessä poliittisessa keskustelussa vallitseviin suvaitsevaisuuden ja vieraiden kulttuurien ymmärtämisen diskursseihin. Tätä diskurssia voidaan nimetä kulttuurirelativistiseksi diskurssiksi. Kulttuurirelativistinen diskurssi toimii synergisesti myös uniikin kulttuurin Kiinan diskurssin kanssa, koska mitä itsenäisemmäksi kokonaisuudeksi Kiina voidaan Qiushin sivuilla rakentaa, sitä suurempaa poliittista poikkeavuutta demokratiasta siltä voidaan sallita kulttuurirelativismiin nojaten.

Puolueen luoma käsitys Kiinasta enemmänkin kulttuuripiirinä kuin pelkkänä kansallisvaltiona tukee taitavasti puolueen legitimizeettää. Jos kiinalainen kulttuuri ja sen poliittinen perinne todella on oma itseriittoinen yksikkönsä, tämän tulkitaan myös oikeuttavat tietynlaisen kulttuurirelativismien suhteessa länsimaihin ja parlamentaarisen demokratian vaatimuksiin. Kiinan oma kulttuuri oikeuttaa maan toteuttamaan sille itselleen sopivaa, ainakin näennäisesti kungfutselaisiin ajatuksiin pohjautuvaa poliittista systeemiään.¹¹¹ Muinaista Kiinan sivilisaatiota ei voi pelkistää sellaisiin määreisiin, kuten demokratia tai ihmisoikeudet. Kiinalainen perintö on ”tuhansia, jopa

¹¹¹ Campbell 2015, 3.

kymmeniätuhansia” kertaa rikkaampi konnotaatioiltaan kuin nämä modernit käsitteet.¹¹² Kulttuurirelativismiin nojaaminen on yleinen retorinen keino myös monissa muissa Qiushin artikkeleissa. Parasta mahdollista poliittista systeemiä ei ole olemassakaan ja kaikki poliittiset arvotukset ovat pohjimmiltaan vain subjektiivisia. Parlamentaarisen systeemin ja yksinpuoluevallan teoreettinen vertailu on ”väittelyä siitä, onko litsihedelmä vai omena parempi”.¹¹³ Kiina ei voi luottaa omaan subjektiiviseen kokemukseensa sen enempää kuin kopioida länsimaista malliakaan. Sen sijaan Qiushin mukaan on katsottava faktoja, jotka saadaan parhaiten esiin kovia lukuja tarkastelemalla. Kiinan taloudellinen menestys viimeisen 30 vuoden aikana on osoitus sen poliittisen systeemin toimivuudesta, arvokysymykset ovat suhteessa tähän toissijaisia.¹¹⁴ Toisaalta myös Kiinan asema kehitysmaana tunnustetaan avoimesti. Länsimaat, jotka vastustavat Kiinan nopeaa talouskasvua edesauttavaa politiikkaa eivät todellisuudessa arvosta kiinalaisten inhimillisiä tarpeita nousta köyhyydestä samaan elintasoon kuin länsimaat. Myös ympäristöstä ja maan kantokyvystä huolehtiminen voidaan tulkita eräänlaiseksi kulttuuri-imperialismiksi, jossa ulkomaat eivät ota Kiinan olosuhteita huomioon.¹¹⁵ Voidaan olettaa, että muutoin taloudellista menestystään esille tuova Kiina haluaa tulla kategorisoiduksi kehitysmaaksi esimerkiksi sellaisissa tilanteissa, joissa jaetaan kansainvälistä vastuuta saastuttavien päästöjen vähentämiseksi.

Länsimaiden tekopyhyyttä ja puolueellisuutta yritetään tuoda esiin mielikuvituksellisesti jopa Platonin luolavertausta soveltamalla:

Platon sanoi: ”voimme helposti antaa anteeksi lapselle, joka pelkää pimeää; todellinen elämän tragedia on se kun aikuiset pelkäävät valoa.” Jotkut ”universaalien arvojen” kannattajat eivät ole pimeää pelkääviä lapsia, vaan valoa pelkääviä aikuisia. Tämä johtuu siitä, että empiiristen faktojen

¹¹² *The Historical Legitimacy of the Chinese Path – Interview with Zhang Weiwei, Professor of International Relations at Fudan University and Senior Research Fellow at the Center for Asian Studies, Geneva.* Qiushi 2013/3, 123.

¹¹³ Zhan, Dexiong: *History tells us that China must follow its own path.* Qiushi 2014/1, 116. Kirjoittaja on valtiollisen Xinhua-utistoimiston tutkimuskeskuksen tutkija.

¹¹⁴ Hu, Angang: *China’s Success Comes from its Political System.* Qiushi 2011/2, 153–159. Kirjoittaja on Kiina-tutkimuksen yksikön johtaja Tsinghua-yliopistossa.

¹¹⁵ Liu, Shijin: *Why China is still a Developing Country.* Qiushi 2011/4, 85. “Plato said:”we can easily forgive a child who is afraid of the dark; the real tragedy of life is when men are afraid of the light.” Some proponents of “universal values” are not children who are afraid of the dark, but men who are afraid of the light. This is because the light of empirical fact is bright enough to shine through the mysterious veil that has been placed over the crony capitalism of the West.” Kirjoittaja on johtavassa asemassa valtion kehitystutkimuksen keskuksessa (development research center of the state council).

*valo on tarpeeksi kirkas loistamaan lännen riistokapitalismin ylle asetetun mysteerisen hunnun läpi.*¹¹⁶

Kaikkia erittäin universaaleiksi koettuja yleisiä inhimillisiä arvoja ei tietenkään ole edes kommunistisen puolueen mahdollista uskottavasti kieltää, joten osin Qiushin artikkeleissa pyritään myös osoittamaan kiinalaisen systeemin itse asiassa toteuttavan länsimaille tärkeitä arvoja paljon paremmin kuin niiden itse. Amerikassa elävän kiinalainen ajattelija Huang Shudong lainaa Montesquieuta todetessaan oikeudenmukaisuuden (*fairness*) olevan aidon demokratian taustalla oleva perusarvo. Montesquieun ajattelun tulkitaan tarkoittavan, että rikkaiden eliittien hallitsemisessa länsimaissa todellinen oikeudenmukaisuus ei toteudu. Tällainen vauraiden vallan luoma superstrukturi tekee näennäisesti demokraattisesta länsimaisesta systeemistä Qiushin mukaan pohjimmiltaan epädemokraattisen. Sama periaate on tietenkin myös löydettävissä perinteisestä kiinalaisesta ajattelusta: Kungfutse totesi yli 2000 vuotta sitten, että kansan hyvinvointi on hallitsijoiden hyvinvointia tärkeämpää.¹¹⁷

Voidaan tietenkin ajatella, että tällaisia yleisiä humaaneja tavallisen kansan hyvinvointiin liittyviä arvoja voitaneekin löytää minkä tahansa kulttuuripiirin suurien ajattelijoiden ajatuksista. Toisaalta samainen artikkeli kieltää monia länsimaisen historiankirjoituksen demokratiakehityksen virstanpylväitä: Antiikin demokratia oli todellisuudessa harvalukuisen eliitin demokratiaa, englantilaisen Magna Cartan (1215) lupaamat oikeudet koskivat tosiasiaissa vain rikkaiden vapaiden miesten harvaa väestöä. Myös vapauden edelläkävijänä pidetyn yhdysvaltalaisen demokratian poliittinen vapaus rajautui vain omaisuutta omistavaan luokkaan ja jätti monia vähemmistöjä ja naiset marginalisoituun asemaan.¹¹⁸

Kulttuurirelativismista huolimatta joistakin Qiushin artikkeleista löytyy myös selvää länsimaisen parlamentaarisen ja kapitalististen systeemin suoraa kritiikkiä. Tällainen epäonnistuneiden länsimaiden diskurssi on ainakin jossain määrin ristiriidassa kulttuurirelativistinen diskurssien kanssa, koska osassa artikkeleita länsimaisten yhteiskuntien ominaisuudet kuvataan objektiivisesti kiinalaisia huonommiksi. Näiden molempien diskurssien käyttö ristiriitaisestikin on kuitenkin hyvä retorinen keino – länsimaita ja Kiinaa arvioidaan jompaa kumpaa diskurssia käyttämällä erilaisin kriteerein.. Länsimaita vaivaavan poliittisen kriisin ongelmien ei toki väitetä kokonaan puuttuvan

¹¹⁶ Huang, Shudong: *Fairness is the Basic Spirit of Democracy*. Qiushi 2012/2, 129. Kirjoittajan kerrotaan olevan Amerikassa elävä tutkija.

¹¹⁷ Huang, Shudong: *Fairness is the Basic Spirit of Democracy* Qiushi 2012/2, 127–128.

¹¹⁸ Huang, Shudong: *Fairness is the Basic Spirit of Democracy* Qiushi 2012/2, 129–131.

Kiinasta. Sen sijaan länsimaiden ongelmat tulkitaan osaksi länsimaista systeemiä, kun taas modernin kiinalaisen yhteiskunnan vastaavat taas pikemminkin poikkeuksiksi ja erheiksi:

*Vallan ostamista rahalla tapahtuu myös Kiinassa, vaikkakin tässä tapauksessa kyse on selvästi korruptiosta. Sen sijaan Yhdysvalloissa vallan ostaminen rahalla on laillista.*¹¹⁹

Näennäisesti vapaiden parlamentaaristen vaalien lopputulos on käytännössä redusoitavissa rahan valtaan, eniten julkisuutta ostavat poliitikot saavat myös kansan tahdon puolelleen.¹²⁰ Länsimaiden poliittiset puolueet ovat kaikki osa sellaista ääntenhankinnan nollasummapeliä, etteivät ne koskaan voi puhalttaa yhteen hiileen valtion yhteisen hyvän puolesta. Tällainen yhtenäisen pitkän aikavälin tavoitteellisuuden puuttuminen on Qiushin mukaan johtanut myös länsimaiden taloudellisiin ongelmiin.¹²¹ Länsimaiden kokemaa finanssikriisiä ja lamaa pidetäänkin selvänä oireena toimimattomasta kapitalistisesta systeemistä.¹²² Länsimaita syytetäänkin demokratian määrittelyn monopolista, jonka mukaan pelkästään länsimaista systeemiä kopioimalla muut maat voivat saavuttaa aidon demokratian. Tätä pidetään tekopyhänä ja annetaan ymmärtää, että demokratian toteutuminen ei välttämättä johda toivottavaan vaurauteen ja rauhaan.¹²³

¹¹⁹ Huang, Shudong: *Fairness is the Basic Spirit of Democracy* Qiushi 2012/2, 131. Power-for-money deals also exist in China, although they are undeniably a typical form of corruption. However, in the United States, power for –money deals are actually legal.

¹²⁰ Huang, Shudong: *Fairness is the Basic Spirit of Democracy*. Qiushi 2012/2, 131-134.

¹²¹ Qu, Xing: *The Political and Economival Predicament of the West*. Qiushi 2012/3, 132-135. Kirjoittaja on Kiinan kansainvälisen politiikan tutkimusinstituutin johtaja.

¹²² Ru, Xin: *Two Paths, Two Futures*. Qiushi 2013/2, 116-117. Kirjoittaja on Kiinan sosiaalitieteiden tutkimusakatemian entinen varajohtaja.

¹²³ Su, Changhe: *Overcoming Difficulties in the Study of Democracy*. Qiushi 2013/4, 53-56. Kirjoittaja on kansainvälisen politiikan professori Fudanin yliopistossa.



Qiushin artikkeleissa länsimaiden yhteydessä esiintyvät kuvat ovat hyvin valikoituneita, esitellen kategorisesti niiden kokemia taloudellisia ja poliittisia ongelmia. Yhdysvaltalaisista alennuskauppaa tarjotaan esimerkiksi maan kasvavista tuloeroista (*Fairness is the Basic Spirit of Democracy*. Qiushi 2012/2, 127). Yhdysvaltalainen Naton vastainen mielenosoitus kuvastaa kansalaisten kasvavaa tyytymättömyyttä maansa politiikkaa kohtaan. (*The Political and Economival Predicament of the West*. Qiushi 2012/3, 132). Vastaava kuvasto Kiinan vastaavista ongelmista ei Qiushista tietenkään löydy.

Qiushiin on valittu myös toisaalla puolueen hallitsemisissa sanomalehdissä julkaistuja lyhyitä tekstejä, joista osa asettaa länsimaat hyvinkin negatiiviseen valoon verrattuna kiinalaisen kulttuurin syvällä piileviin, terveempiin arvoihin:

*Länsi noudattaa ”kolmiosaista” kulttuuriviennin strategiaa joka koostuu Hollywood-filmeistä, perunalastuista ja mikrosiruista[...] Suuret amerikkalaistaelokuvat kontrolloivat ihmisten viihdehorisonttia, perunalastut kontrolloivat ihmisten vatsoja ja mikrosirut kontrolloivat ihmisten luovuutta ja uhkaavat näiden kulttuurista turvallisuutta. Länsi on ”kolmoiskonfliktin” sivilisaatio joka kannustaa yksilöiden välistä kilpailua, yhteisöjen välistä vihanpitoa ja maiden välistä sota. Sen sijaan kiinalainen kulttuurinen ajatus on ”yhteiskunnassa vallitseva yhteisvastuullinen henki”. Kiina on ”kolmoisrauhan sivilisaatio” joka ajaa hyviä perhesuhteita, harmoniaa yhteiskunnan sisällä ja maailmanrauhaa.*¹²⁴

¹²⁴Ye, Xiaowen: *Characteristics of Chinese Culture*. Qiushi 2010/3, 154. Kiinalaisesta päivälehdestä lainattu teksti. “The West follows a ”three point” cultural export strategy consisting of Hollywood films, potato chips and and computer chips.[...] Major American films control peoples entertainment horizon, potato chips control peoples stomachs and computer chips control people’s creativity and threaten people’s cultural security. It is a “triple conflict” civilization that espouses competition amond individuals, strife between different communities and wars between nations. The Chinese cultural ideal, however, is a “public minded spirit prevailing in society.” It is a

Muuntautumiskyvystään huolimatta Kiina ei koskaan tule kopioimaan länsimaista systeemiä, vaan tulee aina ensisijaisesti ottamaan huomioon omat historialliset ja kulttuuriset traditionsa yhteiskuntaansa kehittäessään. Toisaalta Kiina lupaa myös vastaavasti kunnioittaa muiden maiden uniikkeja olosuhteita näiden kehittäessä poliittisia järjestelmiään.¹²⁵ Mitään täysin selvää mallia tulevaisuuden kehitykselle eivät Qiushin artikkelit anna, vaikkakin länsimaisen kapitalistisen systeemin kultaisen ajan kerrotaan eittämättä päättyneen. Neuvostoliiton hajoamisen aikaan vallinnut innostus länsimaisen systeemin riemuvoitosta innosti aikanaan Fukuyamaa esittämään ajatuksensa historian loppumisesta liberaaliin parlamentarismiin, mutta myös itse Fukuyaman kerrotaan joutuneen muuttamaan argumenttejaan. Vaikka puolue kertookin olevansa erittäin tietoinen kiinalaisen sosialismin voittoon vievästä historiallisesta trendistä, välttelee se taitavasti liian tarkkojen tai konkreettisten ennustusten tekoa: ”Marxists are not fortune tellers¹²⁶”. Tämä perustellaan historiallisten prosessien monimutkaisuudella, myös orjuuden ja feudalismin päättyminen kuin myös Rooman imperiumin tuho olivat pitkäaikaisia ja monista eri tekijöistä koostuneista tapahtumia.¹²⁷

Näin ollen myös historialliset taustat vaikuttavat luontevasti eri maiden tapaan toteuttaa demokratiaa. Uniikin kulttuurin diskurssia noudattaen Qiushin mukaan juuri Kiinan historia on sellainen tekijä, joka tekee kiinalaisesta demokratiasta erilaista länsimaihin verrattuna. Englantilainen demokratia sai syntynsä eliitin vapauspyrkimyksistä monarkiasta, jolloin demokratian tärkein funktio oli erilaisten oikeuksien hankkiminaan. Ranskassa taas kyse oli ensisijaisesti alaluokkien noususta, minkä vuoksi Ranskan poliittisen kulttuurin kerrotaan aina korostaneen vapautta. Amerikan historialliset olosuhteet uudella mantereella loivat sille mahdollisuuden toteuttaa demokratiaa uudella, vapaammalla tavalla. Tällaista taustaa vasten Kiinan demokratian tärkeimmäksi funktioksi kerrotaan Kiinan selviäminen alisteisesta ja kaaottisesta kolonialismin ajasta. Ensimmäiset kiinalaiset vallankumoukselliset halusivat ennen kaikkea pelastaa Kiinan. Kiinan kansantasavallan perustamisen jälkeen tärkein tehtävä on taas ollut Kiinan vaurastuttaminen. Qiushin mukaan ihmisoikeudet ovat pohjimmiltaan historiallisia ja suhteellisia. Vain seuraamalla valittua tietä voidaan Kiina pitää voimakkaana, yhtenäisenä ja tätä myötä saavuttaa myös enemmän oikeuksia ihmisille.¹²⁸ Toisessa artikkelissa kiinalainen ajattelija Cai

“triple tranquility civilization” that pursues good relations in the family, harmony in society and peace in the world.”

¹²⁵ Le, Yucheng: *The Three Things That China Will Not Do in Its Development*. Qiushi 2010/3, 152. Toisesta lehdestä lainattu lyhyt kirjoitus.

¹²⁶ Ru, Xin: *Two Paths, Two Futures*. Qiushi 2013/2, 120

¹²⁷ Ru, Xin: *Two Paths, Two Futures*. Qiushi 2013/2, 116–120.

¹²⁸ Fang, Ning: *Developing Democracy on the Basis of China's Reality*. Qiushi 2014/2, 45–47.

Jinqing pohtii tällaisen yhteiskunnallisen priorisoinnin olevan välttämätöntä Kiinalle vielä tulevaisuudessa, muttei välttämättä ikuisesti:

*[...] valtion tarpeiden pitäisi olla ensisijaisia, ainakin seuraavan 20 vuoden ajan. Kaikki on paljon yksinkertaisempaa sitten kun siirtymävaiheemme on ohi. Vuonna 2012 kahdeksastoista Kiinan kommunistisen puolueen kansankongressi vei hallitusti lävitse puolueen johdon vallanvaihdon. Emme tarvitse kuin 20 vuotta; vuosikymmen järjestystä, jota seuraa uusi hallittu vallanvaihdos, ja sitten vielä yksi vuosikymmen järjestystä.*¹²⁹

Kommunistinen puolue näyttää tällaisen lainauksen valossa antavan tietynlaisen lupauksen jatkuvasta muutoksesta ja jatkuvasta kehityksestä. Autoritäärinen ja ihmisoikeuksia rajoittavat hallinto ei välttämättä ole ideaali ja lopullinen ratkaisu, vaan pikemminkin vain välttämätön kehitysvaihe Kiinalle. Toisaalta historian kerrotaan olevan täynnä varoittavia esimerkkejä siitä, kuinka hallitsematon muutos voi saada aikaan korjaamatonta vahinkoa. Yksittäisiä esimerkkejä ei tosin tällä osin tarjota.¹³⁰

¹²⁹ Cao, Jinqing: *Achieving the Century-Long Goal of National Rejuvenation: A Dialogue on the "Mission" of the Communist Party of China*. Qiushi 2014/1, 135. "[...] the demands of the nation should come first, at least for the next 20 years anyway. It will be much simpler matter once our transition is complete. In 2012, the Eighteenth National Congress of the CPC saw the orderly transition of the party's leadership. All we need is 20 years; a decade of stability, followed by another orderly transition, and then one more decade of stability." Haastateltavana oleva Cao on sosiaalisen ja julkisen hallinnon professori Itä-Kiinan tieteen ja teknologian yliopistossa.

¹³⁰ Fang, Ning: *Developing Democracy on the Basis of China's Reality*. Qiushi 2014/2, 50.



Qiushille hyvin tyypillinen kuvasto esittelee Kiinan kansalaisten konsultatiivista osallistumista päätöksentekoon osana kansandemokratiaa. Kaupungin asukkaat käyvät keskustelua paikallisten asioiden hoitamisesta osana demokraattista kokeilua (*Developing Democracy on the Basis of China's Reality*. Qiushi 2014/2, 46). Kansalaisten osallistuminen päätöksentekoon ei vaikuta Qiushin aineiston mukaan olevan ongelmallista niin kauan kun se tapahtuu yksinpuoluevallan fasilioimana.

Zhang Weiwei haastaa Fukuyaman

Weiwein ja Fukuyaman välinen väittely tiivistää edustavasti yhden Qiushistä esiin nousevista diskursseista – kulttuurirelativistien harvainvallan perustelun. Erityisen tarkastelun kohteeksi tämä Qiushin sivuilla käytävä keskustelu nousee siksi, että se asettaa jo aikaisemmin käsittelemäni kulttuurirelativistisen ja uniikin kulttuurin Kiinan diskurssit myös puolueen propagandan ulkopuolisten diskurssien kontekstiin. Mitkään diskurssit ja niiden todellinen vaikutus sosiaalisen todellisuuden muokkaamiseen eivät tapahdu tyhjiössä, vaan niihin vaikuttavat vallitsevat taustaoletukset ja muut vallalla olevat diskurssit.¹³¹ Asettamalla omat diskurssina vastaan klassista fukuyamalaista käsitystä länsimaisen demokratian universaalista voitosta Qiushi-lehti osoittaa selvästi tavoitteensa taivutella myös ennalta eri mieltä olevia lukijoita puolelleen.

Qiushi väittää vastaan vallitseville länsimaisille käsityksille, joiden mukaan Kiina on vääjäämättä kulkemassa kohti demokraattista kehitystä Itä-Euroopan maiden tapaan. Kiina ei ole suurennettu versio Itä-Saksasta tai Valko-Venäjästä, vaan katkeamaton 5000 vuoden historian omaava sivilisaatio. Kiinan erityislaatuudesta runsaasti kirjoittanut professori Zhang Weiwei¹³² tarjoaa Qiushin sivuilla rohkean historiallisen vertauksen Kiinan erityislaatuuden ymmärtämiseksi:

¹³¹ Jokinen, Juhila, Suoninen 2016, 36-37.

¹³² Zhang Weiwei on kansainvälisten suhteiden professori Fudanin yliopistossa ja on esiintynyt myös englanninkielisessä mediassa puhumassa kommunistisen puolueen ansioista.

Tämän päivän Kiinaa voisi verrata siihen, ettei Rooman Imperiumi olisi koskaan lakannut olemasta. Kyseessä olisi tänä päivänä varmasti moderni kansallisvaltio monine etnisine ryhmineen, mutta koko välimerellistä kulttuuripiiriä yhdistäisi yhteinen latinan kieli. Zhang Weiwein mukaan tällaisen valtion ei voikaan olettaa olevan aivan tyypillinen maailman valtioiden joukossa. Kiinalle ovat ominaisia neljä suurta, suuri populaatio, suuri maantieteellinen alue, suuri historiallinen perintö ja erityisen vakaa kulttuurinen pohja (*solid cultural base*). Puolueen yleistä kantaa mukaillen Zhang selvästikin korostaa kiinalaista identiteettiä historiallisena ja kulttuurisena kokonaisuutena, eikä niinkään perinteisenä kansallisvaltiona. Kiinan kulttuurin elinvoimaisuudesta kertoo esimerkiksi se, että Zhangin mukaan mikä tahansa kahdeksasta kiinalaisesta ruokaperinteestä päihittää täysin ranskalaisen keittiön.¹³³

Zhang Weiwei on tärkeä ja ajankohtainen akateeminen ajattelija Kiinan kommunistiselle puolueelle, minkä puolesta puhuu jo tämän akateemikon tekstin julkaiseminen Qiushin sivuilla. Alun perin toisessa julkaisussa kiinaksi painettu teksti on päätetty sisällyttää Qiushiin myös englanninkieliselle yleisölle. Tekstissään Zhang Weiwei tekee tyypillisen Qiushin tekstistä poiketen myös hieman kaunokielisempiä ja vapaampia kannanottoja, mutta teksti noudattaa silti tarkasti puolueen hyväksymää linjaa ja toteaa kritiikittömästi Deng Xiaopingistä alkaneen poliittisen suunnan olleen kaikin puolin oikeaa.¹³⁴ Toisaalta Zhang ymmärtää myös rakentaa siltaa länsimaisiin lukijoihin, artikkelissaan hän esimerkiksi kertoo anekdootin Gottfried Leibnizistä ja Baruch Spinozasta tapaamassa salaa piilossa ahdasmielisen kirkon katseilta. Leibniz ja Spinoza puhuivat ihailen Kiinasta, jossa teokraattisen vallan sijasta vallitsi vapaampi, ei-ideologinen poliittinen ajattelutapa. Zhang Weiwei yhdistää Kiinan yksipuoluevallan näppärästi valistuksen ihailtaviin arvoihin:

*Mutta mitä sanon on se, että meidän pitäisi viedä eteenpäin noiden valistuksen suurten ajattelijoiden henkeä, erityisesti avoimuutta, suvaitsevaisuutta ja rohkeutta etsiä uutta tietoa. Itse asiassa tietyllä tapaa tämä on hollantilaisten henki. Meidän pitäisi lähestyä eri kulttuureja, eri sivilisaatioita ja erilaisia hallintomuotoja samanlaisella hengellä ja rohkeudella huolimatta siitä, kuinka vierailta ne ensin vaikuttavat.*¹³⁵

¹³³ Zhang, Weiwei: *Analysis of a Miracle: The China Model and Its Significance*. Qiushi 2011/3, 166.

¹³⁴ Zhang, Weiwei: *Analysis of a Miracle: The China Model and Its Significance*. Qiushi 2011/3, 167–169.

¹³⁵ Zhang, Weiwei: *Analysis of a Miracle: The China Model and Its Significance*. Qiushi 2011/3, 166. But, what I am saying is that we should carry forward the spirit of those great thinkers durind

Kukapa haluaisi väittää vastaan rohkeudelle, avoimuudelle tai hollantilaiselle suvaitsevaisuudelle? Toisaalla Qiushin sivuilla vastaava relativismiin nojaava retoriikka ulotetaan myös Afrikkaan – Monet Afrikan maat harjoittavat perinteisiin heimoyhteiskuntiin nojaavaa politiikkaa, jota monet pitävät takapajuisena ja jonka länsimaat haluaisivat väkisin korvata itseään vastaavalla demokratialla. Tuloksena on kuitenkin kurjuutta ja kaaosta, kun poliittista systeemiä yritetään tuoda ulkoapain ottamatta maan omia olosuhteita huomioon. Halun muuttaa poliittista systeemiä on tullava afrikkalaisilta itseltään.¹³⁶ Tällainen suvaitsevaisuuteen ja muiden kulttuurien ymmärtämiseen nojaava retorinen keino on melko taitava ja onnistunee parhaimmillaan vetoamaan myös tyypillisen länsimaisen lukijan oikeustajuun. Tällaisiin arvoihin vedotessaan artikkeli tekee toki myös johtopäätöksen siitä, että vieraiden kulttuurien omalähtöisyyden arvostaminen johtaa loogisesti Kiinan kommunistisen puolueen oikeuteen hallita.

Vuoden 2013 Qiushi-lehdessä esiintyvässä haastattelussa Zhang Weiwei pääsee puhumaan vielä enemmän omalla persoonallisella äänellään. Zhang kertoo anekdootin tapaamisestaan Francis Fukuyaman¹³⁷ kanssa, jossa hän kritisoi Kiinan toki saaneen aikaan suuria saavutuksia, mutta sanoo maalta puuttuvan niin todellisen lainvallan kuin myös hallitsijoiden edesvastuun. Zhangin mukaan Fukuyama vertaa tilannetta Kiinan historialliseen poliittiseen kulttuuriin – hyvien keisarien aikana maa voi hyvin, mutta huonojen keisarien suitsimiseen ei ollut mekanismeja.¹³⁸ Fukuyaman argumentti, jota vastaan Zhang Weiwei väittelee on löydettävissä Fukuyaman kirjasta *The origins of political order* (2012). Fukuyaman mukaan poliittisen vallan kolme komponenttia ovat lainvaltaisuus, hallitsijoiden edesvastuu ja tehokas hallinto. Historiallinen Kiina on ansioitunut näistä ominaisuuksista parhaiten nimenomaan tehokkaan ja yhtenäisen hallinnon rakentamisessa, kuten tehokkaassa ja verraten meritokraattisessa oppineiden hallinnoimassa byrokratiassa.

the Age of Enlightenment, especially their open-mindedness, tolerance, and courage to seek out new knowledge. In fact, in some ways, this is the spirit of Dutch people. We should approach different cultures, different civilizations, and different modes of governance with the same kind of spirit and courage, no matter how alien they may seem first.

¹³⁶ Zhan, Dexiong: *History tells us that China must follow it's own path*. Qiushi 2014/1, 116.

¹³⁷ Yhdysvaltalainen ajattelijä Francis Fukuyama on tunnettu alunperin vuonna 1992 esittämästään ajatuksesta ”historian lopusta”, jossa länsimainen liberaali ja kapitalistinen yhteiskuntamalli selittää lopullisesti muut yhteiskuntamallit omalla elinvoimaisuudellaan ja nousee lopulliseksi universaaliksi yhteiskuntajärjestelmäksi.

¹³⁸ *The Historical Legitimacy of the Chinese Path – Interview with Zhang Weiwei, Professor of International Relations at Fudan University and Senior Research Fellow at the Center for Asian Studies, Geneva*. Qiushi 2013/3, 114–115.

Fukuyama menee niin pitkälle, että toteaa Kiinan dynastisen historian yhdeksi tärkeimmäksi piirteeksi tehokkaan ja laadukkaan autoritäärisen hallinnon.¹³⁹

Kiinan ongelmana on kuitenkin Fukuyaman mukaan selkeiden hallitsijoiden edesvastuuta valvovien instituutioiden puute. Pelkkä kungfutselainen ideaali hyvästä hallitsijasta ei ole riittävä, jos varsinaisia alhaalta ylöspäin liikkuvia valvonnan mekanismeja ei ole olemassa. Perinteisessä kiinalaisessa poliittisessa kulttuurissa kansa ansaitsee hyvän ja oikeamielisen hallinnon, muttei osallisuutta poliittiseen päätöksentekoon. Fukuyama lausuu näiden historiallisten seikkojen olevan suoraan verrattavissa tämän päivän Kiinan kommunistiseen puolueeseen.¹⁴⁰

Zhang Weiwei väittää vastaan Fukuyamalle ja kertoo esimerkin siitä, kuinka vakavan tulipalon aikaan saaneet virkamiehet joutuivat Kiinassa selkeään edesvastuuseen. Sen sijaan Amerikassa valtavaa tuhoa aiheuttaneen finanssikriisin syypäitä ei ole rangaistu millään tapaa. Syynä tähän on Zhangin mukaan Amerikan absoluuttinen lainvaltaisuus. Koska Amerikan rikkaan eliitin vääryydet noudattavat periaatteessa lain kirjainta, ei Amerikan kansa tai presidentti Obama voi tehdä asialle mitään. Tämä ei voi Kiinassa tapahtua, koska sen hallintomuoto mahdollistaa poliittisen puuttumisen sellaisiin tapauksiin, jossa äärimmäinen legalismi tuottaisi vahinkoa Kiinalle. Tämän lisäksi Zhang kertoo kiinalaisten johtajien olevan erittäin kokeneita ja lahjakkaita, eikä kiinalainen hallinnon mekanismi tuottaisi koskaan sellaisia korkeimpia johtajia kuin esimerkiksi George Bush. Kiina on kyllä tietoinen Mao Zedongin ajan yksinvaltiuden aiheuttamista tuhoista ja siksi nykyajan hallinto on kollektiivista ja meritokraattista. Jo yksittäistä provinssia hallinneet johtajat ovat saaneet kokemusta paljon eurooppalaisia valtioita suuremman kokonaisuuden hallinnasta.¹⁴¹

Fukuyama tekee kuitenkin pätevän huomion hallitsijoiden hyveellisyydestä osana omaa argumenttiaan – hän ei kiellä, etteivätkö Kiinan johtajat valtion huipulla olisi motivoituneita ja lahjakkaita, toisin sanoen maan korkeimmat johtajat saattavat hyvinkin olla ”hyveellisiä” hallitsijoita siinä mielessä, kuin perinteisen kiinalaisen poliittisen kulttuurin kuin myös Zhang Weiwein puolustaman kommunistipuolueen ideaali esittää. Poliittista vastuutta synnyttävien ja lainvoimaisuuden mekanismien puute tarkoittaa enemminkin sitä, että hiemarkien huipulla olevat hallitsijat eivät käytännössä kykene estämään paikallistasolla tapahtuvia vääryyksiä ja korruptiota. Tavallisten kansalaisten poliittisen osallistumisen mahdollisuuksien puute tarkoittaa sitä, että

¹³⁹ Fukuyama 2012, 310–313.

¹⁴⁰ Fukuyama 2012, 314–317.

¹⁴¹ *The Historical Legitimacy of the Chinese Path – Interview with Zhang Weiwei, Professor of International Relations at Fudan University and Senior Research Fellow at the Center for Asian Studies, Geneva*. Qiushi 2013/3, 115–116.

paikallistasolla tapahtuvista vääryyksistä on vaikea tuottaa luotettavaa palautetta hierarkiassa ylöspäin.¹⁴² Kuten Zhang Weiwei argumentoi, Kiinan korkeimmalla johdolla on todellakin kaikki kyvykkyys jakaa rangaistuksia ja korjata havaittuja vääryyksiä, mutta Fukuyamaa mukaillen voidaan väittää, että valtaosa vääryyksistä jää kiinalaisen poliittisen organisaation vuoksi yksinkertaisesti havaitsematta tai tallotaan paikallisten korruptioituneiden intressien jalkoihin. Huolimatta Qiushissa paljolti argumentoidusta autoritäärisestä hyveellisyydestä, Fukuyaman mukaan tämä ei poliittista vastuuta luovien instituutioiden puutteessa ole tarpeeksi.

Zhang Weiwein argumentit kiinalaisen sivilisaation erityislaadusta eivät ole esillä pelkästään Qiushin eittämättä hieman marginaaliselle yleisölle. Zhang on koonnut ajatuksensa teokseen *The China Wave – Rise of a Civilizational State* (2011), jonka kiinankielisen alkuperäisteoksen kerrotaan myyneen jopa miljoona kappaletta. Kirjassaan Zhang kokoaa yhteen teoriansa uniikista ja itseriittoisesta Kiinasta, joka on ennen kaikkea sivilisaatio, eikä valtio. Kommunistinen puolue rinnastetaan suoraan taivaan mandaatilla hallinneeseen keisariin ja hyveelliseen kungfutselaiseen oppineistoon. Vaikka Zhang ei kirjassaan juurikaan käytä suoranaista Kiinan kommunistisen puolueen jargonia, tukevat hänen ajatuksensa selvästi puolueen nykyisiä legitimitteettipyrkimyksiä – Zhang esimerkiksi kieltää suoraan ajatuksen, jonka mukaan parlamentaarinen demokratia olisi minkäänlainen vaatimus legitiimille hallinnolle.¹⁴³ Kiinalaisten hallitsijoiden täytyy toki hallita hyvin, mutta vaikka puolueen johtajat epäonnistuisivat, niin itse puolueen yksinvalta on kirjattu osaksi Kiinan perustuslakia. Perustuslakia tärkeämmäksikin Zhang näkee Kiinan historiallisen harvainvallan jatkumon, jota vasten tarkasteltuna Kiinalle ei ole olemassa muita uskottavia vaihtoehtoja.¹⁴⁴ Qiushista tuttuun tyyliin Zhang Weiwei hakee oikeutusta Kiinan valtiomuodolle myös yksittäisiä eurooppalaisia ajattelijoita tulkitsemalla.¹⁴⁵ Palaten Qiushi-lehden nimen taustoihin, myös Zhang Weiwei käyttää *shi shi qiu shi* (etsiä totuttaa faktoista) – sanontaa kuvatessaan positiiviseksi kokemaansa pragmaattista ja muuntautumiskykyistä hallintoa. Moderni totuutta etsivä Kiina voi välttää esimerkiksi rasismien ja eurosentrisyyden.¹⁴⁶

Zhang näyttää kieltävän perinteisen fukuyamalaisen käsityksen universaalista kehityksestä kohti länsimaista demokratiaa ja tämän lisäksi korostavan suuresti Kiinan erityislaatuisuutta. Myös

¹⁴² Fukuyama 2012, 314–315.

¹⁴³ Zhang 2012, 60–61.

¹⁴⁴ Zhang 2012, 3–134.

¹⁴⁵ Zhang lainaa esimerkiksi Martti Ahtisaaren illallispuheessa hänelle tekemää mainintaa Kiinan hallinnon tehokkuudesta ja kehittää kommenttia eteenpäin vertaukseksi siitä, etteivät menestyneet yrityksetkään tee päätöksiä äänestämällä.

¹⁴⁶ Zhang 2012, 125.

toisaalla Qiushissa viitataan juurikin perinteiseen fukuyamalaiseen argumenttiin länsimaisen systeemin vääjäämättömyydestä.

Kiinan omantakeista taloudellista mallia (*the Chinese model*) esittelevässä artikkelissa Pekingin yliopiston professori kertoo kiinalaisen mallin pohjaavan ensisijaisesti maan historiaan. Kiinan ensimmäiset kolme maolaista vuosikymmentä halutaan usein ajatella turhana ja hedelmättömänä aikana, jonka jälkeen Deng Xiaopingin uudistukset käänsivät Kiinaa ”180 astetta” kohti länsimaista universaalia mallia. Tämä käsitys kielletään vahvasti – pelkkä yksityistäminen ja yhteiskunnan epäpolitisoituminen eivät ole syynä Kiinan menestykseen, vaan syynä on Kiinalle uniikki talouspoliittinen järjestely puolueen johdolla, jota ei ole missään nimessä edes tarkoitettu unversaaliksi tai muiden maiden kopioitavaksi. Venäjä ei kokenut samanlaista menestystä Neuvostoliiton hajottua vain siksi, että se fukuyamalaista mallia noudattaen omaksui markkinatalouden.¹⁴⁷ Qiushi kertookin Venäjän ja Kiinan kansantasavallan historiallisen avautumisen olleen erilaista siinä suhteessa, että toisin kuin hajonneessa Neuvostoliitossa, Kiinassa tapahtuneet muutokset olivat vapaaehtoisia ja hallittuja. Myös toisen maailmansodan häviäjät pohjimmiltaan pakotettiin omaksumaan länsimainen demokratia, mutta Kiinan kehitys ja vaurastuminen ovat sen itseriittoisesti aikaansaamia. Länsimaisten taloustieteilijöiden on demokratiauskossaan vaikea selittää niitä tekijöitä, jotka ovat johtaneet Kiinan valtavaan talouskasvuun verrattuna esimerkiksi parlamentaariseen Intiaan. Qiushi kertoo, että länsimaisten teoreetikot uskovat marxismiin¹⁴⁸ olevan ”köyhien ideologia” ja kasvavan keskiluokan vääjäämättä johtavan länsimaiseen parlamentarismiin. Näin ei kuitenkaan ole, vaan Kiinan väitetään kulkevan omaa kehityspolkuaan täysin omalähtöisin kulttuuripohjaisiin perustein – maan oppineisuutta ja yhteisöllisyyttä korostava kungfutselainen kulttuuriperintö soveltuu lopultakin juutalais-kristillistä perinnettä paremmin globalisaation ja teknologisen vallankumouksen mukanaan tuomiin haasteisiin.¹⁴⁹ Länsimainen ajattelu esitetään suoraan kiinalaiselle kulttuurille alisteiseksi:

Kahdentuhannen vuoden yhtenäisen historian tuottama kiinalaisen kulttuurin koheesio on ylittänyt länsimaisen median mielikuvituksen ja rikkonut sellaisten länsimaisten käsitysten kuin kansallisvaltio ja demokraattinen tietoisuus luomat

¹⁴⁷ Pan, Wei: *The Chinese Economic Model is a Model for Success*. Qiushi 2010/3, 141–143. Haastateltavana oleva Pan on Beijingin yliopiston kansainvälisen politiikan professori.

¹⁴⁸ Tämänkin artikkelin yhteydessä marxismi ei niinkään viittaa perinteiseen Karl Marxin ajatteluun, vaan selvästikin puolueen omaehtoiseen tulkintaan siitä, eli toisin sanoen sosialismiin kiinalaisin erityispiirtein.

¹⁴⁹ Chen, Ping: *The China Enigma and the China Way*. Qiushi 2010/4, 166–173. Kirjoittaja on Beijingin yliopiston taloustutkimuskeskuksen professori.

*rajoitukset. Paikallishallinnon kyky integroida kylätason yrittäjyyttä ja ulkomaalaisia sijoituksia on ylittänyt Adam Smithin ajan...*¹⁵⁰

Toisaalla lainataan Fukuyaman noteeraamaa Kiinan tehokasta talouskasvua ja kykyä tehdä nopeita ja mukautuvia poliittisia päätöksiä. Qiushin artikkeli tulkitsee tämän toteamuksen olevan osittain tunnustus Fukuyamalta siitä, ettei hänen aikaisempi teoriansa historian lopusta liberaalien demokratioiden voittoon pidäkään välttämättä paikkaansa.¹⁵¹ Qiushin mukaan puolue on hyväksynyt sen totuuden, että historia on jatkuvaa vanhan hylkäämistä ja uuden omaksumista. Harjoittamalla hallittua ja inkrementaalista yhteiskunnan muuttamista esimerkiksi hajonneen ja nopeasti kapitalistiseksi muuttuneen Neuvostoliiton sijaan kommunistinen puolue pystyy saavuttamaan markkinatalouden ja sosialismin välisen synteessin. Tämä synteesi noudattaa erityisiä kiinalaisia erityispiirteitä ja kumoaa näin ollen Fukuyaman teorian länsimaiseksi parlamentarismiksi homogenisoituvasta yhteiskunnasta.¹⁵²

Sosialismi kiinalaisin erityispiirtein

Sosialismi kiinalaisin erityispiirtein on vaikeasti tulkittavissa oleva, mutta selvästikin tärkeä termi Qiushin sivuilla. Jo pelkät sanan synnyttämän konnotaatiot asettavat sen tämän päivän puolueen legitimitettä koskevan polttavan kysymyksen keskiöön – mitä on kiinalainen sosialismi Kiinassa, joka ei sanan perinteisessä merkityksessä enää ole sosialistinen? Mikä oikeuttaa sen uuden sosialismin tulkinnan, jonka pohjalta puolue lausuu tänä päivänä hallitsevansa? Puolueen oman historian tutkimuksen laitoksen professori yrittää vastata tähän kysymykseen Qiushin artikkelissa, jossa Kiinan nykyiselle suunnalle annetaan historiallinen konteksti. Jokainen osa puolueen historiaa Kiinan hallinnassa vuodesta 1949 eteenpäin on ollut oma looginen ja vääjäämätön osa kiinalaisen sosialismin kehtystä. Maolainen sosialismi yhdisti Kiinan ja vaikka jonkin aikaa hänen valtakaudellaan Kiina liikkui täysin väärään suuntaan, olivat nuo ajat kuitenkin tärkeä opetus puolueelle. Näitä opetuksia ei sen tarkemmin eritellä ja näyttää muutenkin selvältä, ettei artikkelin

¹⁵⁰ Chen, Ping: *The China Enigma and the China Way*. Qiushi 2010/4, 173–174. “The cohesion of Chinese culture that has resulted in a unified history of 2000 years has surpassed the imagination of the Western media and broken the limitations imposed by such Western concepts as a nation state and democratic consciousness. The ability of local governments to intergrate township enterprises and foreign investment has surpassed the era of Adam Smith...”

¹⁵¹ Hu, Angang: *China's Success Comes from it's Political System*. Qiushi 2011/2, 159.

¹⁵² Li, Wei: *Adhereing to Distinctively Chinese Approach on Reform*. Qiushi 2014/2, 36–41.

Kirjoittaja on valtion kehitystutkimuskeskuksen johtaja.

historiankatsaus anna yhtään enempää palstatilaa maolaiselle ajalle kuin tarpeellista.¹⁵³ Toisaalla Qiushissa Maon ansioksi mainitaan hänen kykynsä ottaa huomioon Kiinan erityispiirteet, jonka tulkitaan toimineen pohjana sosialismille kiinalaisin erityispiirtein.¹⁵⁴ Tällaisella melko epämääräisellä ilmauksella Mao liitetään osaksi kiinalaisen sosialismin narratiivia, vaikka itse termi syntyi vasta Maon jälkeen.

Deng Xiaopingin, Jiang Zeminin ja Hu Jintaon poliittiset ajatukset todetaan tärkeiksi ideoiksi osana kiinalaisen sosialismin kehitystä. Tärkeimmiksi arvoiksi osana tätä näyttävät nousevan mukautumiskyky, eteenpäin kulkeminen ja Kiinan ideologinen itseriittoisuus verrattuna esimerkiksi Neuvostoliittoon.¹⁵⁵ Lopulta itse teksti esittää kysymyksen: ”Mitä on sosialismi? Millaista sosialismia yritämme rakentaa?” Kiinan Deng Xiaopingiä edeltäneet kaaottiset ajat johtuivat osin siitä, ettei puolueella ollut selvää ideologiaa siitä, miten sosialismi tulisi määritellä. Deng Xiaopingin onnistui kuitenkin tehdä selväksi, että ainoa oikea sosialismi on kiinalainen sosialismi. Lähimmäksi yksiselitteistä määritelmää tälle kiinalaiselle sosialismille pääsee kuvaus:

*[Dengin ajatuksia seuraten] ...puolue pyrki vapauttamaan mielensä ja etsimään totuutta faktoista. Se teki kirjaa käytännön kokemuksistaan joita se oli saanut reformin ja avautumisen kautta, syventyi tärkeisiin asioihin liittyen sosialismin rakentamiseen, vahvistamiseen ja kehittämiseen Kiinassa ja onnistui kehittämään teorian sosialismista kiinalaisin erityispiirtein.*¹⁵⁶

Sosialismi kiinalaisin erityispiirtein näyttää olevan lopultakin erittäin ei-ideologinen termi, joka taipuu helposti kunkin hetken praktisiin vaatimuksiin. Käsittelen toisaalla tässä tekstissä tarkemmin adaptaatiokykyä puolueen julkilausumana arvona, eli sitä tapaa jolla puolue itsekin myöntää osin luopuneensa osin turhasta ideologiasta ja sen sijaan reagoi viisaasti historiallisiin muutoksiin.

¹⁵³ Li, Zhongjie: *The Formation of Theoretical Framework for Socialism with Chinese Characteristic*. Qiushi 2013/3, 35–36. Kirjoittaja on puolueen historian tutkimuskeskuksen johtaja.

¹⁵⁴ *Socialism and National Rejuvenation*. Qiushi 2010/2, 49. Tekstin tuottajiksi on mainittu puolueen keskuskomitean koulutusyksikkö, ”Research Center for the Theoretical System of Socialism with Chinese Characteristics of the Party School of the Central Committee of the Communist Party of China.”

¹⁵⁵ Li, Zhongjie: *The Formation of Theoretical Framework for Socialism with Chinese Characteristic*. Qiushi 2013/3, 37–40.

¹⁵⁶ Li, Zhongjie: *The Formation of Theoretical Framework for Socialism with Chinese Characteristic*. Qiushi 2013/3, 41. “[...]the party made efforts to free the mind and to seek truth from facts. It took stock of the practical experiences that that had been gained through reform and opening up, expounded on a series of important issues with regard to building, consolidating, and developing socialism in China, and succeeded in establishing a theory of socialism with Chinese characteristics.”

Mainitaanpa jopa Maon puheita hyväksikäyttäen Kiinan kommunistisen puolueen olleen alusta asti tietoinen marxilaisuuden rajoitteista ja todenneen sen toimivan vain sovellettuna osaksi Kiinan olosuhteita. Kiinan kommunistisen puolueen sanotaan olevan ainoa poliittinen puolue, joka avoimesti on asettanut tavoitteekseen nimenomaan oppimisen ja sen mukanaan tuoman muutoksen.¹⁵⁷ Historiassa tehdyt virheet eivät tarkoita kiinalaisen sosialismin toimimattomuutta, vaan sitä ettei puolue vielä tuolloin ymmärtänyt sosialismin todellista luonnetta.¹⁵⁸ Myös Heike Holbig tekee vastaavan huomion siitä, kuinka ”sosialismi” terminä on liitetty osaksi miltei kaikkiin modernin puolueen ideologisiin termeihin. Luonteeltaan rankasti muutettu sosialismi ei ole väärää sosialismia, vaan itse asiassa markkinatalouden mukanaan tuoma vauraus ja Kiinan avautuminen esitetään propagandassa nimenomaan vahvana todisteena siitä, että sosialismin kehittäminen sosialismiksi kiinalaisin erityispiirtein oli Kiinan kannalta järkevää.¹⁵⁹

Väitän, että Qiushin ja sitä myötä koko modernin kommunistisen puolueen diskurssissa sanan ”sosialismi” funktio ei viittaa juuri mitenkään talousjärjestelmään tai edes mihinkään tiettyyn tarkasti määriteltävään poliittiseen systeemiin. Sen sijaan erityisesti yhteydessä sosialismi kiinalaisin erityispiirtein se viestii ensisijaisesti puolueen legitimitetistä. Termi sosialismi muuttuu entistä taipuisammaksi ja vaikeammin määriteltävämmäksi, kun se monissa yhteyksissä liitetään puolueen positiivisena koettuun muuntautumiskykyyn. Tällainen muuntautumiskyvyn diskurssi rakentaa kuvaa puolueesta, jonka legitimitettiä eivät radikaalitkaan yhteiskunnalliset tai ideologiset muutokset voi horjuttaa, koska adaptaatiokyky on sisäänrakennettuna puolueen kykyyn hallita Kiinaa menestyneesti. Esiintyessään yhdessä muiden puolueen legitimitetin diskurssien kanssa sosialismi toimii koodisanana joka vahvistaa sitä viestiä, että kuvattu historiallinen ja uniikki Kiina voi toteutua vain ja ainoastaan Kiinan kommunistisen puolueen johdolla.

Sosialismia kiinalaisin erityispiirtein vahvistavatkin Qiushissä myös Kiinan uniikit historialliset ja kulttuuriset olosuhteet: ”Demokratia on historian tuotos”¹⁶⁰. Sosialismi kiinalaisin erityispiirtein on

¹⁵⁷ Yan, Shengqun: *The CPC is a Political Party Diligent and Effective at Study*. Qiushi 2010/3, 48–51. Kirjoittaja on Kiinan kommunistisen puolueen kirjallisuudentutkimusyksikön johtaja.

¹⁵⁸ Ouyang, Song: *Accurately Grasping the Main Aspect and the Essence of The Party's History – Marking the Publication of Volume II Of The History Of The Communist Party Of China*. Qiushi 2011/3, 117. Kirjoittaja on Kiinan kommunistisen puolueen keskuskomitean historiantutkimuksen yksikön johtaja.

¹⁵⁹ Holbig 2009, 53–54.

¹⁶⁰ *Socialist Democracy with Chinese Characteristic: Features and Strengths*. Qiushi 2010/3, 36. Artikkelin kirjoittajaksi on ilmoitettu kollektiivisesti Kiinan sosiaalitieteiden akatemian teoreettisen sosialistisen systeemin kiinalaisin ominaispiirtein tutkimuskeskus.

historian vääjäämätön tulos.¹⁶¹ Näin ollen on aivan luonnollista, että Kiina rakentaa sosialistista demokratiaansa omalla tavallaan, jossa yhteiskuntarauhan tarve on erityisen korostunut. Epäjärjestyksen aiheuttaminen demokratian nimissä tulisi loppujen lopuksi tekemään hallaa Kiinan sosialistiselle poliittiselle sivilisaatiolle.¹⁶² Sosialismi nimenomaan kiinalaisin erityispiirtein muistuttaa poliittisilta käyttötarkoituksiltaan paljolti myös 90-luvulta alkanut kulttuurin ja sivilisaation (wénmíng) korostamista. Kuten todettu, myös kulttuuria ja sivilisaatiota luetaan puolueen propagandassa erittäin poliittisesti latautuneena ja laajasti eri tavoin tulkittavissa olevana terminä.¹⁶³ Qiushin artikkeleiden perusteella näyttää siltä, että puolueen legitimioijana termi wénmíng valtaa alaa elinvoimaisuudellaan pelkältä uudelleentulkitulta sosialismilta.

Samoin kuin Deng tulkitse aikanaan Maon ajatuksia omavaltaisesti oikeuttaakseen oman poliittisen suunnanmuutoksensa, niin myös Deng itse on siirtynyt sillä tavalla osaksi edesmenneitä kunnioitettuja poliittisia johtajia, että hänenkin tekstinsä ovat avoimia tarkoituksenmukaisille ja valikoiville tulkinnoille Kiinan nykyisen johtajasukupolven toimesta. Perinteinen kiinalainen tapa käyttää historiaa ensisijaisesti oikeuttamaan nykyistä valtaa näyttää pätevän tällä tavalla myös maan modernissa historiassa. Dengin kerrotaan puhtaan talouskasvun ohella myös pitäneen tärkeänä tasa-arvoista taloudellista kehitystä ja sitä, että sosialismi kiinalaisin erityispiirtein vaatii talouden lisäksi myös kulttuurin kehittämistä.¹⁶⁴ Artikkelit on selvästi kirjoitettu nykyhetkeä palvelemaan, jolloin erittäin paljon pelkkää talouskasvua korostaneen Dengin puheet voidaan tulkita uudella tavalla korostuksella. Koska osallisuuden ja tasa-arvoisuuden teemat ovat erittäin ajankohtaisia vuoden 2011 Kiinassa, niin myös tuolloin julkaistu artikkeli luontevasti legitimoit tää suunnanmuutosta löytämällä sopivia, vaikkakin epäedustavia lainauksia, vanhoilta johtajilta.

Myös Kiinan uusi johtaja Xi Jinping osoittaa kunnioitusta aikaisemmille sukupolville ennen lopullista valta nousuaan vuoden 2010 Qiushin artikkelissa. Samaa kaavaa noudattaen tekstissä lainataan Mao Zedongin vuonna 1941 kirjoittamaa tekstiä, jossa todetaan, ettei marxismia saisi tulkita liian dogmaattisesti. Osaksi tätä samaa viisasta ajattelumallia Xin nimissä oleva teksti listaa jokaisen muun aikaisemman Kiinan johtajan.¹⁶⁵ Tällainen kaavamainen luettelointi lienee osa sitä rituaalia, jolla Xi Jinping vahvistaa puolueen vallitsevaa legitimeettii. Tällainen tutun kaavan

¹⁶¹ Mei, Ninghua: *The Inherent And Historical Laws of China's Social Systems*. Qiushi 2012/1, 142. Toisesta lehdestä lainattu lyhyt kirjoitus.

¹⁶² *Socialist Democracy with Chinese Characteristic: Features and Strenghts*. Qiushi 2010/3, 36–39.

¹⁶³ Esim. Dynon 2008.

¹⁶⁴ *Socialist Democracy with Chinese Characteristic: Features and Strenghts*. Qiushi 2010/3, 41–42.

¹⁶⁵ Xi, Jinping: *Study the Theoretical System of Socialism with Chinese Charasteristics and Master the Marxist Stand, Viewpoint and Method*. Qiushi 2010/4, 63–64.

noudattaminen ja yhtenäisen narratiivin rakentaminen Kiinan johtasukupolvista myös viestittää sitä, kuinka Xi aikoo astua tuon jatkumon uusimmaksi johtajaksi ja saada muiden puoluejohtajien hyväksynnän jatkamalla valittua poliittista suuntaa. Vallanvaihdos tapahtuikin rauhallisesti vuosina 2012–2013.

Kuten esimerkiksi Heike Holbig toteaa, on kommunistinen puolue hyvin tietoinen pelkästään suoritusperusteisen legitimitetin heikkoudesta. Talouskasvu saattaa hyvinkin hidastua tai pysähtyä ja kasvava vaurastuminen ei enää tietyn pisteen jälkeen lisää kansan tyytyväisyyttä samassa määrin kuin köyhyydestä pois ponnisteltaessa. Tämän vuoksi puolueen legitimitetti ei voi koskaan nojata puhtaaseen suoritusperusteeseen, vaan ideologialle on aina tarvetta. Holbigin mukaan myös kiinankielisessä Qiushi-julkaisussa ilmestyvät tekstit tukevat tätä ajatusta: Kiinan kansan ja puolueen, kuten minkään muunkaan maailman valtion, ei uskota pystyvän selviämään ilman ideologian luomaa koheesiota, joka mahdollistaa luottamuksen, yhteistyön ja tavoitteisiin sitoutumisen pitkällä aikavälillä. Qiushin mukaan Kiina ei ole kadottanut ideologiaa sosialismin myötä, vaan ideologiasta on tullut abstraktin tavoitteen seuraamisen sijaan työkalu selkeiden tavoitteiden saavuttamiseen. Fundamentalistisen ideologian sijaan kiinalaisen ideologian pohditaan olevan realistisempaa ideologiaa.¹⁶⁶ Tätä ajatusta vasten puolueen halu puhua sosialismista ja marxismista ja ennen kaikkea kasvavissa määrin muinaisesta Kiinan historiasta ja kulttuurista epäuskottavissakin yhteyksissä saa järkevän perusteen. Menestyvä harvainvalta tarvitsee aina uskottavalta vaikuttavia symboleita oman valtansa perusteeksi – pelkkä tekninen ja kvantitatiivinen menestys ei koskaan tule riittämään. Kiinan kulttuuris-historiallinen suuruus ja erityislaatuisuus muihin kulttuuriperinteisiin verrattuna tarjoavat rikkaan ja runsaan symbolien kielen, jolla puolue voi rakentaa omaa legitimitettiään tukevia diskursseja.

Opettavainen historia

*Demokratian kehitystä Kiinassa tulevat yhä tulevaisuudessakin rajoittamaan useat historialliset ja ajankohtaiset tekijät.*¹⁶⁷

¹⁶⁶ Holbig 2009, 43–45.

¹⁶⁷ Fang, Ning: *Developing Democracy on the Basis of China's Reality*. Qiushi 2014/2, 50. "For a period of time to come, the development of democracy in China will continue to be restricted by a host of historical and contemporary factors." Kirjoittaja on Kiinan sosiaalitieteiden akatemian politiikantutkimuksen instituutin johtaja.

Sen lisäksi, että Qiushi käyttää historiaa abstraktina perusteena Kiinan erityislaatuisuudelle, niin myös konkreettiset historialliset tapahtumat erityisesti Kiinan modernista historiasta tulevat lehdessä useasti kerrotuksi. Puolueen historian virallinen narratiivi koetaan selvästikin kertomisen arvoiseksi.

Historian uskotaan omaavan erityisen aseman kiinalaisen sivilisaation identiteetissä. Voimakkaimmin asia esitetään väitteellä, jonka mukaan Kiinalla ei ole varsinaista uskontoa tai filosofiaa sanojen länsimaisessa merkityksessä. Niiden funktioita kiinalaisen yhteenkuuluvuudentunteen ylläpitäjän toteuttaa ennen kaikkea historia. Kiinan ollessa ”historia-orientoitunut kulttuuri” tarkoittaa tämän myös sitä, että yksi puolueen tärkeimmistä tehtävistä on kiinalaisten historiatietoisuuden rakentaminen.¹⁶⁸

*Mikä on poliittisen puolueen johtamisen vastuu? Johtavana poliittisena puolueena sinun on kerrottava kokonaisuudelle mistä tulet, missä olet ja minne olet menossa tulevaisuudessa. Johtajuus tarkoittaa sitä, että Kiinan kommunistinen puolue johtaa tietä ja me seuraamme. Tämän vuoksi on niin tärkeää, että puolueella on tavoitteita, joiden pohjalta se voi suunnitella historiallisen kehityksemme suunnan. Kun sinulla on tavoite johon ihmiset uskovat ja kun he uskovat sinulla olevan kyky johdattaa heidät tuohon tavoitteeseen [...] silloin saat oikeutesi johtaa.*¹⁶⁹

Historiallinen tietoisuus luo nimenomaan toivoa kiinalaisille paremmasta tulevasta puolueen johdolla. Oheinen kannanotto esiintyy artikkelissa, joka esittelee Xi Jinpingin vastikään lanseeraamaa poliittista koodisanaa kiinalainen unelma. Laaja käsite viestittää niin koko valtion kuin myös yksittäisten kiinalaisten uskoa entistä parempaan tulevaisuuteen. Kiinalainen unelma kurkottaa läpi koko maan historian – sen tavoitteena on palauttaa kiinalainen sivilisaatio siihen samaan suuruuden ja harmonien tilaan, joka vallitsi yleisesti läpi dynastisen historian. Vaikka myös Kiinan rikastuminen ja vaurastuminen 1800- ja 1900-lukujen taitteesta mainitaan yhdeksi puolueen historiallisista tehtävistä, niin kiinalainen unelma korostaa ennen kaikkea sosiaalisen

¹⁶⁸ Cao, Jinqing: *Achieving the Century–Long Goal of National Rejuvenation: A Dialogue on the “Mission” of the Communist Party of China*. Qiushi 2014/1, 124–126.

¹⁶⁹ Cao, Jinqing: *Achieving the Century–Long Goal of National Rejuvenation: A Dialogue on the “Mission” of the Communist Party of China*. Qiushi 2014/1, 126. “What is the responsibility of a leading political party? As the leading political party, you need to tell the whole[sic] where you come from, where you are now, and where you are going in the future. Leadership means that the CCP leads the way and we follow. This is the reason why it is so important that the Party has targets, on the basis of which it can plot our historical course of development. When you have a target the people believe in, and when they believe that you have the capacity to lead them to that target [...] this is when you obtain your right to lead.”

oikeudenmukaisuuden palauttamista. Artikkelin kirjoittaja toteaa myös kommunistipuolueen kansaa palvelevan ideologian olevan itse asiassa melko identtinen kungfutselaisuuden kanssa.¹⁷⁰ Kiinalainen unelma näyttääkin tämän perusteella Guon määritelmää mukaillen käyttävän kiinalaista kulttuuriperintöä ennen kaikkea propagandisoimaan hallittaviensa reilua osakkuutta osana yhteiskuntaprojektia.

Kovinkin pehmeitä ja idealistisia arvoja korostavan artikkelin yhteydessä tavallisten kansalaisten osakkuudelle osana poliittista toimintaa esitetään kuitenkin selvät rajat. Qiushin mukaan Kiinan kansa on perinteisesti hyväksynyt harvainvallan ja antanut valtiolle runsaasti vastuuta asioiden hoitamisessa. Niin kauan kun kansa oli vapaata, ei sillä ollut halua osallistua poliittiseen päätöksentekoon.¹⁷¹ Myös toisaalla Kiinan kansan todetaan olleen läpi historian tyytyväisiä vahvoihin ja hyveellisiin harvainvallan avulla hallitseviin kungfutselaisiin johtajiin.¹⁷² Suurin osa ihmisistä huolehtii ensisijaisesti omasta hyvinvoinnistaan, eikä jaksata ajatella yhteiskunnan vakautta ja yhteistä hyvää.¹⁷³ Historiallisten käsitysten pohtiminen ei missään nimessä tarkoita luopumista sosialismin lipusta, jonka ainoan oikean muodon todetaan olevan ilman tarkempaa määrittelyä sosialismi kiinalaisin erityispiirtein.¹⁷⁴ Artikkelin yhteydessä tämä näyttäytyy lähinnä kommunistipuolueen parhaaksi näkemänä politiikkana, olivat ”kiinalaisen historiakäsityksen” vaatimukset sille sitten minkälaisia tahansa. Puolueen yksinvallan ehdottomuudesta viestii myös se, että Maoa lainataan lyhyesti Rousseauhun verraten perustelemaan puolueen kykyä tulkita kansan yleistähtoa.¹⁷⁵ Huolimatta poliittisista suunnanvaihdoksista, puolueen annetaan voimakkaasti ymmärtää pysyvän sinä samana historiallisena puolueena, joka on hallinnut vuodesta 1949 asti.

Myös akateemikko Zhang Weiwei antaa Kiinan kommunistisen puolueen legitimitetille sen perimmäisen oikeutuksen nimenomaan Kiinan erityisaatuisuuden kautta. Luonteeltaan tuo erityislaatuisuus on historiallis-kulttuurista:

¹⁷⁰ Cao, Jinqing: *Achieving the Century–Long Goal of National Rejuvenation: A Dialogue on the “Mission” of the Communist Party of China*. Qiushi 2014/1, 130–132

¹⁷¹ Cao, Jinqing: *Achieving the Century–Long Goal of National Rejuvenation: A Dialogue on the “Mission” of the Communist Party of China*. Qiushi 2014/1, 130.

¹⁷² Zhang, *Analysis of a Miracle: The China Model and Its Significance*. Qiushi 2011/3, 169.

¹⁷³ *The Historical Legitimacy of the Chinese Path – Interview with Zhang Weiwei, Professor of International Relations at Fudan University and Senior Research Fellow at the Center for Asian Studies, Geneva*. Qiushi 2013/3, 129.

¹⁷⁴ *The Historical Legitimacy of the Chinese Path – Interview with Zhang Weiwei, Professor of International Relations at Fudan University and Senior Research Fellow at the Center for Asian Studies, Geneva*. Qiushi 2013/3, 125.

¹⁷⁵ *The Historical Legitimacy of the Chinese Path – Interview with Zhang Weiwei, Professor of International Relations at Fudan University and Senior Research Fellow at the Center for Asian Studies, Geneva*. Qiushi 2013/3, 127.

Kiinan supersuuri väestö, superlaaja territorio, superpitkä historia ja supermuinainen kulttuuri sanelevat kiinalaisen politiikan uniikkiuden. Ne kertovat että vain omat ideamme ja metodimme voivat toimia tämän maan hallitsemisessa.

176

Kantaan, jonka mukaan hallitsijoilla ei voi olla legitimizeettiä ilman vapaata poliittista kilpailua ja vaaleja, mihin Zhang antaa selvän vastalauseen, joka nojaa laajaan historialliseen näkökulmaan

*Katsoessamme ihmiskunnan historiaa kokonaisuutena kaikkein yleisin legitimizeetin tyyppi on historiallinen legitimizeetti. Yli tuhansia vuosia maassa kehittyvä poliittinen filosofia ja historialliset traditiot ovat yksi suurin legitimizeetin lähde.*¹⁷⁷

Historiaan perustuvan poliittisen relativismin ydinväite tiivistyy toisessa kiinalaisen akateemikon Qiushiin kirjoittaman artikkelin otsikossa *History Tells Us That China Must Follow Its Own Path*. Muun muassa tämä artikkeli ei kiellä sitä faktaa, että monet Kiinan kansalaiset toivoisivat maahan länsimaalaista parlamentaarista demokratiaa. Artikkelin palaa vuoteen 1896 Qing-dynastian viimeisiin vuosiin, jolloin tuon ajan oppinut ehdotti keisarille uuden yliopiston oppisisältöä: kiinalaisen koulutuksen fundamentaalisten periaatteiden tulisi olla kiinalaisia ja länsimaisten oppien vasta toissijaisia. Tällainen lähestyminen ei Qiushin mukaan tietenkään ole järkevää, jos fundamentaaliset kiinalaiset ajatukset (*fundamental principles*) tarkoittavat vanhanaikaista ja epätasa-arvoista yhteiskuntaa. Sen sijaan tätä vanhaa ajatusta voidaan tulkita tarkoittamaan nimenomaan sellaisia kiinalaisen kulttuurin itseriittoisia piirteitä, jotka oikeuttavat sen olemassaoloa modernina aikana. Näiksi mainitaan moraaliset arvot, perinteet ja hallinnon perinteet. Kiinan tulisi hallita keskeltä ja imeä vaikutteita ympäriltään, kuitenkin koskaan muuttumatta ytimeltään

¹⁷⁶ *The Historical Legitimacy of the Chinese Path – Interview with Zhang Weiwei, Professor of International Relations at Fudan University and Senior Research Fellow at the Center for Asian Studies, Geneva*. Qiushi 2013/3, 119. “China’s super large population, super vast territory, super long history and super ancient culture dictate the uniqueness of Chinese politics. They dictate that only our own ideas and methods will work in the governance of this country.”

¹⁷⁷ *The Historical Legitimacy of the Chinese Path – Interview with Zhang Weiwei, Professor of International Relations at Fudan University and Senior Research Fellow at the Center for Asian Studies, Geneva*. Qiushi 2013/3, 121. ”Looking at human history as a whole, the most common type of legitimacy is historical legitimacy. The political philosophy and and historical traditions that develop in a country over thousands of years are the single greatest source of legitimacy.”

toisenlaiseksi kulttuuriksi. Tämä oli avain Kiinan historian suurimpien dynastioiden menestykseen.

178

Eräs taloustiedettä näennäisesti käsittelevä artikkeli kirjoittaa julki puolueen uuden, historiallista narratiivia korostavan legitimizeettiperusteen, ottaen näppärästi huomioon niin modernin historian vallankumouksellisen perinnön, pitkän dynastisen historian ja tämän lisäksi vielä kiinalaisen alkusivilisaation oletetun muinaisuuden ja imukykyisyyden:

*Mikä on kiinalaisen mallin pohja? Se on Kiinan satojen vuosien kamppailun historia, kolmentuhannen vuoden dynastinen historia ja viidentuhannen vuoden kiinalaisen sivilisaation historia. Se sisältää erityisesti myös muiden maiden sivilisaatiot jotka on sulautettu orgaanisiksi osiksi kiinalaista sivilisaatiota.*¹⁷⁹

Länsimaista demokratiaa Kiinan haaveksivat ymmärtävät huonosti historiallisia realiteetteja.¹⁸⁰ Qiushi erittelee eräässä artikkelissaan jonkin verran erilaisia käsityksiä historiallisista syy-seuraus – suhteista: Historia sisältää kieltämättä runsaasti ennustamatonta satunnaisuutta. Samoin historialliset suurmiehet voivat vaikuttaa historian kulkuun tekemiensä hyvien päätösten vai virheiden kautta. Kylmän sodan psykologinen puoli sisälsi taistelun, jossa Yhdysvallat onnistui kieltämään Neuvostoliiton johtajien arvon ja maan historiallisen käsityksen itsestään. Kaikkein suurin ja vääjäämättömin tekijä maiden ja valtakuntien kehityksessä ovat kuitenkin niiden objektiiviset historialliset olosuhteet. Ihmiskunnan pitkän ja murskaavan painon alla yksikään yksittäinen systeemi ei voi valmiiksi ilmoittautua universaalisti halutuksi. Tämän sijaan on tarkasteltava kunkin maan konkreettisia saavutuksia sen omissa olosuhteissa. Tämä koskee myös länsimaisia demokratioita, joiden kehoitetaan vapaasti kehittämään omaa systeemiään, mutta olemaan puuttumatta toisiin. Artikkelin lainaa Arabiemiraattien politiikkaa, joka toteaa viimeisen 200 vuoden ajan kehityksen mittatiku olleen länsimaistumisen, mutta tämän narratiivin nyt rikkoutuneen Kiinan toimesta.¹⁸¹

¹⁷⁸ Zhan, Dexiong: *History tells us that China must follow its own path*. Qiushi 2014/1, 112–114.

¹⁷⁹ Pan, Wei: *The Chinese Economic Model is a Model for Success*. Qiushi 2010/3, 141. Beijingin yliopiston professorin haastattelu. “What is the basis of the Chinese Model? It is China’s history of a hundred years of struggle, a history of 3000 years of dynasties and a history of 5000 years of Chinese civilization. In particular, it also includes the civilizations of other nations that have been absorbed to become an organic component of Chinese civilization.”

¹⁸⁰ Zhan, Dexiong: *History tells us that China must follow its own path*. Qiushi 2014/1, 114.

¹⁸¹ Zhan, Dexiong: *History tells us that China must follow its own path*. Qiushi 2014/1, 119–121.

Kiinalle ominaisten yleisten historiallisten teemojen jälkeen tarkastelen seuraavaksi Kiinan kronologista historiaa niiltä osin, miten se Qiushin sivuilla esiintyy. Alaluvuiksi jakamani historiallisten ajanjaksot ovat kaikki sellaisia, joiden luonteesta Qiushin artikkelit haluavat kertoa yhtenäisen tarinan, eli narratiivin. Väitän, että näiden tarinoiden kertomisessa yksi ellei jopa kaikkein oleellisin tietoinen funktio on puolueen legitimizeetin rakentaminen.

Puolue dynastioiden perijänä

Qing-dynastia saa erityistä huomiota Qiushi-lehden artikkeleissa osana modernin Kiinan syntyä. Qing oli Kiinan dynastioista viimeinen, joten se asettuu historiallisesta narratiivista käsin helposti kansantasavallan edeltäjäksi. Esimerkiksi kustantamalla massiivisen historiankirjoituksen Qing-dynastiasta, asettaa Kiinan kommunistinen puolue itsensä dynastisen historiankirjoituksen konventioiden mukaisesti viimeisen dynastian legitiimiksi jatkajaksi. Tämä jatkumo oikeuttaa modernin Kiinan luontevasti myös ulottumaan koko historiallisen Qing-dynastian territoriaaliselle alueelle. Esimerkiksi separatismista kärsivä Kiinan pohjoinen Xinjiangin alue liitettiin lopullisesti osaksi Kiinaa vasta Qing-dynastian aikana. Muslimi-enemmistön sijaitsevan alueen historiankirjoituksessa on pyritty häivyttämään esimerkiksi lännestä vuosisatojen aikana saadut vaikutteet.¹⁸²

Qing-dynastian lisäksi myös Tang-dynastia (618–907) tunnetaan yleisesti yhtenä Kiinan historian huippuhetkistä.¹⁸³ Qiushi omistaa yhden artikkelin erikseen tuon ajan historiakatsaukselle. Historian muisteluun liittyvät nykypäivän motiivit eivät ole mitenkään kätkeytyä, vaan artikkeli kertoo eksplisiittisesti vanhan dynastian muistamisen olevan tärkeää modernin kansallistunteen voimistamiselle. Kiinalaisen historian tutkijan kirjoittamassa artikkelissa pidetään päivänselvänä, että moderni Kiina voi ottaa oppia ja mallia muinaiselta dynastialta.¹⁸⁴ Ne arvot, joista Kiinan muinainen mahtava dynastia halutaan Qiushissä muistaa, voidaan tiivistää kahteen pääteemaan – hyvinvointiin ja kosmopoliittisuuteen.¹⁸⁵ Tang-dynastian hallitsijat pitivät yllä yhteiskuntarauhaa ja toivat vaurautta kansalaisille. Tämä vertautunee melko suoraan myös kommunistipuolueen narratiiviin kansalaisistaan huolehtivasta yksinpuoluevallasta ja Guon nimeämään suorituspohjaiseen legitimizeettiin. Hyvän hallinnon lisäksi Tangin ansioksi nostetaan avoimuus

¹⁸² Larry 2008, 133, 137–138.

¹⁸³ Esim. Keay 2009, 16–17.

¹⁸⁴ Li, Bincheng: *The Flourishing Period of Tang Dynasty*. Qiushi 2012/2, 111. Kirjoittaja on Kiinan sosiaalitieteiden akatemian historian instituutin tutkija.

¹⁸⁵ Li, Bincheng: *The Flourishing Period of Tang Dynasty*. Qiushi 2012/2, 111–118.

vaikutteille ja vieraiden kulttuurien hyväksyntä. Kiinan mahtavuus nojasi ennen kaikkea erilaisten kulttuurien harmoniseen yhteiselo. Stereotyyppiselle nationalistiselle historiankerronnalle tyypillinen sotakuntoisuuden, voimakkuuden tai valloitusten muistelu puuttuu kommunistisen puolueen kerronnasta kokonaan. Myös rauhanomaisuudessaan voimakkaan Tang-dynastian muistelu näyttää Qiushin sivuilla kertaavan tuttua puolueen omaksumaa kulttuurirelativistista tarinaa, jossa Kiina elää suopeasti muiden kulttuurien rinnalla, muttei hyväksy ulkopuolista kritiikkiä omaa systeemiään kohtaan.

Nojaaminen aikaisemman mahtavan dynastian luomaan legitimizeettiin näkyy selvästi myös siinä tavassa, jolla Qiushi lehti käsittelee Diaoyu-saarten kiistaa. Kyseinen Japanin ja Kiinan välillä sijaitseva asumaton saariryhmä on ollut kansainvälistäkin huomiota saanut kiistakapula maiden välisessä territoriaalisessa kiistassa. Koska saaret eivät sisällä asutusta tai selkeää infrastruktuuria, ovat molempien maiden perusteet saarien omistukselle nojanneet ennen kaikkea historiallisiin perusteisiin. Näitä aseita käyttää myös Qiushi, joka toteaa koko saarikiistan olevan perimmäiseltä luonteeltaan historiallinen. Ensimmäinen maininta saarista löytyy kiinalaisesta historiankirjoituksesta. Siinä missä saaret olivat historiallisten dokumenttien mukaan osa Qing-dynastiaa, kuuluvat saaret myös nykyiselle Kiinan kansantasavallan modernimmalle poliittiselle yksikölle.¹⁸⁶ Tällainen historiallinen jatkumo Han-dynastiasta alkaen todetaan täysin kumoamattomaksi faktaksi.¹⁸⁷ Kommunistisen puolueen Kiina näyttäytyy kiistatta dynastisen historian mantelinperijänä myös Diaoyu – saarten osalta Historiatietoisuus on läsnä myös siinä tavassa, jolla Kiinan kerrotaan voimallisesti puolustavan kaikkia territoriaalisia oikeuksiaan. Kiinan heikkouden vuosisata on ohi, eikä naapurimaiden ole enää mahdollista käyttää Kiinaa hyväkseen edes asumattomia rajasaaria itselleen vaatimalla.¹⁸⁸

On tietenkin kyseenalaista, millä tavoin historialliset dynastiset valtasuhteet keisarillisen keskustan ja valtakunnan periferioiden välillä vastaavat moderneja rajakäsityksiä. Muinaisen esimodernin maailman kuin myös dynastisen Kiinan käsitys valtakunnasta ja maiden välisistä rajoista eroavat paljon nykyisestä. Tätä eroa kansallisvaltioiden kansoittamaan maailmaan voidaan tarkastella esimerkiksi Benedict Anderssonin esinationalistista aikaa kuvaavin termein *dynastinen valtakunta*

¹⁸⁶ Huang, Dahui: *The Origins and Evolution of the Sovereignty Dispute Over the Diaoyu Islands*. Qiushi 2011/2, 123–127. Kirjoittaja on Renmin yliopiston Itä-Aasian tutkimuskeskuksen johtaja.

¹⁸⁷ Li, Guoqiang: *The Formation of China's Sovereignty over the South China Sea Islands and the Origins of the South China Sea Dispute*. Qiushi 2011/4, 109–110. Kirjoittaja on Kiinan sosiaalitieteiden akatemian maantieteen ja raja-alueiden historian tutkimuskeskuksen johtaja.

¹⁸⁸ Liu, Jiangyong: *China Will Never Allow Japan to Seize the Diaoyu Islands*. Qiushi 2013/1, 108. Kirjoittaja on Tsinghua yliopiston modernien kansainvälisten suhteiden instituutin varajohtaja.

ja *uskonnollinen yhteisö*. Dynastinen valtakunta kuvaa sanansa mukaisesti esimodernille historialle tyypillistä valtaeliittiä. Anderson tekee hyvän huomion siitä, kuinka dynastinen hallinto on kansallisvaltioajatteluun tottuneelle varsin epäintuitiivista. Sen lisäksi, että hallitsijasuvun oikeutus ei tullut kansalta vaan yliluonnollisesta lähteestä, ei itse hallitsijasukukaan ollut usein osa hallitsemaansa kansaa. Erityisesti tämä näkyy Euroopassa, jossa kuningassuvun ulkomaalaiset juuret olivat pikemminkin tapa kuin poikkeus.¹⁸⁹ Samoin myös muinaisessa Kiinassa taivaan mandaatilla hallitsevien keisarisukujen taustat saattoivat olla moninaiset. Esimerkiksi viimeiseksi jääneen Qing-dynastian muodostivat vieraana valloittajana saapuneet ja koskaan kokonaan kiinalaisiksi sulautumattoman mantšut.

Andersonin *uskonnollinen yhteisö* rakentuu pikemminkin yhteisen kielen ja symbolien, kuin varsinaisten yliluonnollisten uskomusten pohjalle. Sen pohjaa erilaisten yhteisöjen yhteiseksi kuviteltuun jaettuun kulttuuripiiriin. Selkeimmät esimerkit tälle ovat historian laajat, monikulttuuriset uskonnolliset yhteisöt, kuten islam. Eri puolilta maailmaa ja täysin erilaisista elämänpiireistä tulevia muslimeja ei lopultakaan yhdistänyt mikään muu, kuin tietyt uskonnolliset symbolit ja erityisesti Koraanin ainoa oikea sakraalikieli, arabia. Tällaiset symbolit loivat uuden keinoitekoisen ryhmän *muslimeista*.¹⁹⁰ Myös kiinalainen kirjallisuusperinne ja kungfutselaisuus loivat selvästi samankaltaisten kulttuurisen yhteisön, jonka avulla historiallinen Kiina määritteli itsensä ja rajasi myös vieraskulttuuriset ”barbaarit” ulkopuolelleen. Toisaalta barbaarien muuttuminen kiinalaisiksi yksinkertaisesti omaksumalla kiinalaisen kulttuurin oli yleinen ja toivottu ilmiö.

Tätä taustaa vasten on huomionarvoista myös, että historiallinen kiinalainen imperiumi ei koostunut selvästi rajatusta maantieteellisestä alueesta sillä tavoin kuten modernissa kansallisvaltiossa. Esimerkiksi Tiibetin suhde Kiinan vaihteli selvästä alamaisuudesta lahjaverojen maksuun ja varsinaiseen itsenäisyyteen. Millä tavalla keskusvallan auktoriteetti sitten yltikään valtakunnan rajamaille, pohjasi se kulttuuriseen yhteisöön. Kiinalainen ja tiibetiläinen kulttuuriperinne kohtasivat ja kävivät jatkuvia symbolisia neuvotteluja vallasta. Kiinan keisari ei ollut pelkästään kiinalainen taivaan poika, vaan otti esimerkiksi buddhalaisen maallisen johtajan roolin pitäessään yllä suhteita tiibetiläiseen Lamaan. Reaalipolitiikasta riippuen Lama saattoi esiintyä ritualistisesti joko selvästi alisteisena buddhalaiselle kuninkaalleen tai sitten julistautua ylimmäksi hengelliseksi auktoriteetiksi, jonka ei tarvinnut olla edes näennäisesti alisteinen keisarille.¹⁹¹ Modernisaation

¹⁸⁹ Anderson 2007, 55–58.

¹⁹⁰ Anderson, 2007 47–54.

¹⁹¹ Duara 2005, 35–39.

mukanaan tuoma uusi kansallisvaltioiden järjestelmä on muuttanut vallan projektoimisen sääntöjä kokonaan. Jokainen pala maata on sataprosenttisesti osa jotakin valtiota ja sen kansaa, välivaihtoehtoja ei ole olemassa. Myös valtion legitimitetti on hyvin paljon kiinni sen kyvyssä pitää kiinni sille kuuluvista alueista.

Huomionarvoista tässä on se, että sellaista selvää kategoriaa kuin ”Kiinaan kuuluminen” ei ollut olemassa. Valta ja auktoriteetti eivät olleet kaksiarvoisia joko-tai- -kysymyksiä esimodernissa Kiinassa. Vertaukset nykypäivän politiikkaan lienevät ilmeiset. Kommunistinen puolueen on mahdollista ilmoittaa Diaoyu-saarten olevan osa itseään yksinkertaisesti siksi, että se on historiallisesti ollut osa Kiinan vaikutuspiiriä. Qiushin-lehden väittäessä näin se sortuu kuitenkin anakronismiin – historiallinen läheisyys ei käänny välttämättä kansallisvaltiolliseksi ehdottomaksi rajanvedoksi. Kiinan on erityisen helppo luoda tällaisia historiallisia argumentteja, koska se on kiistämättä ollut Itä-Aasian suurin kulttuurivaikuttaja ja maantieteellisesti suurin valtakunta. Dynastisen Kiinan kulttuurivaikutteet ja niiden mukana myös eriasteinen ja vaihteleva poliittinen valta ovat säteileet moneen suuntaan. Tämä on käytännöllistä modernin kommunistisen puolueen territoriaalisten vaikutteiden legitimoinnille – missä kiinalaista vaikutetta ja historiallista presenssiä voidaankaan osoittaa olleen, voidaan tämä historiallinen faktaväite kääntää helposti väitteeksi modernista territoriaalisesta omistussuhteesta.

Taloudellisesti ja geopolitiisesti tärkeiden alueiden, kuten Taiwanin vaatiminen osaksi Kiinaa on reaali poliittisesti ymmärrettävää ja odotettua. Sen sijaan syrjäisten kivien vaatiminen osaksi Kiinan territoriota suurtenkin selkkausten uhalla ei intuitiivisesti vaikuta järkevältä. Miksi Kiina kuitenkin näkyvästi niin maailmanpolitiikassa kuin myös Qiushi-lehden sivuilla tekee näin? Kyseessä ovat modernin valtiojärjestyksen vaatimukset, jotka pakottavat kansallisvaltiot määrittelemään rajansa tarkasti, vaikkeivät tällaiset alueelliset vaatimukset sinällään olisikaan kovin edullisia riidan kummallekaan osapuolelle. Esimodernin Kiinan keisarivalta tuskin olisi ollut kovin kiinnostunut valtakuntansa kaukaisimpien kolkkien omistamisesta vain ja ainoastaan omistamisen vuoksi. Kommunistinen puolue taas joutuu kaikesta kiinalaisesta itseriittoisuudestaan huolimatta pelaamaan kansallisvaltioiden säännöillä ja pitämään oman legitimitettinsä uhalla kiinni jokaisesta maapalasta, jonka se on itseään osaksi perustellut. Erityisesti Kiinan historialla on myös ominaista sen kokema nöyryytyksen vuosisata vieraiden valloittajien toimesta 1800-luvulta alkaen. Tärkeä osa tätä nöyryytystä olivat territoriaaliset luovutukset, jotka toimivat piikkinä lihassa nöyryytyksen kokeneelle kiinalaiselle kansalliselle psyykelle. Kiinan suuri tarve pitää kiinni kaikista

territoriaalisista alueistaan liittyy siis osin myös maan historialliseen kontekstiin.¹⁹² Tätä nöyryytystä ja kommunistisen puolueen tietoista nöyryytyksen korostamista tarkastelen myöhemmin tekstissäni osana Qiushi-lehtien historiallisten tapahtumien kerrontaa.

Koko Qiushin luoma käsitys Kiinan historiasta puhtaasti yhtenäisyyden ja yhden valtakeskittymän historiana on tietenkin todellisuudessa yksiulotteinen. Sen lisäksi, että Kiinan kulttuuripiirin historia sisältää tarinoita suurista yhdentävistä dynastioista, sisältää se myös tarinoita niiden hajoamisesta ja sortumisesta. Todellisuudessa dynastisen Kiinan luonne voidaan nähdä jopa sentrifugisena – raja-alueet ovat aina pyrkineet irrottautumaan ja pyristelemään irti keskustan hallinnasta. Kiinan kommunistinen puolue ei ole mitenkään oletusarvoisesti immuuni desentralisaation paineille, eikä historiankirjoitus tarjoa todellisuudessa niin vahvaa yhtenäisyyden kuvaa, kuin mitä Qiushin artikkelit yrittävät maalata.¹⁹³ Se narratiivi jota Qiushi-lehden artikkelit kuitenkin rakentavat vaikuttaa kategorisesti korostavan niin Kiinan maantieteellistä yhtenäisyyttä kuin myös sen historiallista katkeamatonta jatkuvuutta. Tätä paljolti historiallis-kulttuurisista perusteista rakentuvaa narratiivia voidaan kutsua yhtenäisen Kiinan diskurssiksi.

Nöyryytyksen vuosisata

Yksi tärkeimmistä käsitteistä modernin Kiinan ja kommunistisen puolueen ymmärtämiseksi on ajatus Kiinan nöyryytyksen vuosisadasta, jonka ajatellaan alkavan ensimmäisestä oopiumsodasta 1839 ja luonnollisesti päättyvän lopulta vasta Kiinan kansantasavallan syntyessä 1949. Nöyryytyksen vuosisata kuvaa sitä yleisesti vallitsevaa alemmuudentunnetta ja häpeää, jonka toisaalta oletetaan vallinneen heikoksi itsensä kokeman Kiinan kansallisessa psyykessä 1800- ja 1900-luvulla. Toisaalta se voidaan nähdä myös historiallisena terminä ja yleisenä mielialana ja asenteena, jolla tuota laajaa historiallista ajanjaksoa halutaan muistella. En pureudu tarkemmin tuon ajan kiinalaiseen tapahtumahistoriaan, vaan tarkastelen ilmiötä ennen kaikkea modernina propagandistisena narratiivina, jota puolue itsetietoisesti käyttää hyväksi.

Kiinan kommunistisen puolueen kuvataan myös noina hajaannuksen aikoina olleen ensisijainen Kiinan kansan puolesta taistellut taho niin sisäisissä konflikteissa kuin myös sodassa Japania vastaan. Puolueen menestys sisällissodassa Kuomintangin vauraampaa ja paremmin varustettua

¹⁹² Callahan 2004, 211–212.

¹⁹³ Chung 2011, 297–299.

armeijaa vastaan pohjaa lopulta siihen faktaan, että itse historia Kiinan kansalaisten tahdon kautta soi sille mandaatin Kiinan hallitsemiseen.¹⁹⁴ Historiallisella sattumalla ei ajatella olleen sijaan puolueen valtaannousussa.¹⁹⁵

Vuosi 1949 yhdistyy voimakkaasti ja selkeästi ei vain Kiinan kansantasavallan perustamiseen, vaan myös Kiinan kansaa piinanneiden nöyryytyksien lopulliseen päättymiseen:

*Uuden Kiina syntymä merkitsi Kiinan yli satavuotisen historian päättymistä semifeudaalisena, semikolonisoituna valtiona ja päätty Kiinan feudaalihallitsijoiden vallan, jotka olivat orjuuttaneen Kiinan kansan. Ihmiset olivat kärsineet läpi lukuisten sisäisten sotien ja kaaoksen kun katkerat erimielisyydet repivät maan kahtoa. Kiinan kansa nousi ylös ja alkoi ottaa haltuun oman tulevaisuutensa ja kohtalonsa, avaten uuden kappaleen Kiinan historiassa.*¹⁹⁶

Huomionarvoisia ovat artikkelissa käytetyt ilmaisut nöyryytetystä Kiinasta *osin* feodaalisena ja *osin* kolonisoituna valtiona. Huolimatta nöyryytyksien vuosisadan voimakkaasta traagisesta kerronnasta, muistuttaa Qiushi kuitenkin myös siitä, että Kiinan kulttuurinen ja historiallinen itseriittoisuus oli niin suurta, että sitä ei koskaan valloitettu ja kolonisoitu sillä tavalla totaalisesti, kuin esimerkiksi Afrikan maita. Vaikkakin vain kommunistinen puolue kykeni nostamaan Kiinan takaisin vanhaan historialliseen loistoonsa, oli tämä palaaminen mahtivaltioksi kuitenkin toisaalta Qiushin mukaan historiallisesti vääjäämätöntä.¹⁹⁷

Kiinan nykyinen poliittinen tilanne nojaa Qiushin mukaan paljolti nöyryytyksien vuosisadan luomaan historialliseen kontekstiin. Kommunistisen puolueen johdolla toteutettavan demokratian ensimmäinen funktio ei ole voinut olla oikeuksien tai vapauksien luominen kansalle, vaan ensin koko Kiina on täytynyt pelastaa kolonialismilta ja sisäiseltä kaaokselta. Vasta kun Kiina oli taas vapautettu Kiinan kansantasavallan muodossa vuonna 1949, oli mahdollista keskittyä myös muihin

¹⁹⁴ Ouyang, Song: *The Leadership of the Communist Party of China is the Choice of History and the People*. Qiushi 2010/1, 37–39. Kirjoittaja on Kiinan kommunistisen puolueen keskuskomitean historiantutkimuksen yksikön johtaja.

¹⁹⁵ Yao, Huan: *The Leadership of the CPC is a Consequence of History*. Qiushi 2010/1, 137. Kommunistisen puolueen toisesta lehdestä lainattu teksti.

¹⁹⁶ *Socialism and National Rejuvenation*. Qiushi 2010/2, 49. “The birth of New China marked the end of China’s history of more than 100 years as a semi-feudal, semi-colonial nation and ended the reign of China’s feudal rulers that had enslaved the Chinese people. The people had suffered through a long series of internal wars and chaos as the country was torn apart in bitter strife. The Chinese people stood up and began to take control of their own future and destiny, opening a new chapter in Chinese history.”

¹⁹⁷ *Socialism and National Rejuvenation*. Qiushi 2010/2, 49.

yhteiskunnallisiin tekijöihin, joista seuraavaksi tärkein oli vaurauden ja vakauden luominen Kiinaan. Kiinalainen demokratia ja vapaudet tulevat kyllä kehittymään, mutta pitkä nöyryytyksien historia tarkoittaa vääjäämättä sitä, että tuttua Qiushin narratiivia noudattaen se etenee erilaista reittiä kuin länsimainen.¹⁹⁸ Historialliset konkreettiset tapahtumat asettuvat myös tässä tukemaan kulttuurirelativismiin ja uniikin Kiinan narratiiveja.

William Callahan tekee mielenkiintoisen huomion siitä, kuinka Kiinan kommunistinen puolue nöyryytyksen vuosisataa korostaessaan varta vasten muistelee ja tuo esiin omaa historiallista heikkouttaan. Kiinassa nöyryytyksen vuosisataa muistellaan niin koulukirjoissa, näyttelyissä kuin mediassakin. Callahan näkee tällaisen häpeän korostamisen yhtenä tapana käyttää historiaa erilaisten poliittisten tavoitteiden saavuttamiseen. Häpeän käsite voidaan ymmärtää laajasti, eikä se Kiinassakaan yhdisty pelkästään tosiasialliseen talouden ja yhteiskunnan kehitykseen, vaan nöyryytys ja siitä seuraava voimaantuminen ovat paljolti myös symbolisia. Moderni Kiina on erittäin tarkka siitä, ettei se enää osoita minkäänlaista nöyryyttä kansainvälisessä politiikassa. Nöyryytyksen narratiivi pitää aina sisällään myös kansallisen pelastuksen ajatuksen. Samalla nöyryytys kertoo tehdyistä virheistä ja asettaa selvän rajan nöyryytettyjen ja nöyryyttäjien välille. Lisäksi se implikoi aina niitä nöyryytettyjen sisäisiä heikkouksia, jotka johtivat tappioon. Tällaista taustaa vasten nöyryytyksen vuosisata tarjoaa kommunistiselle puolueelle elinvoimaisen kulttuurisen muiston, jolla niin vahvistaa kiinalaisten omaa identiteettiä kuin myös samalla suunnata kritiikkiä sisäänpäin. Myös ”sisäinen korruptio” on kitkettävä pois nöyryytyksen korjaamiseksi.¹⁹⁹ Nöyryytyksen kokemus oli Kiinassa vahvasti läsnä jo 1900-luvun alussa, ja vastaavaa retoriikkaa käyttivät kommunistien lisäksi myös muut tuon ajan kiinalaiset johtajat. Vaikka kansallisen nöyryytyksen ja uuden nousun tarina oli muodoltaan sama, olivat nöyryytyksen tarkat syyt ja Kiinan viholliset eri tavoin määritelty erilaisten poliittisten tarpeiden mukaan.²⁰⁰

Lienee erittäin todennäköistä, että vuosisadan nöyryytys on jos ei varsinaisesti historiatieteellisesti valheellinen, niin paljolti kommunistisen puolueen varta vasten korostamana ja yksinkertaistama ajanjakso. Kuten edellä todettu, jäi kiinalainen kulttuuripiiri ja kansallinen itsetietoisuus kuitenkin varsin elinvoimaisesti henkiin länsivaltojen aiheuttamasta nöyryytyksestä huolimatta. Kiina alistettiin poliittisesti ja kaupallisesti, mutta se oli niin suuri, kaukainen ja myös kehittynyt yhteiskunta, ettei länsivaltojen ollut mahdollista hävittää tai ottaa haltuun sitä kokonaan. Esimerkiksi vuosina 1839–42 ja 1856–60 käydyt oopiumsodat rajoittuivat lähinnä pääkaupungin

¹⁹⁸ Fang, Ning: *Developing Democracy on the Basis of China's Reality*. Qiushi 2014/2, 45–49.

¹⁹⁹ Callahan 2004, 199–206.

²⁰⁰ Callahan 209–211.

ryöstelyyn ja voittajille entistä edullisempien kauppasopimusten laatimiseen. Huomionarvoista onkin, että länsimaiden tavoitteena oli ensisijaisesti hyväksikäyttää valmiina olemassa olevia kiinalaisia markkinoita, ei valloittaa koko maata.²⁰¹ Länsivaltojen lähettämien rangaistusretkikuntien vaikutus ulottui lopulta vain kovin harvan tuon ajan Kiinan asukkaan elämään. Erityisesti tavallisille nöyryytyksen vuosisadaksi kutsutun ajan talonpojille länsimaiden aiheuttama nöyryytys oli täysin tuntematon ilmiö. Käsitys siitä, että Kiina tosiaan oli alisteisessa asemassa ja nöyryytetty saavutti laajaa yleisöä vasta myöhemmillä vuosikymmenillä.²⁰² Toisin sanoen, ei voida uskottavasti väittää että ne laajat kansan rivit, joiden puolesta kommunistinen puolue Qiushin sivuilla argumentoi, olisivat välttämättä kokenut sellaista vuosisadan kestäväää subjektiivista ja henkilökohtaista nöyryytystä, kuin annetaan ymmärtää. Tärkeämpää lieneekin moderneille lukijoille rakennettu nöyryytyksen narratiivi, joka ainakin pintapuolisesti saa perustelunsa konkreettisesta tapahtumahistoriasta.

Puolueen synty

Tyypillinen modernin historian kertaus Qiushin sivuilla on kertomus siitä, kuinka historia ja Kiinan kansan tahto ovat väijäämättä asettaneet Kiinan kommunistisen puolueen maansa johtajiksi. Kiinan kansantasavallan lisäksi myös sitä edeltäneen itse Kiinan kommunistisen puolueen synty otetaan huomioon, erityisesti vuoden 2011 lehdissä, jolloin puolue juhli 90-vuotispäiväänsä. Puolueen synty kuvataan pohjimmiltaan kiinalaiseksi ilmiöksi sen sijaan, että kyseessä olisi ollut vain länsimaista Kiinan tuotu marxilainen aate.²⁰³ Kiinan aikansa valistuneimmat vallankumoukselliset harkitsivat tarkkaan ja valitsivat marxilaisuuden kaikkien tarjolla olevien 1900-luvun alun aatteiden joukosta²⁰⁴. Tämä kiinalaisten olosuhteiden ja marxilaisen ideologian yhdistelmä synnytti puolueen historiallisena, uniikkina Kiinan pelastavana ilmiönä. Historiallista vertausta käyttäen Qiushin artikkeli kertoo, että mikäli puolue ei olisi ymmärtänyt työväenluokan ja kommunistisen ideologian tärkeyttä, olisi se ollut pohjimmiltaan vain yksi talonpoikaikapina muiden joukossa. Puolueen historiallinen merkittävyys Kiinan pelastajana syntyy nimenomaan sen ideologisesta yhtenäisyydestä ja vahvasta organisaatiosta. Täydellisiä yksilönvapauksia ajavat ”anarkistit” olisivat itse asiassa murtaneet työväenluokan yhtenäisyyden ja estäneet Kiinaa koskaan nousemasta

²⁰¹ Darwin 2008, 269–276.

²⁰² Elliott 2002, 141–144.

²⁰³ Jin, Chongji: *An Epoch-Making Event*. Qiushi 2011/4, 60.

²⁰⁴ *Socialism and National Rejuvenation*. Qiushi 2010/2, 48.

jaloilleen.²⁰⁵ Kiinan erityislaatuisuuden ja sille omintakeisen väestörakenteen uskotaan myös osaltaan johtaneen vääjäämättä sosialistiseen vallankumoukseen. Kiina ei olisi onnistunut samanlaisessa demokraattisessa vallankumouksessa kuin Euroopan maat, koska tuon ajan Kiinassa ei ollut samanlaista runsaslukuista kaupunkilaisporvaristoa.²⁰⁶

Historiatieteellisesti marxismin veto ei ollut Kiinassa mitenkään ehdoton. 1900-luvun aikana Kiinassa vallinneet uudet modernistiset ja Kiinaa muokkaamaan valmiit ajattelijat eivät juuri kiinnittäneet huomiota marxismiin ennen Venäjän vallankumousta 1917. Tuohon mennessä Kiinan tarve muuttua ja modernisoitua oli kuitenkin ollut jo hyvin selkeä, olihan esimerkiksi keisarivalta kaatunut jo 1911. Marxilainen maailmankäsitys ei myöskään tuntunut kovin relevanteilta tuon ajan kiinalaisille ajattelijoille, joiden kotimaa ei selvästikään ollut kehittynyt kapitalistinen systeemi, joka olisi tällöin Marxin mukaan pitänyt sisällään sosialistisen vallankumouksen siemenen. On myös huomionarvoista, että vallassa ollut Kiinan tasavalta ei tuolloin ollut mitenkään ideologisesti sosialismin vastainen, vaan pelkästään nationalistinen. Kansantasavallan aikainen johtohahmo ja myös Kiinan kansantasavallassa tänäkin päivänä valtion isähahmona pidetty Sun-Yat Sen esimerkiksi suhtautui suopeasti joihinkin sosialistisiin aatteisiin ja onnitteli myös Venäjän bolsevikkeja heidän kansannousustaan.²⁰⁷ Kiinan tasavallan aikana nationalistinen Guomindang-puolue ja Neuvostoliitto tekivätkin itse asiassa paljon yhteistyötä, Kiinan kommunistisen puolueen ollessa tuolloin vielä vähemmän vaikutusvaltainen ja tehdessä yhteistyötä Jiang Jieshin hallitsevan puolueen kanssa. Vielä 1930-luvulla kommunistien ja nationalistien ajaututtua sisällissotaan ei ollut mitenkään selvää, mihin suuntaan kansan syvien rivien sympatia tulisi lopulta suuntautumaan.²⁰⁸

Molempien puolueiden ensisijainen tavoite 1900-luvun alun Kiinassa oli yhteinen: Kiinaa alistavien imperialististen voimien päihittäminen ja Kiinan yhtenäiseksi palauttaminen.²⁰⁹ Tähän asti niin nationalistien kuin myös kommunistien historiallinen narratiivi on tosiasiasa melko lailla samankaltainen, kuin pelkästään kommunisteille omistettu tarina moderneissa Qiushi-julkaisuissa. Pääteemana on kuitenkin eksaktin kommunistisen ideologian sijaan Kiinan pelastaminen, joka vaikuttaa olleen yhteistä kaikille tuon ajan uusille kiinalaisille ideologioille. Lisäksi suurelle määrälle kansalaisia koko ideologinen kysymys oli tosiasiasa täysin epärelevantti heidän eläessä

²⁰⁵ Jin, Chongji: *An Epoch-Making Event*. Qiushi 2011/4, 64–65.

²⁰⁶ Xing, Bens: *Grasping the Main Thread in the History of the CPC*. Qiushi 2011/4, 68. Kirjoittaja on Qiushin entinen päätoimittaja.

²⁰⁷ Spence 1991, 305.

²⁰⁸ Spence 1991, 410.

²⁰⁹ Spence 1991, 334–337.

epävakaissa oloissa ja ankarassa köyhyydessä, joka ei jättänyt varaa pohtia erilaisten stabiliteettia lupaavien ideologioiden välisiä nyansseja.²¹⁰ Kansantasavallan suurimmaksi erheeksi voitaneen todeta epäonnistuminen olojen rauhoittamisessa, talouden vakauttamisessa ja maareformin toteuttamisessa sen sijaan, että kyseessä olisi ollut jotenkin pohjimmiltaan Kiinalle ideologisesti sopimaton puolue.

Vajaaksi jäänyt vallankumous 1911–1949

Kiinan tosiasiallisessa historiassa vallankumouksellisuus ei ollut kommunistisen puolueen yksinoikeus. Qing-dynastian kaatumisesta vuonna 1912 on useita vuosikymmeniä kommunistien lopulliseen voittoon vuonna 1949. Oma historiaansa rakentaessaan puolue joutuu ottamaan kantaa myös tähän aikakauteen ja tarjoamaan selityksiään sille, miksi muut kokeilut rakentaa modernia Kiinaa epäonnistuivat. Vaikka vuodesta 1911 eteenpäin alkaneet vallankumoukselliset liikkeet myönnetään tärkeäksi osaksi Kiinan kansantasavallan historiaa, on Qiushin sivuilla suhtautuminen tuohon ajanjaksoon aina varauksellinen: Tuon ajan kilpailevat ideologiat olivat loppujen lopuksi vääriä tai ainakin epätäydellisiä Kiinalle, eivätkä ne onnistuneet Kiinan yhtenäistämässä ja vapauttamisessa sillä tavalla, kuin puolueen lopulta kerrotaan tehneen. Vuoden 1911 vallankumous onnistui ansiokkaasti kaatamaan monituhatuotisen kiinalaisen dynastisen autoritäärisen systeemin, mutta pohjimmiltaan kyseessä oli kuitenkin porvarillinen vallankumous. Tässä yhteydessä tämän tulkitaan tarkoittavan sitä, että kyseinen vallankumous ei täysin ymmärtänyt Kiinassa vallitsevia yhteiskunnallisia ja kulttuurisia olosuhteita, vaan oli itsekin historiallisen kontekstinsa rajoittama. Feodalismi ja imperialismi jäivät kaatamatta, eikä vallankumousta viety enempää eteenpäin länsimaiden rangaistuksien pelossa.²¹¹ Qiushi kuvaakin tuon ajan hajanaista Kiinaa selvästi negatiivisessa valossa luoden kontrastia siihen voimaantumisen, ylpeyden ja yhtenäisyyden tarinalle, jota puolue itsestään tänä päivänä rakentaa. Tuon kaaoksen aikana Kiinan kansan kerrotaan ymmärtäneen, ettei yksilöiden vapaus tulisi koskaan toteutumaan puhtaan individualismin kautta, ellei Kiina pyristelisi irti niin länsimaiden kuin myös vanhentuneen dynastisen yksinvallan kahleista.²¹²

²¹⁰ Spence 1991, 424–434.

²¹¹ Jin, Chongji: *An Epoch-Making Event*. Qiushi 2011/4, 60–61.

²¹² Jin, Chongji: *An Epoch-Making Event*. Qiushi 2011/4, 62.

Vuoden 1911 kansannousut olivat se lopullinen osoitus dynastisen Kiinan muutospaineista, jotka saivat lopulta Qing-dynastian sortumaan ja Kiinan etsimään modernia polkuaan. Myös Qiushi toteaa tämän kommunistipuolueen valtaannousua yli 35 vuotta edeltäneen tapahtuman arvokkaaksi ja patrioottiseksi kansannousuksi. Qing-dynastian aikainen Kiina oli todellakin heikko ja jälkeenhääntynyt. Erityisesti tuon ajan vallankumouksellista sankaria ja kansallisen Kuomintang-puolueen perustajaa Sun Yat-seniä katsotaan myötämielisin silmin myös kommunistipuolueen näkökulmasta. Modernin Kiinan isänä kunnioitettu Sun Yat-sen ei kuitenkaan Qiushin mukaan pystynyt vastustamaan Kiinassa yleensä kuin myöskään oman puolueensa sisällä vallitsevia negatiivisia imperialistisia voimia. Vuodesta 1911 aina vuoden 1949 Kiinan kansantasavaltaan asti kestänyt kaaoksen ja sotien aika johtuikin pohjimmiltaan siitä, että vuoden 1911 vallankumous jäi merkittävyystään huolimatta vajavaiseksi. Qiushille tyypillinen kulttuurirelativistinen argumentti saa vahvistusta myös Kiinan kansantasavallan saamasta kuvauksesta – kyseessä oli täydellinen kopio länsimaisesta ”porvarillis-demokraattisesta systeemistä”. Porvarillinen demokratia ei kuitenkaan ollut uskottava vaihtoehto Kiinan kaltaisessa osittain feodalistisessa ja kolonialistisessa systeemissä.²¹³ Vuoden 1911 vallankumous on osa kommunistisen puolueen narratiivia, mutta ensisijaisesti se pyrkii osoittamaan, kuinka tuon ajan tapahtumat eivät merkittävyystään huolimatta vielä olleet *riittäviä* Kiinan pelastamiseen. Vasta vuonna 1919 puhjennut Toukokuun neljännen päivän liikkeen kerrotaan Qiushin sivuilla olleen se joukkoliike, joka synnytti kiinalaisiin olosuhteisiin sopivan, työväenluokkaan pohjaavan demokraattisen vallankumouksen.²¹⁴

Japanin 1930-luvulla alkanut ja toisen maailmansodan myötä päättynyt sota Kiinaa vastaan kuvataan varsin totuudenmukaisesti suurena kärsimyksenä ja taisteluna, joka kosketti suurta osaa Kiinan kansaa. Tämä tosiasia monia eri kiinalaisia toimijoita, kuten esimerkiksi tuolloin Kiinaa hallitsevan Kiinan tasavallan, kontribuutiot japanilaisten vastustamiselle jätetään Qiushissä huomiotta. Suuri voitto Japania vastaan tapahtui toki Kiinan kansan toimesta, mutta ehdottomasti kommunistisen puolueen johdolla. Tämä narratiivi kertoo niin kommunistisen puolueen ehdottomasta historiallisesta vastuusta Kiinan pelastamiseksi, mutta lisäksi sitouttaa maan armeijavoimina tänäkin päivänä toimivan Kiinan vapautusarmeijan organisaatioineen ja saavutuksineen täysin alistaiseksi puolueen ideologiselle johtajuudelle.²¹⁵

²¹³ Chen, Kuiyuan: *The Revolution of 1911: Opening the Door to Progress in China*. Qiushi 2012/1, 73–78. Kirjoittaja on Kiinan sosiaalitieteiden akatemian johtaja.

²¹⁴ Chen, Kuiyuan: *The Revolution of 1911: Opening the Door to Progress in China*. Qiushi 2012/1, 78–80.

²¹⁵ Li, Jinai: *Cherished Legacies*. Qiushi 2011/1, 72–79. Kirjoittaja on Kiinan kansan vapautusarmeijan poliittisen siiven johtaja.

Puolueen motiivit vähätellä lähihistorian moninaisia vallankumouksellisia voimia lienevät melko selviä. Nämä Kiinan pluralistisesta kehityksestä ja noususta kertovat historialliset tarinat voisivat vaarallisimmillaan tarjota vaihtoehtoisia malleja myös modernille Kiinalle. Larryn mukaan puolueen voidaan ajatella häivyttävän koko tuon ajan historiaa korostamalla vuoteen 1912 asti hallinneen Qing-dynastian mahtia ja historiallista jatkuvuutta. Suuren ja mahtavan Kiinan narratiivi rakennetaan niin, että vuodesta 1949 alkanut Kiinan kansantasavalta on dynastisen historian ja Qing-dynastian jatkumo. Välissä vallinnut kaaos ja hajanaisuuden aika ei ansaitse puolueen silmissä tulla kuvatuksi muuna kuin väliaikaisena häiriönä.²¹⁶ Tällä implikoidaan samalla sitä, että tuosta ajasta saatavat vaihtoehtoiset historialliset ja ideologiset vaikutteet eivät ole relevantteja tälle päivälle. Kiinan lähihistorian ja puolueen nousun tarina kiteytyvät ensisijaisesti narratiiviin puolueen historiallisesta välttämättömyydestä.

Vaikka 1911 alkanut vallankumous jäikin osittain vajaaksi, kerrotaan sen Qiushissä kuitenkin ollut mahtava osoitus Kiinan kansan yhtenäisyydestä ja muutoshalusta. Kiinan viimeisen dynastian valtaeliitin muodostivat vieraana valloittaja saapuneet mantšut. Qiushin tekstit joutuvat toki myöntämään, että Qing-dynastia oli vieraan kansan johtama. Tämä seikka ei kuitenkaan estä kiinalaisen yhtenäisen sivilisaation kuvaamista puolueelle edullisessa valossa. Mantšujen ja kotoperäisten han-kiinalaisten enemmistön välisiä vihasuhteita vähätellään kansallisen yhtenäisyyden kustannuksella. Qiushin mukaan vuonna 1911 puhjennut mantšuvallan syrjäyttänyt vallankumous ei niinkään suuntautunut vihana hallitsevaa valtaeliittiä kohtaan, vaan pelkästään Kiinan kansan pyrkimyksenä modernisoitua ja vastustaa ulkovaltojen nöyryytyksiä. Jin Chongji korostaa artikkelissaan kiinalaisen valtion yhtenäisyyttä ja toteaa, että 1900-luvulle tultaessa mantšut ja han-kiinalaiset eivät juuri eronneet toisistaan edes ulkoisten tapojen perusteella. Vuoden 1911 vallankumouksen kerrotaan olleen melko rauhanomainen ja johtaneen yhteiseen monikansalliseen kiinalaiseen kansalliseen rintamaan vailla kohtuutonta etnistä väkivaltaa.

Voimallisin huuto joka kuultiin tultaessa vuoden 1911 vallankumoukseen oli ”vastustakaa mantsuja.” Kuitenkin vallankumouksen alettua mantsukuolemia oli kuitenkin hyvin vähän ja harvassa, ei mitään ”etnisen puhdistuksen” kaltaista, mikä oli tapahtunut joissakin muissa maissa viime aikoina, eikä missään nimessä mitään kansanmurhan kaltaista. Sen sijaan suurimmaksi kutsuhuudoksi tulikin pian ”tasavallan rakentaminen viidelle

²¹⁶ Larry 2008, 113.

etniselle ryhmälle [han-kiinalaisille, mantsuille, mongoleille, huille ja tiibetiläisille].”²¹⁷

Tätä historiallista väitettä käytetään alleviivaamaan Kiinalaisen sivilisaation erityisenä pidettyä yhtenäisyyttä:

[...]Kiinalainen valtio, jonka kaikki Kiinan etniset ryhmät ovat hyväksyneet, ei ole vain monien etnisten ryhmien valtio, tai jonkun keinotekoinen keitos. Se syntyi pohjaten perustavanlaatuiseen objektiviseen prosessiin, joka vei tuhansia vuosia.”²¹⁸

Edward J. M. Rhoads on kirjoittanut kattavan tapahtumahistorian mantšujen Qing-dynastian viimeisistä vuosista, jossa hän kuvaa myös enemmistön ja hallitsijavähemmistön välisiä suhteita. Toisin kuin esimerkiksi Jin väittää, olivat mantšut aivan Qing-dynastian loppuun saakka tavoiltaan ja asemaltaan täysin erillinen ryhmä. Mantšut säilyttivät toiseutensa tarkoituksella ja aktiivisesti esimerkiksi asumalla omilla asuinalueillaan, pitämällä yllä paimentolaistaustansa liittyviä ratsastustaitoja ja vaatimalla han-enemmistöltä alisteisuutta osoittavaa palmikoitua hiustyyliä. Rhoads ei toki väitä, ettei kulttuurivaihtoa olisi tapahtunut paljonkin, mutta tämä ei tarkoita, että mantšut olisivat mitenkään sulautuneet osaksi kiinalaista kulttuuripiiriä.²¹⁹ Vielä selvemmän esimerkin modernisoituvan Kiinan sisällä vallitsevista etnisistä ristiriidoista antaa Rhoadsin kuvaus vuoden 1911 vallankumouksesta, joka todella sisälsi paljon vihaa eriarvoisessa asemassa olevia mantšuja kohtaan. Lukuisia tapausesimerkkejä alkuperäisistä kiinankielisistä lähteistä esiin vyöryttäen Rhoads kuvaa valtaväestöstä selvästi jo vaatetuksensa ja murteensa perusteella erottuvien mantšu-siviilien pakokauhua. Pelkän mantšu-sotilaiden surmaamisen sijaan koko kansanryhmää kohtaan osoitettiin pidäkkeetöntä väkivaltaa yksinkertaisesti etnisen ryhmän perusteella. Rhoads asettuu vastoin Qiushin väitettä todetessaan, että kyseessä todellakin oli

²¹⁷ Jin, Chongji: *The Formation of the Chinese Nation*. Qiushi 2010/1, 130–131. “The most rousing cry heard in the run up to the Revolution of 1911 was “oppose the Manchu.” After the start of the revolution, however, there were only a small number of Manchu casualties in a very few localities, nothing like the “ethnic cleansing” that has occurred in a number of other countries in recent times and certainly nothing like genocide. In contrast, the most prominent call soon became “building a republic of the five ethnic groups [Han, Manchu, Mongolian, Hui and Tibetan].”

²¹⁸ Jin, Chongji: *The Formation of the Chinese Nation*. Qiushi 2010/1, 128. “[...]Chinese nation, which is accepted by all ethnic groups in China, is not merely a nation with many ethnic groups or simply someone’s concoction. It was formed on a profound objective foundation through a process that took thousands of years.”

²¹⁹ Rhoads 2000, 11–69.

kansanmurha (*genocide*).²²⁰ Kiinan kommunistisen puolueen propagandistiset motiivit ja myös ansiot ovat selvät tällaisen vajavaisen historiankirjoituksen osalta, mutta historiatieteellisesti niitä voidaan luonnehtia epäuskottaviksi.

Erheistä on opittu: Kiinan kansantasavallan historia vuodesta 1949

Qiushin englanninkielisen painoksen ensimmäinen numero sisältää Kiinan korkeimpaan johtoon vuonna 2009 kuuluneen Jia Qinglinin nimissä julkaistun kertauksen Kiinan historiasta. Erityisesti tarkastelun arvoisen artikkelista tekee sen näkökulma, jossa se muistelee *Kiinan kansan neuvoo-antava poliittinen konferenssin* historiaa osana kommunistisen puolueen valtaa. Kiinan kansantasavallan perustamisesta asti olemassa ollut konferenssin tarkoituksena oli alun perin koota yhteiseen rintamaan myös muiden kuin kommunistipuolueiden jäsenet. Nykyään konferenssi toimii eräänlaisena neuvoo antavana ja keskustelua käyvänä ylähuoneena, jonka jäsenenä on myös Kiinan pienpuolueiden jäseniä kuin myös poliittisesti sitoutumattomia asiantuntijoita. Kovin suurta yleiseen politiikkaan vaikuttavaa valtaa tämä neuvoo-antava elin ei harjoita.²²¹ Historiallinen kertomus neuvoo-antavasta poliittisesta konferenssista kuitenkin on omiaan vahvistamaan kommunistisen puolueen legitimizeettiä pluralistisena ja koko kansaa kuulevana hallitsijana. Vaikka Kiinan kansantasavalta on *de facto* yksinpuoluevalta, niin teknisesti ottaen myös muita sallittuja puolueita on olemassa.

Jia Qinglin kertoo tarinaa Kiinan itsenäisyystaistelusta ja siitä, kuinka kaikki yhteiskunnan eri osapuolet liittyivät yhteen taistelemaan paremman Kiinan puolesta. Mao Zedongia lainaten todetaan Kiinan tarvinneen mahdollisimman laajaa ja monitaustaista yhtenäistä rintamaa. Tällainen edustuksellisuuden ihanne yhdistyy kuitenkin välittömästi myös puolueen yksinvaltaan: laajat kansanjoukot ja muut puolueet tarvitsevat kommunistisen puolueen vahvaa johtajuutta.²²² Samanlainen narratiivi etenee kansantasavallan perustamisesta tähän päivään asti. Kiinassa olevat kommunistipuolueen ulkoiset poliittiset voimat sitoutetaan tällaisella historiankertauksella osaksi vallitsevaa järjestelmää. Myös muut kuin itse kommunistipuolueen aikaansaamat saavutukset voivat

²²⁰ Rhoads 2000, 187–205.

²²¹ Saich 2011, 150–151.

²²² Jia, Qinglin: *Constant Advances in the Cause of the Chinese People's Political Consultative Conference Under the Great Banner of Socialism with Chinese Characteristics* Qiushi 2009/1, 13–14. Jia oli kirjoitushetkellä politbyroon keskuskomitean eli käytännössä korkeimman päättävän elimen jäsen.

siis tulla osaksi Qiushin luomaa narratiivia niin kauan, kun ne toimivat puolueen legitimiteetin puitteissa. Puolue nimenomaan konsultoi, eli isällisesti kuuntelee kiinalaiseen yhteiskuntaan hyväksyttyjä toissijaisia poliittisia järjestöjä.

Myös Kiinan kansantasavallan ikonisen johtajan Maon aikaiset tapahtumat käsitellään tarkasti tietystä näkökulmasta. Kulttuurivallankumous ja suuri harppaus eteenpäin tunnetaan laajalti länsimaaisessa historiankirjoituksena tuhoisina ja irrationaalisina yhteiskunnallisina kokeiluina, jotka johtivat niin taloudelliseen kuin myös intellektuaaliseen taantumaa. 60- ja 70-luvulla vallinnut massaliikkeiden, poliittisen kaaoksen ja taloudellisen pysähtyneisyyden aika todetaan myös puolueen omassa historiankirjoituksessa luonteeltaan negatiiviseksi tapahtumaksi. Kulttuurivallankumous kerrotaan kuitenkin katastrofiksi Kiinan kansalle ja uskollisille puolueen jäsenille, eikä varsinaisen *oikean* kommunistisen puoleen aikaansaamaksi kaaokseksi. Positiivisten voimien kommunistisen puolueen sisällä kerrotaan vastustaneen mielivaltaa ja Qiushi toteaaakin, ettei kulttuurivallankumous millään tavalla muuttanut puolueen perimmäistä luonnetta.²²³

Tärkeintä näyttääkin olevan puolueen koko historian sulauttaminen osaksi samaa jatkumoa. Puolue ei missään nimessä halua rikkoa omaa legitimiteettiään kohtaan varsinaisesti kieltämällä palaakaan omaa historiaansa tai yhtään omista johtajistaan, koska tämä toisi esiin jo pelkän ajatuksen siitä, että puolueen yksinvalta ei välttämättä olisikaan ehdottoman oikea ja ainoa suunta Kiinalle. Tämä rikkoi niin historiallisesti välttämättömän kuin myös historiallisten jatkumon omaavan Kiinan narratiivia vastaan. Sen sijaan tapa jolla vallankumouksellista maolaista aikaa muistellaan on kyllä muuttunut. Historiallisia vallankumoussankareita voidaan modernissakin propagandassa käyttää esimerkkeinä kansalle puolueen palvelemisesta. Historialliset sankarit taipuvat kuitenkin uuden ajan vaatimukseen – sankareita ei haluta kuvata epäuskottavan täydellisinä ja uhrautuvina sosialismin supersankareina. Bradyn mukaan jo 90-luvulla puolue ymmärsi olla tarinoimatta historian työläissankareista, jotka eivät ottaneet lomaa edes kiinalaiseksi uudeksi vuodeksi, koska modernien kiinalaisten olisi vaikea eläytyä tällaiseen esimerkkiin saati noudattaa sitä.²²⁴

Maon aikainen kaaos ja poliittinen epävarmuus ja tästä seurannut selvä muutos kommunistisen puolueen poliittisessa kulttuurissa tunnustetaan ääneen. Qiushissa mainitaan melko suoraan, että Maon jälkeen puolue on siirtynyt karismaattisesta persoonallisesta johtajuudesta entistä enemmän kohti institutionaalista legitimiteettiä. Tällainen adaptaatiokyky lienee ollut yksi niistä syistä, joiden

²²³ Ouyang, Song: *Acuaurately Grasping the Main Aspect and the Essence of The Party's History – Marking the Publication of Volume II of The history of the Communist party of China*. Qiushi 2011/3, 112–113.

²²⁴ Brady 2008, 75–76.

ansioista kiinalainen vallankumouksellinen kommunismi on onnistuneesti kyennyt muuttumaan ennustettavaksi ja konsensusta harjoittavaksi järjestelmäksi. Kuten Qiushi lainaa Deng Xiaopingiä, ovat systeemit paljon perustavanlaatuisempia, pitkäkestoisempia ja laajemmalle levittyviä kuin yksittäisten ihmisten johtajuuteen perustuva hallinto.²²⁵

Toisaalla Qiushissä puolueen valtaa legitimoidaan nimenomaan sen muuntautumiskyvyllä. Perinteisen talouskasvun ja teknokratisen hallinnon lisäksi uuden aikakauden kerrotaan tarvitsevan myös sosiaalitieteiden panosta, koska ideologiat ja kulttuurit ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa. Mielenkiintoisesti Qiushi joutuu välillä tasapainottelemaan varovasti kahden vastakkaiseen suuntaan vetävän voiman kanssa – puolue on täysin sitoutunut muuttuviin olosuhteisiin sopeutumiseen ja vaikutteiden omaksumiseen, mutta samaan aikaan ei hyväksy lainkaan omaa legitimitettiään uhkaavia ajatuksia. Tämä ilmaistaan tutulla termillä sosialismi kiinalaisin erityispiirtein, jonka kerrotaan tarkoittavan sitä, ettei Kiina voi kulkea samaa vanhaa kapenevaa polkua, muttei toisaalta voi vaihtaa katastrofaalisesti koko maankaan suuntaa.²²⁶ Termien epäselvyydestä huolimatta sosialististen ja kapitalististen arvojen mainitaan käyvän taistelua vielä tämänkin päivän maailmassa.²²⁷

Qiushin yleinen historiallinen narratiivi on selkeä: mahtava Kiina oli jonkin aikaa heikko, kunnes Kiinan kommunistinen puolue nosti sen takaisin oikeutetulle paikalleen. Kyseenalainen kohta tähän narratiiviin syntyy siitä Qiushin suosimasta väitteestä, että vain ja ainoastaan kommunistinen puolue voi viedä Kiinan kohti suuruutta. Juuri tämän seikan kyseenalaistaminen vahvasti itsensä tiedostavassa Kiinassa voi tuottaa puolueelle hallitsemattoman nationalismin ongelman.

Hallitsematon nationalismi on selvästi ollut ongelma kommunistiselle puolueelle aina 90-luvulta alkaen. Ruohonjuuritason kansanliikkeet saattavat mennä jopa niin pitkälle, että suoraan kyseenalaistavat puolueen legitimitetin sellaisissa tilanteissa, jossa se ei reagoi tarpeeksi vahvasti ulkopoliittisissa tilanteissa. Hyvänä esimerkkinä tästä on Diaoyu-saarten kysymys, jota Qiushi-lehden artikkelit kylläkin käsittelevät puhtaasti siitä näkökulmasta, että saaret kuuluvat vain ja ainoastaan Kiinalle historiallisin perustein. Ongelmana ei ole se, että ruohonjuuritasolla omaksuttaisiin juuri nämä propagandan luoman asenteet, vaan pikemminkin se, että ne synnyttävät

²²⁵ Cao, Kangtai: *Efforts Over the Past 60 Years The Rule of Law In New China*. Qiushi 2009/1, 78. Kirjoittaja on valtionneuvoston lakiasäättävän elimen johtaja.

²²⁶ Liu, Yunshan: *Work for Thriving Development of Philosophy and The Social Sciences At This New Historical Starting Point*. Qiushi, 2010/1, 17. Kirjoittaja on puolueen propagandasiiven johtaja.

²²⁷ Liu, Yunshan: *Work for Thriving Development of Philosophy and The Social Sciences At This New Historical Starting Point*. Qiushi, 2010/1, 19-21.

puolueen hallinnan ulkopuolella olevia kansanliikkeitä.²²⁸ Nationalismin aiheuttamat spontaanit purkaukset ovat aiheuttaneet myös sellaisia tilanteita, joissa puolue on osin joutunut mukautumaan ulkomaiden vastaisiin mielenosoituksiin ehkäistäkseen mielenilmauksien laajenemista myös itse puoluetta koskeviksi.²²⁹ Tässä suhteessa Qiushin esittämät tarinat Kiinan erityislaatuisuudesta ja sen historiallisista nöyryytyksistä ovat sille kaksiteräinen miekka – mikään näistä seikoista ei assosioitu automaattisesti juuri kommunistisen puolueen legitimizeettiin. Monet äärivasemmistolaiset kiinalaiset nationalistit ovat omaksuneet valtapuolueen marginaaliin siirtämän vallankumouksellisen maolaisen ideologian omaksi symbolikseen, jonka kautta kyseenalaistaa nykyistä sosialistisen perinteensä hylännyttä valtaeliittiä.²³⁰ Voimaa tällaiselle uus-maolaisuudelle antanee myös Kiinan kasvava taloudellinen eriarvoisuus, jonka antiteesinä klassinen kommunistinen ideologia paljolti toimii. Qiushin sivuilla vallankumoukselliset ajat muistetaan toki kunniakkaina ja tärkeinä, mutta esitetään melko epärelevantteina nykyiselle praktiikalle ja adaptaatiokykyä vaativalle ajalle. Kommunismia rakentavan ja varsinkin Maon henkilökultin ympärille kerääntyvän Kiinan aikana kommunistisen puolueen rooli yhteiskunnan johdossa oli symbolisesti voimakas ja helposti ymmärrettävissä oleva kertomus. Qiushin artikkelien perusteella myös puolue näyttää olevan tästä itse tietoinen ja pyrkii siksi vahvasti assosioimaan itseään osaksi myös kommunismin jälkeisen Kiinan menestystarinaa, eikä vain jäämään vanhentuneiden vallankumouksellisten krediittien varaan, joita sen ei enää ole mahdollista uskottavasti omistaa rakentamassaan modernissa Kiinassa.

Johtopäätökset

Hypoteesini mukaisesti Kiinan kommunistisen puolueen legitimizeettiin perustellaan useaan otteeseen kulttuuris-historiallisiin perustein Qiushin artikkeleissa. Niin kulttuuri kuin historia mainitaan eksplisiittisesti ja toistuvasti kiinalaisuuden ytimeksi ja kommunistinen puolue tuon jatkumon suojelijaksi ja luontevaksi jatkajaksi. Myös Kiinan lähihistoria on hyvin vahvasti läsnä, eikä nopeasti muotoaan muuttaneen puolueen usein mahdollisesti kiusallisiakaan historiallisia ajanjaksoja jätetä noteeraamatta. Yleisesti ottaen voidaan todeta, että Qiushin sivujen perusteella kommunistinen puolue ottaa propagandassaan hyvin koherentisti ja tietoisesti haltuun niin kulttuurin kuin historiankin ja rakentaa niistä omaa valtaansa pönkittäviä diskursseja. Tämä

²²⁸ Weatherley 2006, 156–160.

²²⁹ Lampton 2014, 118.

²³⁰ Yuezhi 2011, 222–228.

narratiivi onkin haluttu tuoda esiin myös kansainväliselle yleisölle englanninkielisen Qiushin muodossa. Tämän narratiivin voidaan arvioida yleisesti ottaen olevan yhtenevä muun 2000-luvun Kiinan julkisuuspolitiikan kanssa, jossa se pyrkii entistä enemmän tuomaan esiin omaa kulttuurista pehmeää valtaansa.²³¹

Qiushin artikkeleissa koko Kiinan syvimmän olemuksen määritellään moneen otteeseen nojaavan juuri Kiinan pitkään historiaan ja rikkaaseen kulttuuriin. Erityisesti puhutaan Kiinan sivilisaatiosta, joka kiinankielisessä *wenming*-termissä tarkoittaa samaan aikaan myös kulttuuria. Kiinalainen kulttuurinen sivilisaatio kuvataan omaksi itseriittoiseksi yksikökseen, joka poikkeaa luonteeltaan kaikista muista maailman kulttuureista. Kiinan historia kuvataan ikivanhaksi ja sen jatkuvuus tähän päivään saakka otetaan itsestään selvänä, mikä ei välttämättä ole uskottavaa historiatieteellisestä näkökulmasta. Yksi yhtenäinen Kiinan kulttuurinen sivilisaatio joka on jatkunut tuhansia vuosia katkeamattomana vanhoista dynastioista aina kommunistinen puolueen hallitsemaan Kiinaan asti on paljolti tietoisesti jälkikäteen rakennettu narratiivi.

Vaikka Qiushin artikkelit toki esittävät kiinalaisen kulttuurin erittäin positiivisessa valossa, ei Kiinan kulttuuripiiriä kuitenkaan kuvata muita maailman kulttuureja paremmaksi tai kiinalaista poliittista systeemiä universaalisti kaikille sopivaksi. Sen sijaan kommunistisen puolueen moderni propaganda ottaa selvästi ja avoimesti kulttuurirelativistisen asenteen – erilainen hallinto sopii eri kulttuureille. Tämä argumentti toimii selvästi vastaiskuna puolueen usein saamalla kritiikille koskien harvainvaltaa ja ihmisoikeuksia: kulttuurirelativismiin hyväksymisen oletetaan johtavan siihen, että ei ole olemassa mitään universaalista parlamentaarisen demokratian vaatimusta, jonka pohjalta länsi voisi Kiinaa kritisoida. Kiinan oman yksipuoluejärjestelmän kuvataan olevan juuri sille oikea maan yhteiskunnalliset ja historialliset taustat huomioonottaen. Puolueen hallintotapa ei myöskään ole ideologisesti jäykkä, vaan ”sosialismi kiinalaisin erityispiirtein” mahdollistaa hyvin suuria muutoksia, joissa puolueen oma historia tulkitaan uudelleen palvelemaan esimerkiksi täysin klassisesta marxilaisuudesta poikkeavia tavoitteita. Puolueen valtaa perustelevat diskurssit ovat siis luonteeltaan niin kulttuurista erityislaatuista, kulttuurirelativismia ja muuntautumiskykyä korostavia. Myös puolueen oman ideologian ulkopuoliset diskurssit otetaan huomioon erityisesti fukuyamalaista historiakäsitystä vastaan esitetyssä kritiikissä.

Sen lisäksi että Qiushi tulkitsee Kiinan kulttuuris-historiallisia piirteitä pragmaattisesti oman politiikkansa tarpeisiin, ottaa se myös taitavasti haltuun Kiinan konkreettista historiaa. Kiinan

²³¹ Malliesmerkki tästä julkisuuskuvan muutoksesta on esimerkiksi Beijingin olympialaisten avajaisseremonia vuonna 2008, jossa valtava speaktaakkeli esitteli Kiinan historiaa ja kulttuuria kansainväliselle yleisölle, vailla minkäänlaisia viittauksia kommunistiseen ideologiaan.

vaikutusvaltaisina uskonto ja yhteiskuntafilosofia kungfutselaisuus mahdollistaa laajuudessaan hyvinkin erilaisia mahdollisia uskottavia tulkintoja. Maolaisen ajan sijaan moderni kommunistinen puolue ei yritä hävittää vanhaa kiinalaista filosofiaa, vaan sen sijaan aktiivisesti lanseeraa sitä omiin tarkoituksiinsa. Tottelevaisuuteen ja hierarkiaan nojaava kungfutselaisuus taipuu helposti myös modernin harvainvallan tarpeisiin. Kuitenkin monet anarkistisemmat ja politiikan ulkopuolella olevat Kiinan kulttuuriperinnön osat rajautuvat puolueen suosiman perinteen kunnioituksen ulkopuolelle.

Kiinan muinaiset dynastiat hyväksytään positiivisena esimerkkinä muinaisen Kiinan suuruudesta. Myös territoriaalisten vaatimustensa kautta kommunistinen puolue asettautuu näiden historiallisten valtakuntien symboliseksi mantelinperijäksi. Esimerkiksi Diaoyu-saarten yhteydet vanhoihin dynastioihin legitimoivat myös modernin Kiinan omistussuhteen noihin maa-alueisiin, vaikka todellisuudessa dynastiset liukuvat valtasuhteet ja modernit kansallisvaltiot tiukkoine rajoineen eivät ole suoraan rinnastettavissa keskenään. Kiinan historiallinen narratiivi Qiushissa korostaa erittäin paljon niin historiallista jatkuvuutta kuin sen mukanaan tuomaa territoriaalista ja kulttuurista yhtenäisyyttä.

Kiinan historiallisen suuruuden lisäksi maan heikkous ja jälkeenjääneisyys 1800-luvulla hyväksytään avoimesti. 1800-luvulla alkanutta ja 1949 loppunutta aikakautta kuvataan dramaattisesti nöyryytysten vuosisadaksi. Uhriutumisen ja pelastumisen narratiivi toimii kuitenkin lopulta kommunistisen puolueen legitimitietin vahvistajana – muinainen vahva Kiina joutui väliaikaiseksi altavastajaan asemaan sisäisen kaaoksen ja imperialismin uhrina, mutta tuli lopulta taas Kiinan kommunistisen puolueen pelastamaksi ja yhdistämäksi. Qiushin artikkelit antavat Kiinan lähihistoriasta sellaisen kuvan, että vain ja ainoastaan puolueen johdolla maan oli mahdollista taas yhdyttyä ja tulla vahvaksi. Muut kilpailevat kansallishenkiset ja parlamentaariset kokeilut olivat tuomittuja epäonnistumaan epäsovinnaisena kiinalaiseen kontekstiin. Puolueen valta on historian tekemä valinta.

Huolimatta siitä, että kommunistinen puolue on paras kaikista mahdollisista hallitsijoista Kiinalle, löytyy myös puolueen omasta historiasta sellaisia selviä virheitä, ettei se voi uskottavasti olla ottamatta niihin kantaa. Malliesimerkkinä Maon aikaista suurta tuhoa ja inhimillistä kärsimystä ei kielletä, mutta ne erotetaan käsitteellisesti puolueen legitimitietistä. Puolue kykenee aina oppimaan virheistään ja mukautumaan historian vaatimuksiin. Virheitä tehneet valtaapitävät eivät tosiasiassa edustaneet kommunistisen puolueen todellista tahtoa. Vanhojen kommunistijohtajien sanoja voidaan tulkita kunnioittavasti uudessa valossa, jolloin ne oikeuttavat täysin toisenlaista politiikkaa,

mitä kyseiset johtajat todellisuudessa ajoivat. Jotkut kivuliaatkin vaiheet oli vain pakko käydä lävitse osana kiinalaisen yhteiskunnan kehitystä. Kun historiallinen tilanne vain sallii, niin myös poliittisia oikeuksia voidaan kyllä lisätä hallitusti.

Näitä erilaisia retorisia keinoja käyttäen Kiinan kommunistinen puolue osoittaa, että se on periaatteessa valmis käymään keskustelua ja hyväksymään erilaisia näkökulmia hyvinkin monen yhteiskunnallisen kysymyksen osalta. Qiushin artikkeleista käy kuitenkin selväksi, että kaikki puolueen vallan oikeutusta koskevat väitteet ovat kategorisesti rajattuja ja kontrolloituja. Historialliset erheet olivat osoitus virheellisestä politiikasta tai erehtyväisistä johtajista, mutta eivät koskaan itse Kiinan kommunistisen puolueen erheellisyydestä. Puolue on luopunut monelta osin omasta rajoittavasta ideologiastaan ja säilyttänyt vain ideologian perimmäisen riisutun tavoitteen – legitimitietin ylläpitämisen.

Artikkelien perusteella Kiinan kommunistinen puolue näyttäytyy hyvin muuntautumiskykyiseltä jo omassa tavassaan sovittaa propagandansa kansainvälisessä keskustelussa oleviin teemoihin sopivaksi. Puolue on omaksunut esimerkiksi kulttuurirelativismiin ja immateriaalisten arvojen ajatukset osaksi oman legitimitiettensä rakentamista. Tällainen äärimmäisen pragmaattinen suhtautuminen ideologiaan herättää tietenkin helposti kysymyksen: onko tämän päivän kommunistisella puolueella pysyvää tai selvärajaista ideologiaa lainkaan? Kuten tekstin analyysiosiossa on todettu, esimerkiksi näennäisesti hyvin poliittinen termi sosialismi kiinalaisin erityispiirtein vaikuttaa tarkoittavan historiallisesta tilanteesta riippuen melkein minkälaista yhteiskuntaa tahansa, niin kauan kuin sen johdossa on kommunistinen puolue. Onko kommunistisen puolueen ideologiassa jäljellä mitään muuta, kuin eräänlainen puhdas alaston legitimitietti, eli ajatus harvainvallan tarpeellisuudesta?

Kerry Brown toteaa, että modernia Kiinaa on osittain osuvasti kutsuttu kommunismin jälkeiseksi kuin myös kokonaan ideologian jälkeiseksi yhteiskunnaksi. Brownin mukaan Kiinaa voidaan kuitenkin yhä kutsua hyvinkin ideologiseksi, jos ideologia määritellään mukaillen esimerkiksi Foucaultia – ideologia on tapa, jolla valta ja vallankäyttö liitetään osaksi tiettyä sanastoa ja kielenkäyttöä yleensä. Tällä tavalla ideologia voidaan ajatella neutraalina terminä, joka vain viittaa kaikissa sosiaalisissa järjestelmissä olemassa oleviin kielellisiin vallan symboleihin.²³² Vaikuttaakin siltä, että Kiinan kommunistinen puolue on omaksunut tällaisen Brownin määrittelemän post-modernin ideologian äärimmäisen hyvin. Puolue ei toki ole siinä mielessä ideologinen, että päältä päin katseltuna se näyttää todellakin hylänneen kaikki 1900-luvulta tuttujen -ismien skaalan. Kuten

²³² Brown, 52–54

olen edellä käsittelemieni Qiushi-lehtien kautta osoittanut, eivät puolueen propagandassa esiintyvät termit kuten sosialismi ja kapitalismi ole ymmärrettävissä niiden perinteisten määritelmien mukaan. Qiushin ajamassa vallan kielellisten symbolien järjestelmässä esimerkiksi sosialismi kiinalaisin erityispiirtein viestii ennen kaikkea kommunistien puolueen vallan oikeutusta. Qiushin artikkelit ajavat monin erilaisia retorisin keinoin ja symbolein sen tietoista päätavoitetta – Kiinan kommunistisen puolueen legitimizeettia.

Kerry Brown yhtyy kantaan, jonka mukaan ideologiasta luopunut puolue on itse asiassa hyvin kiinnostunut ideologiasta. Syy tälle löytyy puolueen historiatietoisuudesta – Kiinan historia on täynnä tilanteita, joissa nimenomaan ideologisten ristiriitojen valloilleen pääseminen on johtanut kaaokseen ja keskusvallan legitimizeetin murtumiseen. Puolueen oma valtaannousu syntyi ideologisesta ristiriidasta, kuin myös Maon aikainen kulttuurivallankumous, jossa massojen hallitsematon politisoituminen johti lopulta ei-toivottuun tulokseen. Brownin mukaan juuri nämä uhkat selittävät, miksi kommunistinen puolue pitää niin tarkkaa huolta ideologiastaan ja legitimizeetistään sellaisessa yhteiskunnassa, jossa valtaosa kiinalaisista ei yksinkertaisesti ole kovinkaan kiinnostunut ideologiasta. Kiinan kansalaisen elämä on tänä päivänä verrattain vähän rajoitettua niin kauan, kun kyse ei ole puolueen legitimizeetin areenaa koskettavasta ideologiasta. Hallitsematon ideologinen keskustelu on suora haaste paljolti laajaan kansansuosioon nojaavan puolueen legitimizeetille. Tästä syystä ideologinen keskustelu on Kiinassa erittäin tarkasti kommunistisen puolueen entistä taitavammassa ja hienovaraisemmassa hallinnassa.²³³

Kiinan kommunistinen puolue kykenee Qiushin sivuilla viittaamaan lukuisiin erilaisiin kansan parasta ajaviin legitimizeettiperusteisiin, kuten jatkuvasti vaurastuvaan ja kehittyvään yhteiskuntaan, jossa myös yksilöiden oikeudet ja vapaudet paranevat jatkuvasti. Korruptiota on olemassa, mutta puolueen ideologia ei sitä hyväksy ja pyrkii kitkemään omassa organisaatiossaan tapahtuvia vääryyksiä. Kaikesta tästä huolimatta puolueen legitimizeetissä on erityisesti länsimaisille tarkkailijoille ilmiselvä heikkous: Kiina ei ole demokraattinen siinä mielessä, että pohjimmiltaan on kyse poliittisesta systeemistä, jossa harvat päättävät monien asioista. Esimerkiksi myös Baogang Guo arvioi juuri tämän seikan olevan heikoin lenkki Kiinan kommunistisen puolueen legitimizeetissä modernina aikana, jolloin valistuva ja rikastuva kansa kokee entistä enemmän olevansa kyvykäs osallistumaan poliittiseen päätöksentekoon.²³⁴

²³³ Brown 2009, 153–159

²³⁴ Guo 2003, 19.

Qiushin artikkelit pyrkivätkin monella eri tavalla vastaamaan tähän epäkohtaan. Yksi vastaus on historian ja Kiinan perinteisen kulttuurin lukeminen harvainvaltaa oikeuttavalla tavalla. Kiinan kansalaisten tietoisuus omasta maastaan ja sen pitkästä historiasta on jo valmiiksi olemassa, joten tämän tietoisuuden päälle Qiushin artikkelit näyttävät kokoavan käsitystä siitä, että Kiinan poliittinen kulttuuri on syvälle juurtuneella tavalla paternalistinen ja harvainvaltaan sopeutunut. Yhtenä esimerkkinä tälle tarjotaan 1900-luvun alussa epäonnistuneeksi ja länsimaiseksi koettua Kiinan tasavaltaa. Historiatieteellisesti voidaan tietenkin perustellusti kyseenalaistaa, kuinka paljon todellisuudessa melko universaali harvainvallan historia tai yksittäiset lähihistorian epäonnistumiset voivat todellisuudessa perustella nykyaikaa.

Erityisesti Zhang Weiwei kritisoi myös koko ajatusta siitä, että länsimainen demokratia olisi jokin perimmäinen arvo, jota kohti Kiinan olisi edes pyrittävä. Myös muista Qiushin artikkeleista loistaa asenne, jonka mukaan niin kauan kuin puolue voi luvata jatkuvasti kasvavaa kehitystä, ei demokratia ole mitenkään välttämättä tarpeellista. Tämä kehitys on osattu muotoilla taitavasti ei vain taloudelliseksi, vaan myös sosiaalseksi ja kulttuuriseksi hyvinvoinniksi. Rikastumisen lisäksi kiinalaisten luvataan tulevan elämään harmonisessa yhteiskunnassa, joka tulee suosimaan myös entistä enemmän kulttuuria.

Vielä Deng Xiaopingin aikana kommunistisen aatteen hälvetessä kiinalainen legitimizeetti oli selvästi Weberin klassista jakoa mukaillen karismaattista legitimizeettiä. Esimerkiksi virallisesti eläkkeelle siirtynyt Deng pystyi oman arvovaltansa avulla taivuttamaan puolueen johdon lähettämään tankin murskaamaan Tiananmenin mielenosoituksen vielä vuonna 1989. Dengin ajan voidaan ajatella jopa edustaneen kaikkein vähiten ideologisesti latautunutta ja poliittista koodikieltä käyttävää Kiinan johtajasukupolvea – kommunistisen retoriikan käyttämisestä huolimatta tavoitteet olivat selviä, taloudellisia ja praktisia yhden vahvan johtajan sanelemia. Modernin kommunistisen puolueen legitimizeetti ja tapa puhua legitimizeetistä on kuitenkin selvästi muuttunut toisaalta Maon, mutta paljolti myös Dengin ajoista. Kuten aikaisemmin todettu, yhtä vahvaa johtajaa ei ole olemassa, vaan puolue organisaationa omistaa paljolti yhden yhteisen jaetun legitimizeetin. Tämän tekstin tarkoituksena on ollut osoittaa Qiushin artikkelien kautta tämän uuden legitimizeetin nojaavan osaltaan kulttuuris-historiallisiin perusteisiin. Weberin jakoon palaten Kiinan kulttuuri ja historia vaikuttavatkin nousseet uudeksi poliittiseksi koodikieleksi, jolla koko puolueen on nyt valtaansa perusteltava. Toisin sanoen, historiaan ja kulttuurin pohjaava narratiivi on selvästikin Kiinan kansantasavallassa *persoonaton instituutio*, joka säilyy elinvoimaisena yksittäisistä puoluejohtajista välittämättä. Tällainen institutioitunut legitimizeetti joka kuitenkin nojaa paljolti tunteisiin ja hallittavien subjektiivisiin kokemuksiin elää aina väijäämättä myös omaa itsenäistä

elämäänsä. Vaikka Kiinan kommunistinen puolue on tietoisesti luonut kulttuuris-historiallisen legitimizeettinsä diskurssit tiettyä tarkoitusta varten, mikään ei periaatteessa estä Kiinan kansalaisia tulkitsemasta näitä puhumisen tapoja ja tarinoita myös omaehtoisesti ja ennustamattomasti. Tämä mahdollisuus voi helposti johtaa modernin Kiinan tapauksessa hallitsemattoman nationalismiin vaaraan.

Kiinan kommunistisen puolueen yleinen tahto legitimoida omaa valtaansa kulttuurin ja historian kautta myös englanninkieliselle yleisölleen vaikuttaa Qiushi-lehtien kautta selvältä. Työni tehtäväksi on kuitenkin lopulta jäänyt vain kommunistisen puolueen laajan ja yleisesti hyväksytyn virallisen ideologian tarkastelu tästä yhdestä näkökulmasta. Se, miten nämä legitimizeettiperusteet toimivat tosiasiallisissa paikallisissa tilanteissa puolueen käydessä keskustelua omien kansalaistensa tai toisten valtioiden kautta jää tässä tutkimatta. Erityisesti sananvapautta rajoittavan yksinpuoluevallan tapauksessa voitaneen arvioida, että julkisen propagandan todelliset tulkinnat voivat olla hyvin erilaisia, miksi ne on alun perin tarkoitettu. Kaikki poliittiset viestit kuten esimerkiksi Qiushin artikkelit ovat tiettyyn tarkoitukseen koodattuja viestejä, jotka vastaanottajat tulkitsevat omalla tavallaan. Tässä työssä olen tutkinut vain yhteen suuntaan tapahtuvaa koodaamista, eli sitä tapaa, jolla kommunistinen puolue pyrkii luomaan kuvaa omasta legitimizeetistään. Diskurssianalyttistä tutkimusmetodia myötäillen tutkimani ilmiön luonnetta tarkentaisi tutkimus siitä, kuinka todelliset reaaliset toimijat varsinaisesti kiinnittyvät Qiushi-lehden artikkelien tarjoamiin merkityssysteemeihin.

Puolueen kulttuuris-historiallista legitimizeettiä olisi mahdollista tutkia lisää tarkastelemalla joitakin yksittäisiä tapauksia ja niistä syntyvää tosiasiallista dialogia joka syntyy, kun hallitsija ja hallittava neuvottelevat vallan symboleista. Myöskään Kiinan kommunistinen puolue ei ole virallisesta julkisuuskuvastaan huolimatta yksi monoliittinen ideologinen yksikkö, vaan myös hallitseva eliitti käy sisäistä valtataistelua²³⁵ puolueen ideologisesta suunnasta. Tämän lisäksi myös valitsemani aineisto on luonteeltaan hyvin yleinen ja suunnattu laajalle yleisölle. Tutkimalla vallan perusteita tietylle yleisölle suunnatussa materiaalissa koskien jotakin paikallistason vallankäytön kysymystä

²³⁵ Hyvänä esimerkkinä 2012 tapahtunutta politbyroon jäsenen ja 25–miljoonaisen Chongqingin pormestarina toimineen Bo Xilain puolueesta erottamiseen ja pidätykseen johtanutta skandaalia on pidetty suurimpana kriisinä puolueen arvovallalle sitten Tiananmenin tapahtumien. Bo Xilai oli joutunut toisten puoluejohtajien epäsuosioon osittain maolaisen retoriikkaansa vuoksi. Punalaulujen ja karismaattisen populismin käyttö nosti Bo Xilain suosiota, mutta toimi vastaan sitä teknokraattisen valtaeliitin konsensuspolitiikkaa, jonka pohjalle puolueen uusi legitimizeetti rakentui. (Historiankirjoitukselle liian tuoreen Bon kriisin tapahtumahistoriaa on koottu esim. Garnaut: 'The Rise and Fall of the House of Bo: How A Murder Exposed The Cracks In China's Leadership'.)

antaisi nyanssisemman kuvan nykypäivän kiinalaisesta legitimitetistä. Tällöin myös diskurssianalyttinen näkökulma laajenisi tarkastelemaan koko sitä kehää, jossa toimijoiden sosiaalinen todellisuus muokkaa kielenkäyttöä, joka taas osaltaan rakentaa sosiaalista todellisuutta²³⁶. Tämän työn analyysi pysähtyy pelkästään tuon kehän toiseen puolikkaaseen, diskursseihin ja niiden tapoihin muokata oletettuja todellisia toimijoita, kuten kiinalaisia ajattelijointa tai lehden ulkomaalaisia lukijoita.

Kysymys harvainvallan, demokratian ja näiden mukanaan tuoman hyvän elämän arvottamisesta jää tietenkin tämän historiatieteellisen tekstin ulkopuolelle. Tämä dilemma on kuitenkin selvästi nähtävissä modernisoituvassa Kiinassa, jossa valtaosa kansalaisista ei joudu arkielämässään kohtaamaan ylenmääräistä sortoa ja mielivaltaa. Romaanissaan *The Fat Years* kirjailija Chan Koonchung tuo esiin juuri tämän ongelman kuvatessaan lähitulevaisuuden Kiinaa, joka on tehnyt kansalaisistaan määrättömän onnellisia ja enemmän ja enemmän vapaita. Puolueen mielivalta ja esimerkiksi Tiananmenin mielenosoitukset ovat kollektiivisesti ja vapaaehtoisesti kadonneet koko kansan muistista. Vaikka puolue toki on yksinvaltainen, niin elämän osa-alueet joihin se pakkovalloillaan puuttuu kapenevat ja kapenevat. Kirjan luoman vertauksen mukaan kuten Leibnizin mukaan kaikkivoipa Jumala on luonut parhaan mahdollisen kaikista mahdollisista maailmoista, niin myös Kiina on puolueen ohjauksessa paras mahdollinen Kiina, joka olosuhteet huomioonottaen voi olla olemassa.²³⁷ Chanin ajatusleikki vie loogiseen päätepisteeseen Kiinan kommunistisen puolueen vallitsevan legitimitettiperusteen – voidaanko poliittiset oikeudet myydä johonkin hintaan jos vaihdossa saadaan onnellinen kansa ja menestyvä yhteiskunta? Chan Koonchungin kirja on kielletty Kiinassa.

²³⁶ Jokinen, Juhila, Suoninen 2016, 234.

²³⁷ Chan 2011, 281–282.

Lähteet ja kirjallisuus

Lähteet

Qiushi – Organ of the Central Committee of the Communist Party of China, 2009-2014/2.

‘About Qiushi Journal’ *English Edition of Qiushi Journal*, 19.9.2011.
<http://english.qstheory.cn/about/201109/t20110919_110860.htm/>. Luettu
18.11.2015.

Tutkimuskirjallisuus

ANDERSON, Benedict: *Kuvitellut yhteisöt – Nationalismin alkuperän ja leviämisen tarkastelua*. Vastapaino, Tampere, 2007.

BRADY, Anne-Marie: *Marketing Dictatorship: Propaganda and Thought Work in Contemporary China*. Rowman & Littlefield Publishers, Lanham, 2008.

BROWN, Kerry: *Friends and Enemies: The Past, Present and Future of the Communist Party of China*. Anthem Press, Lontoo, 2009.

BROWN, Kerry: ‘The Communist Party of China and Ideology’. *China: An International Journal*, 10:2, 2012, 55-68.

CALLAHAN, William: ‘National Insecurities: Humiliation, Salvation, and Chinese Nationalism.’ *Alternatives* vol 29, 2004, 199-218.

CAMPBELL, Alastair: “Defining China’s Civilization State”. Where is it heading. *University of Sydney China Studies Centre*, Policy paper series, 2015.

CHAN, Koonchung: *The Fat Years*. Black Swan, Lontoo, 2011.

CHUNG, Jae Ho: ‘Central-Local Dynamics: Historical Continuities and Institutional Resilience.’ Teoksessa: Heilmann, Sebastian & Perry J. Elizabeth (toim): *Mao’s Invisible Hand: The Political Foundations of Adaptive Governance*. Harvard University Press, Cambridge, 2011, 297-320

DARWIN, John: *After Tamerlane: The Rise and Fall of Global Empires, 1400-2000*. Penguin Books, Lontoo, 2008.

- DUARA, Prasenjit: 'The Legacy of Empires and Nations in East Asia.' Teoksessa *China Inside Out – Contemporary Chinese Nationalism and Transnationalism*. Central European University Press, Budapest, 2005, 35-54.
- DYNON, Nicholas: "'Four Civilizations" and the Evolution of Post-Mao Chinese Socialist Ideology. *The China Journal*, no. 60, 2008, 2008, 83-109.
- ELLIOTT, Jane: *Some Did It For Civilization, Some Did It For Their Country: A Revised View of The Boxer War*. Chinese University Press, Hong Kong, 2002.
- FUKUYAMA, Francis: *The Origins of Political Order*. CPI Group, Croydon, 2012.
- GARNAUT, John: *The Rise and Fall of the House of Bo: How A Murder Exposed The Cracks In China's Leadership*. Penguin, Lontoo, 2012. Sähköinen painos.
- GLADNEY, Dru C: 'Alterity Motives.' Teoksessa *China Inside Out – Contemporary Chinese Nationalism and Transnationalism*. Central European University Press, Budapest, 2005, 237-291.
- GUO, Baogang: 'Political Legitimacy and China's Transition.' *Journal of Chinese Political Science* 8:1-2, 2003, 395-422.
- GUO, Baogang: *China's Quest for Political Legitimacy: The New Equity-Enhancing Politics*. Lexington Books, Lanham, 2010.
- HEILMANN, Sebastian & PERRY J. Elizabeth: 'Embracing Uncertainty: Guerrilla Policy Style and Adaptive Governance in China.' Teoksessa: Heilmann, Sebastian & Perry J. Elizabeth (toim): *Mao's Invisible Hand: The Political Foundations of Adaptive Governance*. Harvard University Press, Cambridge, 2011, 1-29.
- HOLBIG, Heike: 'Remaking the CCP's Ideology: Determinants, Progress, and Limits under Hu Jintao'. *Journal of Chinese Affairs*, 38:3, 2009, 35-61.
- HOLBIG, Heike & GILLEY, Bruce: 'Reclaiming Legitimacy in China.' *Politics & Policy* 38:3, 2010, 395-422.
- HUOTARI, Tauno-Olavi & SEPPÄLÄ, Pertti: *Kiinan kulttuuri*. Otava, Helsinki, 1999.
- JOKINEN, Arja & JUHILA, Kirsi & SUONINEN, Eero: *Diskurssianalyysi – Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö*. Vastapaino, Tampere, 2016.

- LALIBERTÉ, André & LANTEIGNE, Marc: 'The issue of challenges to the legitimacy of CCP rule.' Teoksessa: Laliberté, André & Lanteigne, Marc (toim): *The Chinese Party-State in the 21st Century*. Routledge Lontoo, 2008, 1-21.
- LAMPTON M. David: *Following the Leader: Ruling China from Deng Xiaoping to Xi Jinping*. University of California Press, Berkeley, 2014.
- LARRY. Diana: 'The uses of the past: history and legitimacy.' Teoksessa: Laliberté, André & Lanteigne, Marc (toim): *The Chinese Party-State in the 21st Century*. Routledge Lontoo, 2008, 130-145.
- LOEWE, Michael: *Faith, Myth and Reason in Han China*. Hackett Publishing Company, Indianapolis, 2005.
- PERRY, Elizabeth: *Cultural Governance in Contemporary China: "Re-Orienting" Party Propaganda*. Harvard-Yenching Institute Working Paper Series, Harvard University, 2013.
- PYE, Lucian W: *The Mandarin and the Cadre – China's Political Cultures* The University of Michigan Center for Chinese Studies, Michigan, 1988.
- RHOADS, Edward J. M: *Manchus & Han: Ethnic relations and political power in Late Qing and early Republican China 1861-1928*. University of Washington Press, Seattle, 2000.
- SAICH, Tony: *Governance and politics of China*. Palgrave Macmillan, Hampshire, 2011.
- SAID, Edward: *Orientalism* Penguin Books, Lontoo, 1978.
- SPENCE, Jonathan D: *The Search for Modern China*. W.W. Norton & Company, New York, 1991.
- VOGEL, Ezra F: *Deng Xiaoping and the Transformation of China*. Belknap Press, Cambridge, 2011.
- WEATHERLEY, Robert: *Politics in China since 1949: Legitimizing Authoritarian Rule (Routledge Contemporary China Series)*. Routledge, New York, 2006.
- WEBER, Max: *The essential Weber: A reader*. Routledge, Lontoo, 2004.

YUEZHI, Zhao: 'Sustaining and Contesting Revolutionary Legacies in Media and Ideology.'
Teoksessa: Heilmann, Sebastian & Perry J. Elizabeth (toim): *Mao's Invisible Hand: The Political Foundations of Adaptive Governance*. Harvard University Press, Cambridge, 2011, 201-236.

ZHANG, Weiwei: *The China Wave – Rise of the Civilizational State*. Routledge, New York, 2010.

ZHENG, Yongnian: *The Chinese Communist Party as Organizational Emperor*. New Century, Hackensack, 2012.

'The 2008 Pew Global Attitudes Survey in China: The Chinese Celebrate Their Roaring Economy, As They Struggle With Its Costs.' *Pew Research Center*, 22.7.2008.
<<http://www.pewglobal.org/files/pdf/261.pdf>>. Luettu 15.11.2015.